HOTĂRÂREA TRIBUNALULUI (Camera a șaptea)

23 iulie 2025 *

„Concurență – Înțelegeri – Sectorul tranzacțiilor spot pe cursul de schimb (Forex) cu valutele G10 – Decizie de constatare a unei încălcări a articolului 101 TFUE și a articolului 53 din Acordul privind SEE – Schimburi de informații – Acorduri sau practici concertate privind tranzacțiile pe cursul de schimb cu valutele G10 – Restrângere a concurenței prin obiect – Încălcare unică și continuă – Principiul bunei administrări – Dreptul la apărare – Amenzi – Cuantum de bază – Valoare de înlocuire a valorii vânzărilor – Articolul 23 alineatele (2) și (3) din Regulamentul (CE) nr. 1/2003 – Competență de fond”

În cauza T-84/22,

UBS Group AG, succesoare în drepturi a Credit Suisse Group AG, cu sediul în Zürich (Elveția),

UBS AG, succesoare în drepturi a Credit Suisse AG, cu sediul în Zürich,

Credit Suisse Securities (Europe) Ltd, cu sediul în Londra (Regatul Unit),

reprezentate de R. Wesseling și F. Brouwer, avocați,

reclamante,

împotriva

Comisiei Europene, reprezentată de A. Boitos, C. Zois și T. Franchoo, în calitate de agenți,

pârâtă,

TRIBUNALUL (Camera a șaptea),

compus din doamna K. Kowalik-Bańczyk, președintă, domnul E. Buttigieg (raportor) și doamna B. Ricziová, judecători,

grefier: doamna I. Kurme, administratoare,

având în vedere faza scrisă a procedurii,

în urma ședinței din 7 martie 2024,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: engleza.

Hotărâre

1 Prin acțiunea întemeiată pe articolul 263 TFUE, reclamantele, UBS Group AG, succesoare în drepturi a Credit Suisse Group AG, UBS AG (denumită în continuare „UBS”), succesoare în drepturi a Credit Suisse AG, și Credit Suisse Securities (Europe) Ltd, solicită, pe de o parte, anularea Deciziei C(2021) 8612 final a Comisiei din 2 decembrie 2021 referitoare la o procedură inițiată în temeiul articolului 101 TFUE și al articolului 53 din Acordul privind SEE [cazul AT.40135 – FOREX (Sterling Lads)] (denumită în continuare „decizia atacată”) și, pe de altă parte, reducerea cuantumului amenzii care, în această decizie, a fost aplicată în solidar Credit Suisse Group, Credit Suisse și Credit Suisse Securities (Europa) (denumite în continuare împreună „Credit Suisse”).

I. Istoricul litigiului

A. Cu privire la procedura care a condus la adoptarea deciziei atacate

2 Procedura a fost inițiată în urma unei cereri de acordare a unui număr de ordine în temeiul Comunicării Comisiei privind imunitatea la amenzi și reducerea cuantumului amenzilor în cauzele referitoare la înțelegeri (JO 2006, C 298, p. 17, Ediție specială, 08/vol. 5, p. 3, denumită în continuare „Comunicarea privind cooperarea”), introdusă la 27 septembrie 2013 de UBS. În această cerere, UBS a informat Comisia Europeană cu privire la existența unei presupuse încălcări în sectorul tranzacțiilor spot pe cursul de schimb cu valutele G10.

3 În urma acestei cereri, UBS a făcut declarații orale și a prezentat mijloace de probă scrise. La 2 iulie 2014, Comisia a acordat UBS imunitate condiționată la amendă în conformitate cu punctul 8 litera (a) din Comunicarea privind cooperarea.

4 La 11 octombrie 2013, la 14 octombrie 2013 și la 17 iulie 2015, Barclays plc, Barclays Execution Services Limited și Barclays Bank PLC (denumite în continuare împreună „Barclays”), HSBC Holdings plc și HSBC Bank plc (denumite în continuare împreună „HSBC”) și NatWest Group plc și, respectiv, NatWest Markets Plc (denumite în continuare, împreună, „RBS”) au prezentat cereri de reducere a amenzilor în temeiul Comunicării privind cooperarea. În urma acestor cereri, ele au făcut declarații orale și au prezentat mijloace de probă scrise.

5 La 25 iulie 2014, 1 martie și 29 aprilie 2016, Comisia a adresat solicitări de informații societății Credit Suisse și tuturor întreprinderilor menționate la punctele 3 și 4 de mai sus.

6 La 27 octombrie 2016, în temeiul articolului 11 alineatul (6) din Regulamentul (CE) nr. 1/2003 al Consiliului din 16 decembrie 2002 privind punerea în aplicare a normelor de concurență prevăzute la articolele [101 și 102 TFUE] (JO 2003, L 1, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 167), Comisia a inițiat o procedură de constatare a neîndeplinirii obligațiilor împotriva Credit Suisse și a tuturor întreprinderilor menționate la punctele 3 și 4 de mai sus, invitându-le să își exprime interesul de a participa la o procedură de tranzacționare în temeiul articolului 10a din Regulamentul (CE) nr. 773/2004 din 7 aprilie 2004 privind desfășurarea procedurilor puse în aplicare de Comisie în temeiul articolelor [101 și 102 TFUE] (JO 2004, L 123, p. 18, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 242), cu modificările ulterioare.

7 Credit Suisse și toate întreprinderile menționate la punctele 3 și 4 de mai sus au decis să participe la o procedură de tranzacționare și la reuniuni cu Comisia la datele de 9 noiembrie 2016 și 7 februarie 2018. La 19 februarie 2018, Credit Suisse a informat Comisia că pune capăt participării sale la procedura menționată. Prin urmare, Comisia a revenit la procedura ordinară în privința acesteia din urmă în temeiul punctului 19 din Comunicarea privind desfășurarea procedurilor de tranzacție în vederea adoptării de decizii în temeiul articolelor 7 și 23 din Regulamentul (CE) nr. 1/2003 în cazurile privind cartelurile (JO 2008, C 167, p. 1).

8 La 24 iulie 2018, Comisia a adresat Credit Suisse o comunicare privind obiecțiunile în procedura ordinară. După ce a obținut accesul la dosar, Credit Suisse și-a prezentat observațiile scrise ca răspuns la comunicarea privind obiecțiunile și s-a exprimat în cadrul audierii care a avut loc la 7 decembrie 2018.

9 La 18 martie 2021, Comisia a adresat Credit Suisse o comunicare suplimentară privind obiecțiunile.

10 După ce a avut acces la dosar, Credit Suisse a prezentat în termenele stabilite observații scrise ca răspuns la comunicarea suplimentară privind obiecțiunile. A doua audiere a avut loc la 8 iunie 2021.

11 La 25 iunie 2021, Credit Suisse a răspuns la solicitarea de informații prezentată în cadrul celei de a doua audieri.

12 La 2 decembrie 2021, Comisia a adoptat decizia atacată, care era adresată numai Credit Suisse.

13 În aceeași zi, Comisia a adoptat Decizia C(2021) 8613 final referitoare la o procedură inițiată în temeiul articolului 101 TFUE și al articolului 53 din Acordul privind SEE [cazul AT.40135 – FOREX (Sterling Lads)] (denumită în continuare „decizia de tranzacție”), ai cărei destinatari erau părțile care acceptaseră să participe la procedura de tranzacție și prezentaseră o propunere de tranzacție, și anume Barclays, HSBC, RBS și UBS.

B. Decizia atacată

1. Produsele în discuție și sectorul în cauză

14 Comportamentele vizate de decizia atacată privesc sectorul tranzacțiilor spot pe cursul de schimb cu valutele G10, și anume euro (EUR), dolarul australian (AUD), dolarul canadian (CAD), francul elvețian (CHF), coroana daneză (DKK), lira sterlină (GBP), yenul (JPY), coroana norvegiană (NOK), dolarul neozeelandez (NZD), coroana suedeză (SEK) și dolarul american (USD).

15 Activitatea de tranzacționare pentru tipul de tranzacții menționat la punctul 14 de mai sus a fost definită în decizia atacată ca fiind un acord între două părți de a schimba două valute, și anume de a cumpăra o anumită sumă („cuantumul noțional”) exprimată într-o valută cu suma corespunzătoare exprimată într-o altă valută la valoarea de la momentul acordului („cursul de schimb”). Cursul de schimb al unei valute este cotat în raport cu suma exprimată într-o altă valută în care aceasta poate fi schimbată. Astfel, valutele se tranzacționează întotdeauna pe perechi și au, așadar, fiecare o valoare relativă. Cursurile de schimb variază în funcție de

informare în ceea ce privește valoarea lor fundamentală. Pe termen scurt, acestea sunt determinate în principal de fluxurile de ordine ale traderilor, în timp ce fundamentele pieței determină cursurile de schimb pe termen mai lung.

16 Întrucât activitatea de comerț electronic (în sensul tranzacțiilor care sunt rezervate sau executate automat prin intermediul platformei electronice de tranzacționare în contul propriu al băncii în cauză sau al algoritmului electronic) este exclusă din sfera de analiză, în speță numai activitatea de „trading vocal” este vizată de decizia atacată.

17 Tranzacțiile spot pe cursul de schimb se încheie pe piața extrabursieră, astfel încât să rămână descentralizate cu un nivel ridicat de lichidități și schimburi constante. Aceste tranzacții sunt în general declanșate atunci când o instituție financiară este contactată de un client final, și anume printre altele instituții financiare, considerate clienți informați atunci când, având în vedere amploarea tranzacțiilor lor, sunt puternic încurajate să dobândească informații care pot influența evoluția cursului de schimb. Aceste instituții financiare înființează birouri de vânzare specifice care pot servi drept interfață între clienții finali și traderii angajați de brokeri pentru a tranzacționa valute. De asemenea, clienții finali pot contacta direct traderii.

18 Băncile, ai căror traderi erau implicați în schimburile vizate în speță, acționează ca formatori de piață pe piața valutară la vedere și sunt pregătite să încheie tranzacții cu clienții lor în orice moment pentru a asigura lichiditatea pieței.

19 Tipurile de tranzacții inițiate de clienți privesc printre altele:

– ordinele imediate (care permit intrarea imediată în comerț pentru o anumită sumă dintr-o valută pe baza cursului de piață existent a cărei decontare are loc, în general, în termen de două zile de la încheierea tranzacției);

– ordinele condiționate (a căror decontare are loc numai dacă sunt îndeplinite anumite condiții de piață, de exemplu dacă valoarea unei valute atinge un anumit nivel);

– ordinele care trebuie executate la „fixing” care în speță nu priveau decât cursurile de referință WM/Reuters Closing Spot Rates și cursurile de referință ale Băncii Centrale Europene (BCE) (a căror decontare are loc la un anumit curs de referință).

20 În general, traderii propun prețuri bidirecționale (un preț de cumpărare și un preț de vânzare), în funcție de amploarea tranzacției și de valutele tranzacționate. Veniturile generate de tranzacțiile de schimb valutar depind de volumul mare de valute schimbate, precum și de diferența dintre prețul de cumpărare și prețul de vânzare a aceleiași valute (denumită în continuare „marja”). Marja este compensația pe care o primește traderul pentru caracterul imediat al serviciului furnizat, precum și pentru riscul pe care îl suportă ulterior având un cuantum nețional dintr-o anumită monedă în portofoliul său.

21 Într-adevăr, în urma unei tranzacții de cumpărare a unei valute în schimbul alteia, un trader se află într-o „poziție lungă”, în sensul că deține în portofoliul său un cuantum nețional pozitiv dintr-o valută, până când „închide” această poziție, cu alte cuvinte revinde valuta respectivă. După o tranzacție de vânzare a unei valute în schimbul alteia, traderul se regăsește într-o „poziție scurtă”, în sensul că deține un cuantum nețional negativ dintr-o valută în portofoliul său, până când „închide” această poziție, cu alte cuvinte cumpără această valută. Astfel, o „poziție de risc” rămâne deschisă până la efectuarea unui schimb contrar. Or, aceste poziții, ca urmare a

fluctuațiilor rapide ale cursurilor de schimb de pe piață, prezintă riscuri pentru traderi, așa încât, pe această piață, traderii se confruntă cu privire la gestionarea specializată a riscurilor legată de aceste poziții.

22 Traderii își stabilesc strategia și mai ales marjele, chiar prețurile, în special în funcție de portofoliul lor și de informațiile de care dispun. Pe de o parte, din elementele din dosar rezultă că formatorii de piață trebuie să adapteze în mod activ prețurile în raport cu portofoliile prin modificarea prețurilor, iar nu pur și simplu a marjelor, cu scopul de a realiza o cifră de afaceri rapidă pentru portofoliu și de a nu acumula poziții semnificative cu privire la un aspect al pieței. Pe de altă parte, accesul la informațiile privind piața prezintă importanță pentru luarea deciziilor de către traderi. Astfel, variația cursurilor de schimb este influențată, pe termen lung, de variabilele macroeconomice și, pe termen scurt, de fluxurile de ordine ale clienților sau, cu alte cuvinte, de variabile microeconomice. În ceea ce privește aceste din urmă variabile, părțile sunt de acord și cu privire la faptul că ordinele care provin de la clienții informați, și anume de la alte instituții financiare, indică traderilor direcția în care piața poate evolua, încurajând, așadar, traderii care dețin aceste informații să tranzacționeze în același sens cu clientul informat. Informațiile referitoare la fluxurile de ordine ale clienților sunt, în principiu, confidențiale.

23 Pe de altă parte, traderii pot de asemenea să fie dispuși să își creeze, să își mențină sau să își majoreze pozițiile (de risc deschise) în portofoliul lor de tranzacționare în cont propriu. Tranzacționarea în cont propriu are loc atunci când traderii se angajează în principal mai degrabă în activități de tranzacționare cu privire la banii proprii ai băncilor decât în numele clienților lor și încearcă să exploateze un avantaj competitiv pe piață prin construirea unor poziții de risc deschise care le-ar permite să obțină randamente excedentare.

24 În sfârșit, atunci când traderii nu primesc ordine de intrare de la clienții finali în cadrul capacității lor de formatori de piață, aceștia tranzacționează în general între ei pe piața numită „interdealer”, și anume o structură a pieței valutare la vedere rezervată exclusiv instituțiilor financiare („dealers”), pentru a-și ajusta propriile poziții de portofoliu sau pentru a lua o poziție în scopul desfășurării activităților lor de tranzacționare în cont propriu. În acest caz, traderii sunt contrapărți unii pentru ceilalți. Aceștia pot comunica direct (bilateral), în general, prin intermediul unui sistem electronic. Prețurile sunt indicate pe baza unei oferte finale care lasă o opțiune între simpla acceptare sau respingere a ofertei. De asemenea, aceștia pot comunica printr-un sistem de brokeri care anunță cele mai bune marje pe ecrane și pun informațiile la dispoziție pe platformele lor.

2. Comportamente reproșate Credit Suisse

25 În decizia atacată, Comisia a menționat trei comportamente care au avut loc pe un forum de discuții privat și multilateral pe internet, și anume Sterling Lads (denumit în continuare „forumul de discuții în cauză”), între cinci întreprinderi care își desfășoară activitatea în sectorul bancar și financiar, și anume Barclays, Credit Suisse, HSBC, RBS și UBS. Aceste comportamente priveau, potrivit termenilor utilizați în decizia atacată, în primul rând, un acord subiacent, în al doilea rând, schimburi de informații și, în al treilea rând, cazuri ocazionale de coordonare. Potrivit deciziei atacate, discuțiile pe acest forum aferente comportamentelor respective au avut loc între 25 mai 2011 și 12 iulie 2012, iar Credit Suisse a participat la discuțiile de pe forumul menționat între 7 februarie și 12 iulie 2012 (denumită în continuare „perioada relevantă”).

26 În primul rând, în ceea ce privește acordul subiacent, Comisia a considerat că participarea la forumul de discuții în cauză implica să se comporte într-un cerc de încredere, de așteptări și de avantaje reciproce și, prin urmare, să respecte o serie de norme tacite care pot fi rezumate în esență după cum urmează: i) traderii se reuneau pe forumul de discuții în cauză pentru a schimba informații pe tot parcursul zilei; ii) informațiile schimbate pe forumul respectiv nu erau divulgate de destinatari altor traderi concurenți; iii) informațiile schimbate puteau fi utilizate în favoarea traderilor participanți și iv) aceste informații nu trebuiau să fie utilizate împotriva persoanelor care le partajaseră. Comisia a apreciat că acest comportament constituia un acord, pe care l-a calificat drept „restrângere prin obiect”, în sensul articolului 101 alineatul (1) TFUE, pentru motivul că în esență acesta implica așteptări raționale *ex ante* privind eliminarea incertitudinilor inerente pieței relevante pentru avantajul comun al traderilor și prezenta, prin urmare, un grad suficient de nocivitate pentru concurență.

27 În al doilea rând, în ceea ce privește schimburile de informații, Comisia a menționat numeroase contacte între traderii băncilor în cauză. Potrivit Comisiei, aceste contacte implicau, în mod recurent și extensiv, schimburi de informații sensibile din punct de vedere comercial, actuale sau prospective cu privire la activitățile lor de tranzacționare, care permiteau băncilor în cauză să fie informate, cu ocazia luării de decizii pe piață, cu privire la pozițiile, la intențiile și la constrângerile concurenților lor, ceea ce le ajuta în deciziile lor ulterioare.

28 În acest context, Comisia a considerat că obiectivul general al schimburilor de informații era de a influența doi parametri esențiali ai concurenței în domeniul tranzacțiilor spot pe piața relevantă, și anume prețul și gestionarea specializată a riscurilor, eliminând astfel incertitudinile inerente pieței menționate. Or, procedând astfel, traderii participanți ar fi substituit în mod conștient riscurile concurenței autonome cu privire la acești parametri cu o cooperare practică între ei, în detrimentul celorlalți actori de pe piață, prezentând astfel un grad suficient de nocivitate pentru concurență. Prin urmare, ea a calificat aceste schimburi de informații drept acorduri și/sau practici concertate de restrângere a concurenței „prin obiect” în sensul articolului 101 alineatul (1) TFUE.

29 În al treilea rând, în ceea ce privește cazurile ocazionale de coordonare, Comisia a apreciat că schimburile de informații sensibile din punct de vedere comercial au permis traderilor participanți la forumul de discuții în cauză să identifice situații în care riscau să interfereze cu interesele celorlalți, facilitând astfel posibilitatea acestora de a-și coordona ocazional acțiunile sub o formă de „standing down”. Acest comportament ar fi redus riscul ca traderii să nu obțină rezultatul dorit și să evite tranzacționarea simultană în direcții opuse. Comisia a apreciat că același comportament constituia un acord și/sau o practică concertată, pe care l-a calificat drept „restrângere prin obiect” în sensul articolului 101 alineatul (1) TFUE, în esență pentru motivul că acesta din urmă permitea reducerea incertitudinilor normale inerente pieței relevante, întrucât întreprinderile implicate în fapt puteau identifica situații în care una dintre ele putea obține un profit atunci când celelalte se rețineau să negocieze pentru a nu interfera cu strategia sa de tranzacționare și, prin urmare, prezenta un grad suficient de nocivitate pentru concurență.

30 În al patrulea rând, Comisia a reținut de asemenea că cele trei restrângeri ale concurenței menționate mai sus făceau parte împreună dintr-o încălcare unică și continuă pentru motivul că urmăreau un obiectiv comun care constă în atenuarea incertitudinilor normale inerente pieței tranzacțiilor spot pentru a reduce riscul și a liniști întreprinderile care participă la forumul de discuții în cauză (denumite în continuare „întreprinderile participante”) în deciziile lor de stabilire a prețurilor și de gestionare a riscurilor, pentru a nu se afla în concurență în mod

autonom. Aceasta a apreciat că diferitele comportamente citate anterior făceau parte dintr-un „plan global”, din moment ce erau puse în aplicare potrivit aceluiași *modus operandi* prin intermediul forumului de discuții în cauză, care presupunea continuitatea participanților săi.

31 Pe de o parte, Comisia a considerat că Credit Suisse dăduse dovadă de o intenție de a contribui la obiectivul comun urmărit care constă în restrângerea concurenței pe piața tranzacțiilor spot cu valutele G10. Pe de altă parte, aceasta a considerat că Credit Suisse avusese cunoștință de acordul subiacent și de schimburile de informații, cu excepția cazurilor ocazionale de coordonare care au avut loc înainte de perioada relevantă. Comisia a concluzionat în continuare că Credit Suisse era răspunzătoare pentru schimburile de informații care fac parte din încălcarea unică și continuă, însă a înlăturat răspunderea sa, pe de o parte, pentru acordul subiacent și, pe de altă parte, pentru cazurile ocazionale de coordonare.

32 Astfel, Comisia a concluzionat la articolul 1 din decizia atacată că Credit Suisse încălcase articolul 101 alineatul (1) TFUE prin faptul că a participat, în perioada relevantă, la schimburi de informații „actuale sau prospective și sensibile din punct de vedere comercial care constituie acorduri și/sau practici concertate (care se înscriu în cadrul unei încălcări unice și continue) având ca obiect restrângerea și/sau denaturarea concurenței în sectorul tranzacțiilor spot pe cursul de schimb cu valutele G10 care se întindea pe întregul SEE”.

3. Amendă

33 Comisia a arătat că a stabilit cuantumul amenzii aplicate Credit Suisse în conformitate cu Orientările privind calcularea amenzilor aplicate în temeiul articolului 23 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul nr. 1/2003 (JO 2006, C 210, p. 2, Ediție specială, 08/vol. 4, p. 264, denumite în continuare „Orientările privind calcularea amenzilor”).

a) Cuantumul de bază al amenzii

34 În ceea ce privește stabilirea cuantumului de bază al amenzii, ținând seama de particularitățile sectorului tranzacțiilor spot și în special de faptul că tranzacțiile spot cu valute G10 nu generează vânzări în sensul obișnuit al termenului, Comisia a calculat valoarea vânzărilor întreprinderilor care au participat la încălcarea în cauză prin intermediul unei „valori de înlocuire a valorii vânzărilor” (denumită în continuare „valoarea de înlocuire”).

35 În continuare, Comisia a luat în considerare un factor de gravitate de 16 % în măsura în care încălcarea se număra prin însăși natura sa printre restrângerile cele mai grave și durata aceleiași încălcări prin intermediul unui factor de multiplicare de 0,42 pe an.

36 În sfârșit, după ce a adăugat un cuantum suplimentar de 16 % din valoarea vânzărilor, în scopul descurajării participării la asemenea practici, independent de durata încălcării, Comisia a stabilit cuantumul de bază al amenzii la 86 765 000 de euro.

b) Cuantumul final al amenzii

37 În ceea ce privește stabilirea cuantumului final al amenzii, Comisia a reținut că Credit Suisse era considerată răspunzătoare numai pentru schimburile de informații care făceau parte din încălcarea unică și continuă și a dedus 4 % din totalul cuantumului de bază al amenzii în temeiul

circumstanțelor atenuante pentru lipsa sa de responsabilitate, pe de o parte, pentru acordul subiacent și, pe de altă parte, pentru cazurile ocazionale de coordonare, în proporție de 2 % pentru fiecare dintre aceste circumstanțe.

38 Astfel, aceasta a aplicat Credit Suisse, la articolul 2 litera (a) din decizia atacată, o amendă de 83 294 000 de euro.

II. Concluziile părților

39 Reclamantele solicită Tribunalului:

– anularea deciziei atacate;

– cu titlu subsidiar, anularea în parte a articolului 1 din decizia atacată și reducerea amenzii aplicate la articolul 2;

– în orice caz, reducerea cuantumului amenzii aplicate la articolul 2 din decizia atacată;

– obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată sau, cu titlu subsidiar, la plata unei părți corespunzătoare din cheltuielile lor de judecată.

40 Comisia solicită Tribunalului:

– respingerea acțiunii în totalitate;

– obligarea reclamantelor la plata cheltuielilor de judecată.

III. În drept

41 În susținerea acțiunii lor, reclamantele invocă cinci motive. Primele trei motive, întemeiate pe încălcarea articolului 101 TFUE, precum și pe încălcarea obligației de motivare, și al cincilea motiv, întemeiat pe încălcarea principiului bunei administrări și a dreptului la apărare, urmăresc în esență să conteste constatarea Comisiei care figurează la articolul 1 din decizia atacată, potrivit căreia Credit Suisse a încălcat articolul 101 TFUE. Al patrulea motiv, întemeiat pe încălcarea articolului 23 din Regulamentul nr. 1/2003, a Orientărilor privind calcularea amenzilor, a principiilor proporționalității și egalității de tratament și a obligației de motivare, urmărește să conteste amenda aplicată de Comisie societății Credit Suisse la articolul 2 din decizia atacată.

A. Cu privire la articolul 1 din decizia atacată

1. Cu privire la primul motiv, întemeiat pe încălcarea articolului 101 TFUE și pe insuficiența motivării în ceea ce privește calificarea schimburilor de informații online drept acorduri și/sau practici concertate anticoncurențiale

42 Prin intermediul primului motiv, reclamantele susțin în esență că schimburile de informații care au avut loc între traderi pe forumul de discuții în cauză nu constituie acorduri și/sau practici concertate anticoncurențiale, indiferent dacă sunt analizate separat sau împreună cu acordul subiacent. Acest prim motiv cuprinde două aspecte.

43 În cadrul primului aspect al primului motiv, reclamantele susțin că Comisia nu a dovedit existența unui acord subiacent și, în consecință, schimburile de informații online constituie un acord anticoncurențial și/sau o practică concertată.

44 În cadrul celui de al doilea aspect al primului motiv, acestea arată că Comisia nu a prezentat probele necesare pentru a stabili că schimburile de informații online constituie acorduri autonome și/sau practici concertate.

a) Observații introductive

45 Trebuie amintit că criteriile de coordonare și de cooperare care constituie o practică concertată trebuie interpretate în lumina concepției inerente dispozițiilor din TFUE privind concurența, potrivit căreia orice operator economic trebuie să stabilească în mod autonom politica pe care intenționează să o urmeze pe piața internă (a se vedea Hotărârea din 19 martie 2015, Dole Food și Dole Fresh Fruit Europe/Comisia, C-286/13 P, EU:C:2015:184, punctul 119 și jurisprudența citată).

46 Deși această cerință a autonomiei nu exclude dreptul operatorilor economici de a se adapta în mod inteligent la comportamentul constatat sau așteptat al concurenților lor, aceasta se opune totuși în mod riguros oricărui contact direct sau indirect între acești operatori, de natură fie să influențeze comportamentul pe piață al unui concurent actual sau potențial, fie să dezvăluie unui astfel de concurent comportamentul pe care el a decis sau a preconizat să îl adopte pe piață, atunci când aceste contacte au drept obiect sau drept efect realizarea unor condiții de concurență care nu ar corespunde condițiilor normale de pe piața în discuție, ținând seama de natura produselor sau a prestațiilor furnizate, de importanța și de numărul întreprinderilor, precum și de volumul respectivei piețe (a se vedea Hotărârea din 19 martie 2015, Dole Food și Dole Fresh Fruit Europe/Comisia, C-286/13 P, EU:C:2015:184, punctul 120 și jurisprudența citată).

47 Curtea a hotărât astfel că schimbul de informații între concurenți putea încălca normele de concurență atunci când limita sau anula gradul de nesiguranță privind funcționarea pieței în cauză, având ca rezultat restrângerea concurenței dintre întreprinderi (a se vedea Hotărârea din 19 martie 2015, Dole Food și Dole Fresh Fruit Europe/Comisia, C-286/13 P, EU:C:2015:184, punctul 121 și jurisprudența citată).

b) Cu privire la primul aspect al primului motiv, întemeiat pe faptul că Comisia nu a dovedit existența unui acord subiacent și, în consecință, că schimburile de informații online constituie un acord anticoncurențial și/sau o practică concertată

48 Reclamantele invocă trei critici. Prin intermediul unei prime critici, ele arată că decizia atacată se întemeiază pe premisa potrivit căreia acordul subiacent constituie o condiție prealabilă calificării schimburilor de informații drept acorduri și/sau practici concertate anticoncurențiale în sensul articolului 101 alineatul (1) TFUE. Prin intermediul unei a doua critici, ele susțin că Comisia nu a dovedit că au fost schimbate informații pe forumul de discuții în cauză în temeiul acordului respectiv. În susținerea acestei critici, ele contestă interpretarea dată de Comisie probelor contemporane, și anume discuții online între traderi, și arată că nici aceste discuții, nici propunerile de tranzacție, nici indiciile concomitente nu dovedesc existența acordului menționat. Prin intermediul unei a treia critici, reclamantele susțin că Comisia nu poate sustrage acordul subiacent de la controlul jurisdicțional pentru motivul că Credit Suisse nu a fost considerată răspunzătoare pentru acest acord, dat fiind că ar fi vorba despre un element esențial al tezei Comisiei împotriva Credit Suisse.

49 În ceea ce privește prima critică invocată de reclamante, trebuie arătat că din interpretarea globală a deciziei atacate și în special din considerentele (337)-(341), (344), (345), (347)-(349) coroborate cu considerentele (394)-(405) și (411)-(417) reiese că Comisia a efectuat calificări juridice distincte, pe de o parte, ale acordului subiacent ca acord de restrângere a concurenței și, pe de altă parte, ale schimburilor de informații ca acorduri și/sau practici concertate care restrâng concurența. În considerentele (487), (489) și (491)-(499) ale acestei decizii, ea a calificat de asemenea cele două comportamente drept elemente constitutive distincte ale încălcării unice și continue (a se vedea punctele 26-31 de mai sus). Trebuie amintit în continuare că Credit Suisse a fost considerată răspunzătoare numai pentru încălcarea constituită din comportamentul referitor la schimburile de informații.

50 Trebuie arătat de asemenea că, deși schimburile de informații privind Credit Suisse au avut loc pe un forum de discuții online, această legătură cu aspectul respectiv al acordului subiacent nu poate fi asimilată existenței unei condiții prealabile, de care se prevalează reclamantele, de natură să influențeze calificările juridice distincte ale acordului subiacent și ale schimburilor de informații.

51 Mai precis, astfel cum reiese din considerentele (337)-(341) ale deciziei atacate, calificarea juridică a schimburilor de informații drept acorduri și/sau practici concertate anticoncurențiale, efectuată de Comisie în această decizie, nu se întemeiază nici pe normele acordului subiacent, nici pe acceptarea tacită a unor asemenea norme de către traderii care participă la aceste schimburi de informații (denumiți în continuare „traderii în cauză”). Prin urmare, contrar susținerilor reclamantelor, decizia atacată nu poate fi interpretată în sensul că stabilește acordul subiacent ca o condiție prealabilă pentru calificarea drept schimburi de informații.

52 Această concluzie nu poate fi infirmată de conținutul considerentelor (346) și (369)-(371) ale deciziei atacate, citate de reclamante în susținerea argumentației lor.

53 În această privință, în primul rând, în ceea ce privește considerentul (346) al deciziei atacate, care se referă la calificarea acordului subiacent drept acord, trebuie să se constate că acest acord, în mod cert, prevede în esență că schimburile de informații permiteau traderilor care participă la forumul de discuții în cauză să controleze eventualele abateri de la norme. Cu toate acestea, el nu face nicio referire la calificarea juridică reținută în decizia menționată în ceea ce privește schimburile de informații.

54 În al doilea rând, din considerentele (369)-(371) ale deciziei atacate, care au ca obiect numai să răspundă argumentelor Credit Suisse invocate în cursul procedurii administrative, rezultă că existența acordului menționat a fost întemeiată de Comisie pe probe indirecte, și anume pe schimburile de informații, în măsura în care acordul subiacent constituie o „premisă logică” a schimburilor respective. Astfel, referirea la „premisa logică” trebuie înțeleasă pur și simplu ca fiind utilizată în același scop de demonstrare a existenței sale în speță. Prin urmare, faptul că existența acordului subiacent poate fi dedusă din schimburile de informații trebuie de asemenea înțeles în sensul că vizează dovada existenței sale, fără a aduce atingere calificărilor juridice distincte ale schimburilor de informații, pe de o parte, și ale acordului subiacent, pe de altă parte.

55 De altfel, contrar argumentelor reclamantelor, Comisia nu era obligată să explice în decizia atacată motivele pentru care Credit Suisse ar fi schimbat informații în mod diferit de celelalte bănci implicate în faptele imputate, în raport cu considerațiile care figurează în decizia de tranzacție.

56 În această privință, trebuie amintit că procedura de tranzacție și procedura administrativă ordinară sunt distincte. Astfel, atunci când a adoptat decizia cu privire la Credit Suisse în urma procedurii administrative ordinare, pe de o parte, Comisia era obligată să respecte numai comunicarea privind obiecțiunile și, pe de altă parte, era obligată, cu respectarea principiului contradictorialității, să ia în considerare toate circumstanțele pertinente, inclusiv toate informațiile și argumentele care erau prezentate de Credit Suisse cu ocazia exercitării dreptului său de a fi audiată, astfel încât era obligată să reexamineze dosarul în raport cu aceste elemente (a se vedea în acest sens Hotărârea din 20 mai 2015, Timab Industries și CFPR/Comisia, T-456/10, EU:T:2015:296, punctele 90, 96 și 107).

57 În ceea ce privește adoptarea deciziei atacate față de Credit Suisse în urma procedurii administrative ordinare, trebuie observat faptul că din comunicarea privind obiecțiunile, completată de comunicarea suplimentară privind obiecțiunile, reiese că Comisia a calificat acordul subiacent și schimburile de informații drept acorduri și/sau practici concertate anticoncurențiale în mod separat și că Credit Suisse nu a formulat nicio critică în acest sens în cursul procedurii administrative. Prin urmare, Comisia nu era obligată să reexamineze dosarul în ceea ce privește aceste calificări juridice.

58 Rezultă din considerațiile care precedă că, ținând seama de calificările juridice distincte ale schimburilor de informații, pe de o parte, și ale acordului subiacent, pe de altă parte, pentru care Credit Suisse nu a fost considerată răspunzătoare (a se vedea punctul 32 de mai sus), nu este necesar să se examineze a doua și a treia critică din cadrul primului aspect al primului motiv, care se întemeiază pe premisa eronată potrivit căreia acordul subiacent este, în decizia atacată, o condiție prealabilă calificării schimburilor de informații drept acorduri și/sau practici concertate anticoncurențiale în sensul articolului 101 alineatul (1) TFUE.

59 În consecință, trebuie respins primul aspect al primului motiv.

60 În aceste condiții, în măsura în care, în cadrul celui de al doilea aspect al primului motiv, reclamantele se prevalează de lipsa caracterului anticoncurențial al schimburilor de informații, care ar fi autonome în raport cu acordul subiacent, a cărui analiză implică examinarea conținutului și a interpretării schimburilor menționate, faptul că criticile reclamantelor privind întinderea și interpretarea probelor contemporane sunt invocate în cadrul argumentației lor întemeiate pe acordul subiacent, invocată în susținerea primului aspect al primului motiv, nu

poate aduce atingere analizei lor de către Tribunal, în cadrul celui de al doilea aspect al acestui motiv, pentru a determina temeinicia contestațiilor lor cu privire la calificarea drept acorduri sau practici concertate autonome a schimburilor de informații.

c) Cu privire la al doilea aspect al primului motiv, întemeiat pe lipsa probelor care să demonstreze că schimburile de informații online constituiau acorduri și/sau practici concertate autonome

61 Acest al doilea aspect cuprinde în esență trei critici. Prin intermediul unei prime critici, reclamantele critică interpretarea dată de Comisie anumitor probe contemporane, și anume anumite discuții online pe care aceasta s-a întemeiat pentru a concluziona că schimburile de informații online constituiau acorduri și/sau practici concertate, susținând în special că discuțiile respective nu au un caracter sensibil din punct de vedere comercial. Prin intermediul unei a doua critici, reclamantele susțin că schimburile de informații online nu pot fi calificate drept acorduri și/sau practici concertate anticoncurențiale, susținând în esență că pretinsul caracter sensibil din punct de vedere comercial al acestor informații și reducerea incertitudinii în rândul concurenților care ar putea rezulta de aici nu sunt suficiente pentru o astfel de calificare. Prin intermediul unei a treia critici, acestea susțin că Comisia a săvârșit o eroare de drept atunci când a concluzionat că explicația legitimă a schimburilor de informații în cauză furnizată de Credit Suisse era lipsită de relevanță.

62 În decizia atacată, Comisia a prezentat și a interpretat conținutul a peste o sută de discuții. Astfel, schimburile de informații analizate în această decizie au fost împărțite în patru categorii, în funcție de subiectele abordate, și anume (i) marjele [considerentele (245)-(251)], (ii) ordinele clienților [considerentele (183)-(228)], (iii) pozițiile de risc deschise [considerentele (234)-(238)] și (iv) tranzacțiile curente sau planificate [considerentele (258)-(285)]. Comisia a considerat în esență că toate aceste schimburi priveau informații sensibile din punct de vedere comercial, actuale sau prospective referitoare la tranzacțiile traderilor implicați care permiteau băncilor în cauză să fie informate cu privire la pozițiile, intențiile și constrângerile concurenților lor, ceea ce le ajuta în deciziile lor ulterioare. Pe baza acestei analize, Comisia a concluzionat, în considerentele (337)-(341) ale deciziei atacate, că aceste schimburi de informații constituiau o practică concertată anticoncurențială în sensul articolului 101 alineatul (1) TFUE.

63 Primele două critici trebuie examinate împreună.

1) Cu privire la prima critică, întemeiată pe interpretarea eronată a anumitor probe contemporane de către Comisie, și la a doua critică, întemeiată pe faptul că schimburile de informații online nu constituie acorduri și/sau practici concertate anticoncurențiale

i) Cu privire la admisibilitatea anumitor argumente și elemente de probă ale reclamantelor

64 Comisia contestă admisibilitatea, pe de o parte, a argumentației reclamantelor referitoare la interpretarea eronată a anumitor schimburi de informații și a anexei A.8 la cererea introductivă pe care se întemeiază și, pe de altă parte, a argumentației aferente lipsei caracterului ilicit al schimburilor de informații, a anexei A.9 la cererea introductivă și a anexelor C.2 și C.3 la replică, pe care se întemeiază argumentația respectivă.

65 În această privință, trebuie amintit că, în temeiul articolului 21 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene și al articolului 76 litera (d) din Regulamentul de procedură al Tribunalului, cererea introductivă trebuie să indice obiectul litigiului și expunerea sumară a motivelor invocate. Potrivit unei jurisprudențe consacrate, această indicație trebuie să fie suficient de clară și de precisă pentru a permite pârâtului să își pregătească apărarea, iar Tribunalului să se pronunțe asupra acțiunii (Hotărârea din 7 martie 2017, United Parcel Service/Comisia, T-194/13, EU:T:2017:144, punctul 191).

66 Este de asemenea necesar să se amintească faptul că, pentru ca o acțiune în fața Tribunalului să fie admisibilă, trebuie ca elementele esențiale de fapt și de drept pe care reclamantul se întemeiază să rezulte, cel puțin în mod sumar, dar coerent și comprehensibil, din chiar textul cererii introductive. Deși este adevărat că textul acesteia poate fi susținut și completat, cu privire la aspecte specifice, prin trimiteri la anumite pasaje din înscrisurile anexate, o trimitere globală la alte înscrisuri, chiar anexate la cererea introductivă, nu poate suplini absența elementelor esențiale ale argumentării în drept, care, în temeiul dispozițiilor amintite la punctul 65 mai sus, trebuie să figureze în cererea introductivă (a se vedea Hotărârea din 7 martie 2017, United Parcel Service/Comisia, T-194/13, EU:T:2017:144, punctul 192 și jurisprudența citată).

67 Astfel, anexele nu pot fi luate în considerare decât în măsura în care susțin sau completează motive sau argumente invocate expres de reclamantă în cuprinsul înscrisurilor sale și atunci când este posibil să se determine cu precizie care sunt elementele conținute de acestea care susțin sau completează motivele sau argumentele respective (a se vedea Hotărârea din 9 septembrie 2015, Samsung SDI ș.a./Comisia, T-84/13, nepublicată, EU:T:2015:611, punctul 33 și jurisprudența citată). În plus, nu este de competența Tribunalului să cerceteze și să identifice în anexe motivele și argumentele pe care le-ar putea considera temeiul acțiunii, anexele având o funcție pur probatorie și auxiliară (a se vedea Hotărârea din 17 septembrie 2007, Microsoft/Comisia, T-201/04, EU:T:2007:289, punctul 94 și jurisprudența citată).

68 În primul rând, în ceea ce privește admisibilitatea, contestată în esență de Comisie, a argumentației reclamantelor referitoare la interpretarea eronată a anumitor schimburi de informații analizate în decizia atacată, este necesar să se constate că, astfel cum reiese din cererea introductivă, în susținerea argumentului lor potrivit căruia „[Comisia] continuă să înțeleagă în mod greșit jargonul tranzacțiilor și funcționarea pieței valutare la vedere”, reclamantele se referă la anexa A.8 atașată la cererea introductivă, care este un raport de expertiză al unui fost președinte al diviziei interbancare a Global FX Committee, și citează trei exemple ale acestui raport pentru a ilustra argumentul lor.

69 În stadiul replicii, ca răspuns la argumentele Comisiei privind inadmisibilitatea, reclamantele reiterează argumentul menționat mai sus și adaugă ulterior că anexa A.8 demonstrează de asemenea, pe de o parte, că „existența unui plan global anticoncurențial sau a unui obiectiv de restrângere a concurenței nu poate fi dedusă cu ușurință sau direct din mijloacele de probă scrise” și, pe de altă parte, că Comisia a dedus, numai pe baza interpretărilor sale, „existența unui acord subiacent”. Acestea afirmă, tot în stadiul replicii, că faptul că Comisia nu este în măsură să distingă ordinele trecute sau ordinele viitoare „constituie un factor care trebuie luat în considerare întrucât pune la îndoială diligența și robustețea investigației sale”. În sfârșit, reclamantele se prevalează de importanța și de specificitatea argumentației lor prin trimitere la punctele 18, 69 și 78 din cererea introductivă. Acestea se referă la pretinsul caracter proconcurențial al schimburilor de informații, astfel cum ar fi fost recunoscut în cererile de clemență (punctul 18),

la interpretarea sau înțelegerea greșită de către Comisie a jargonului tranzacțiilor și a funcționării pieței valutare la vedere (punctul 69) și în esență la cele patru norme ale acordului subiacent (punctul 78).

70 În ședință, ca răspuns la întrebarea adresată de Tribunal, reclamantele și-au menținut poziția potrivit căreia argumentația lor este prezentată în mod clar și specific în înscrisurile lor.

71 În această privință, trebuie să se constate că reclamantele prezintă o argumentație, astfel cum a fost expusă la punctele 68 și 69 de mai sus, care se limitează la afirmații generale și nedetaliate formulate adesea în una sau două fraze care fac obiectul doar al unei trimiteri generale la anexa A.8, fără a indica în mod coerent și comprehensibil impactul pe care această argumentație și cu atât mai puțin raportul de expertiză pe care se întemeiază l-ar avea asupra temeiniciei concluziilor Comisiei care figurează în decizia atacată. În aceste împrejurări, trebuie să se constate că argumentația respectivă nu îndeplinește cerințele citate la punctele 65-67 de mai sus.

72 În consecință, trebuie înlăturată ca inadmisibilă argumentația reclamantelor referitoare în esență la interpretarea eronată a anumitor schimburi de informații analizate în decizia atacată, în care acestea din urmă se referă la anexa A.8, și, ținând seama de trimiterea generală la această anexă, să nu se țină seama de anexa menționată.

73 În al doilea rând, în ceea ce privește admisibilitatea argumentației aferente lipsei caracterului anticoncurențial al schimburilor de informații, care se întemeiază pe o trimitere la anexa A.9 la cererea introductivă și la anexele C.2 și C.3 la replică, trebuie să se constate că, contrar celor susținute de Comisie, argumentația menționată trebuie considerată ca fiind suficient de clară și de precisă. Astfel, rezultă în mod clar din înscrisurile depuse la Tribunal, fie și numai în mod sumar, că, prin intermediul clasificării pe categorii a schimburilor de informații pe care le-au împărțit între (i) discuțiile generale care nu pot fi considerate „sensibile din punct de vedere comercial” pe piața valutară la vedere, (ii) discuțiile (mai) precise sau prospective care ar trata volume de schimburi relativ scăzute și nu ar fi putut furniza informații relevante cu privire la evoluția preconizată a cursurilor de schimb invocată și (iii) discuțiile care ar privi volume de schimburi mai importante, dar care ar fi putut avea un singur scop anticoncurențial ipotetic care ar consta pentru un trader care le-a primit pentru a le utiliza să încerce să realizeze un profit înaintea traderului care a partajat această informație, reclamantele intenționează să conteste concluzia Comisiei referitoare la caracterul anticoncurențial al schimburilor de informații online ținând seama de conținutul, de obiectul sau de capacitatea lor de a „denatura” concurența. Astfel, trebuie să se considere că această argumentație a reclamantelor este conformă cu cerințele jurisprudențiale citate la punctele 65 și 66 de mai sus și, prin urmare, este admisibilă.

74 În plus, având în vedere jurisprudența citată la punctul 67 de mai sus, acestea vor fi luate în considerare numai în măsura în care anexele A.9, C.2 și C.3 susțin sau completează argumentația invocată în mod expres de reclamante în memorii,.

ii) Cu privire la caracterul anticoncurențial al discuțiilor contestate în mod specific de reclamante

75 Reclamantele contestă în mod specific interpretarea dată de Comisie discuțiilor pe care le-au clasificat în prima categorie (a se vedea punctul 73 de mai sus), și anume discuțiile din 14 iunie, 5 august și 4 octombrie 2011, din 7 februarie și 1 iunie 2012, din 14 mai 2012, din 11 aprilie 2012, din 13 aprilie 2012, din 9 mai 2012, din 5 iunie 2012, din 25 aprilie 2012, din 10 februarie 2012,

precum și din 25 aprilie, 19 iunie, 3 și 4 iulie 2012, pentru motivul că informațiile schimbate în cadrul acestor discuții sunt „informații pe piață”, iar nu informații sensibile din punct de vedere comercial și nu au caracter anticoncurențial.

76 Pentru a stabili dacă Comisia a considerat în mod întemeiat că traderii au schimbat informații sensibile din punct de vedere comercial, având caracter anticoncurențial, este necesar să se aprecieze natura schimburilor menționate. Mai precis, trebuie să se analizeze dacă aceste schimburi priveau informații care nu erau publice de care traderii nu puteau avea cunoștință, eventual agregate, precum și anonimizate, și să se examineze în special precizia și obiectivul schimbului acestora.

– Cu privire la discuțiile din 14 iunie, 5 august și 4 octombrie 2011 și din 7 februarie și 1 iunie 2012

77 Discuțiile din 14 iunie, 5 august și 4 octombrie 2011 și din 7 februarie și 1 iunie 2012, care figurează în considerentele (107), (111), (122), (139), (150) și (504) ale deciziei atacate, a căror interpretare dată de Comisie este contestată de reclamante, nu au fost considerate de Comisie ca fiind de natură sensibilă din punct de vedere comercial.

78 Astfel, în ceea ce privește, în primul rând, discuțiile din 14 iunie, 5 august și 4 octombrie 2011 și din 7 februarie și 1 iunie 2012, care figurează în considerentele (107), (111), (122), (139) și (150) ale deciziei atacate, trebuie să se constate că Comisia a apreciat că acestea demonstrau în esență că accesul la forumul de discuții în cauză se întemeia pe încrederea reciprocă dintre traderii participanți și că aceiași traderi acționau într-un cerc închis destinat să favorizeze propriile interese. Potrivit Comisiei, schimburile care figurează în considerentele (139) și (150) ale deciziei menționate demonstrau de asemenea că traderul Credit Suisse care participa la forumul de discuții în cauză înainte de a fi angajat de Credit Suisse se alăturase acestui forum în calitate de angajat având o cunoaștere perfectă a funcționării sale și a ceea ce implica participarea sa.

79 În ceea ce privește, în al doilea rând, discuția din 5 august 2011 care figurează în considerentul (504) al deciziei atacate, Comisia a apreciat că aceasta demonstra că traderul Credit Suisse, fără a participa activ la schimburi, era la curent cu acestea.

80 Prin urmare, argumentul reclamantelor întemeiat pe calificarea eronată a discuțiilor menționate la punctul 77 de mai sus, considerate ca fiind sensibile din punct de vedere comercial, este neîntemeiat în fapt și trebuie, prin urmare, să fie respins.

– Cu privire la discuția din 14 mai 2012

81 În ceea ce privește discuția din 14 mai 2012, reprodusă în considerentul (209) al deciziei atacate coroborat cu considerentele (196)-(202) și (337)-(341), Comisia a considerat că, în cursul acesteia, traderii și-au împărtășit informații referitoare la pozițiile lor, în afara cadrului unor potențiale tranzacții între ei, precum și la speculațiile privind prețul unei perechi de valute GBP/USD. Comisia a concluzionat că astfel de informații, care priveau ordinele clienților, erau sensibile din punct de vedere comercial și de natură să contribuie la caracterul anticoncurențial al tuturor schimburilor de informații care avuseseră loc pe forumul de discuții în cauză.

82 Reclamantele contestă interpretarea acestei discuții de către Comisie, arătând că aceasta privește informații generale, nu conține informații referitoare la ordinele prospective sau la pozițiile traderilor și corespunde astfel comunicării unor „informații privind piața”. Acestea adaugă că

referirile la „rhs light” și „LHS samlls cable” nu privesc sumele, prețurile sau clienții și sunt, așadar, anonimizate. Reclamantele concluzionează că această discuție nu permite să se stabilească faptul că informațiile schimbate pe forumul de discuții în cauză sunt anticoncurențiale.

83 Comisia contestă interpretarea discuției în cauză, astfel cum a fost prezentată de reclamante.

84 Trebuie să se constate că, după cum rezultă din extrasul din discuția în cauză, traderul Credit Suisse era prezent pe forumul de discuții în cauză în acea zi și că, la ora 14:50:48, acesta a indicat celorlalți participanți că avea ordine de vânzare a unei cantități mici dintr-o pereche de valute nedeterminată care trebuia executată la „fixing” („rhs lights”). La ora 14:52:57, un trader i-a adresat o întrebare pentru a se stabili dacă era vorba despre o pereche de valute GBP/USD („[c]able??”) și, la ora 14:55.51, a partajat informațiile referitoare la ordinele clienților pe care le deținea, și anume ordinele de vânzare a unei cantități mici dintr-o pereche de valute GBP/USD care urmau să fie executate la „fixing” („LHS samlls cable”). În cadrul aceleiași conversații, un alt trader și-a exprimat punctul de vedere cu privire la creșterea valorii perechii de valute GBP/USD („feels like its just being put higher wsith sof eur/gbp and eur/usd running into some bids...”), precizând că nu avea ordine pentru această pereche de monede.

85 Astfel cum reiese din transcrierea discuției în cauză, traderii au schimbat informații care nu erau publice și priveau ordine specifice pe care le aveau, precizând tipul lor (ordin de vânzare care trebuia executat la „fixing”), perechea de valute vizată (GBP/USD) și cantitatea lor. Această discuție reflectă, așadar, comentarii în timp real cu privire la activitățile traderilor care au condus la un schimb de informații sensibile din punct de vedere comercial.

86 Chiar presupunând că informațiile schimbate sunt, după cum susțin reclamantele, anonimizate, această împrejurare nu se opune calificării lor drept informații sensibile din punct de vedere comercial, în măsura în care aceste informații, prin obiectul și gradul lor de precizie și prin faptul că nu sunt accesibile concurenților care nu sunt prezenți pe forumul de discuții în cauză, conferă un avantaj comercial destinatarilor lor.

87 Or, astfel de informații sunt susceptibile, pentru traderii specializați în domeniu, să îi informeze cu privire la mișcările pieței în legătură cu perechea de valute GBP/USD care precedă „fixingul”, ținând seama de faptul că ordinele de vânzare de dimensiuni mai puțin importante care trebuie executate la „fixing” sunt mai puțin în măsură să influențeze variația cursului de schimb în mod semnificativ. Astfel, comunicarea unor asemenea informații permite traderilor să își adapteze strategiile de tranzacționare în consecință și să atenueze incertitudinile inerente pieței valutare la vedere.

88 În consecință, Comisia a considerat în mod întemeiat că discuția din 14 mai 2012 se referea la informații sensibile din punct de vedere comercial de natură să contribuie la caracterul anticoncurențial al schimburilor de informații care avuseseră loc pe forumul de discuții în cauză.

– *Cu privire la discuția din 11 aprilie 2012*

89 În ceea ce privește discuția din 11 aprilie 2012, reprodusă în considerentul (223) al deciziei atacate coroborat cu considerentele (214)-(221) și (337)-(341), Comisia a considerat că aceasta se referea la un ordin imediat al unui anumit client și că divulgarea acelor informații sensibile din punct de vedere comercial înlătura unele incertitudini inerente pieței valutare la vedere, permițând astfel traderilor participanți la forumul de discuții în cauză să anticipeze mai bine mișcările pieței și să

își adapteze strategiile pentru a profita de informațiile divulgate și de creșterea transparenței pieței care rezultă din acestea, și, în consecință, era de natură să contribuie la caracterul anticoncurențial al schimburilor de informații în cauză.

90 Reclamantele arată că discuția din 11 aprilie 2012 privește informații generale care nu cuprind ordine prospective sau poziții ale traderilor. Ele adaugă că comentariul „lost some X” cuprins în această discuție nu indică sume sau prețuri și că mai mulți clienți făceau turul pieței, ceea ce nu permitea să se deducă de aici o informație specifică cu privire la un client. Ele concluzionează că aceeași discuție presupune informații privind piața care nu au o întindere anticoncurențială.

91 Comisia contestă interpretarea discuției în cauză propusă de reclamante.

92 În această privință, trebuie să se constate că extrasul din discuția din 11 aprilie 2012, care figurează în considerentul (223) al deciziei atacate, confirmă că, la ora 6:50:23, un trader al UBS i-a informat pe traderii care participau la forumul de discuții în cauză că tocmai încheiase o tranzacție prin vânzarea de euro în schimbul a lire sterline („lost some X”, și anume o pereche de valute EUR/GBP), precizând, la ora 6:50:23, că aceasta din urmă privea o contraparte care, în general, trecea de la un trader la altul („usual geezer who does the rounds”). Câțiva participanți la forumul de discuții menționat, printre care în special traderul Credit Suisse, au mulțumit pentru această informație („ta”).

93 Trebuie să se considere că această discuție evidențiază un schimb de informații precise, actuale și confidențiale, în măsura în care acestea divulgau celorlalți traderi care participau la forumul de discuții în cauză tipul de ordin vizat (imediat), momentul (actual) al realizării sale, perechea de valute în cauză (EUR/GBP) și o referire la un tip de client pentru tranzacția care tocmai fusese încheiată.

94 În ceea ce privește această din urmă referire la un tip de client, reclamantele nu pot fi urmate atunci când afirmă că ea nu permitea să se deducă o informație specifică cu privire la un client. Într-adevăr, referirea traderului UBS la o contraparte care „trecea de la un trader la altul” trebuie înțeleasă, în contextul schimbului menționat, ca fiind suficient de specifică pentru identificarea sa de către aceiași traderi, profesioniști din domeniu, permițându-le astfel să ia în considerare natura clientului în cauză, informat sau nu. O asemenea concluzie se impune având în vedere, pe de o parte, precizarea că era vorba despre o contraparte obișnuită („usual geezer”) și, pe de altă parte, faptul că niciunul dintre traderii care i-au mulțumit pentru această informație nu a solicitat precizări cu privire la referirea la acest client. Or, după cum a considerat Comisia în considerentul (40) litera (b) al deciziei atacate coroborat cu nota de subsol 381, fără ca acest lucru să fie contestat de reclamante, punerea la dispoziția altor traderi a informațiilor privind natura clientului în cauză, informat sau nu, trebuie considerată ca fiind susceptibilă să permită destinatarilor acestor informații să anticipeze o eventuală mișcare a pieței.

95 În aceste împrejurări, informațiile partajate în cadrul discuției în cauză nu pot fi considerate generale pentru simplul motiv că nu precizau sume schimbate, niveluri ale cursului de schimb sau nu priveau ordine prospective. În această privință, este suficient să se arate că „informațiile privind piața” constau în esență în observații referitoare la situația pieței de natură generală și anonimizată, de la care informațiile astfel cum au fost comunicate în cadrul discuției în cauză se îndepărtau în mod vădit.

96 Prin urmare, trebuie să se considere că informațiile schimbate în cauză erau sensibile din punct de vedere comercial, actuale și precise, susceptibile să elimine anumite incertitudini inerente pieței valutare la vedere. Acestea permiteau, așadar, traderilor care participau la forumul de discuții în cauză să anticipeze mai bine mișcările pieței pentru perechea de valute EUR/GBP și să își adapteze strategiile pentru a profita de informațiile divulgate și, în consecință, erau în măsură să contribuie la caracterul anticoncurențial al schimburilor de informații în cauză.

97 În consecință, Comisia a considerat în mod întemeiat că discuția din 11 aprilie 2012 privea informații sensibile din punct de vedere comercial de natură să contribuie la caracterul anticoncurențial al schimburilor de informații care avuseseră loc pe forumul de discuții în cauză.

– *Cu privire la discuția din 13 aprilie 2012*

98 În ceea ce privește discuția din 13 aprilie 2012 indicată în considerentul (224) al deciziei atacate coroborat cu considerentele (214)-(221) și (337)-(341), Comisia a considerat că aceasta se referea la informații actuale sau prospective sensibile din punct de vedere comercial legate de ordinele imediate ale clienților, comunicând pe forumul de discuții în cauză volumul și direcția unui ordin specific și neagregat ori tipul de client și eliminând astfel anumite incertitudini inerente tranzacționării pe piața valutară la vedere și sporind gradul de transparență a evoluției cursului de schimb pentru perechea de valute în cauză. Comisia a concluzionat că această discuție era de natură să contribuie la caracterul anticoncurențial al schimburilor de informații în cauză.

99 Reclamantele susțin că schimbul de informații care a avut loc în cadrul discuției din 13 aprilie 2012 se referă la „informații privind piața”, dat fiind că aceasta nu privește ordine prospective sau poziții ale traderilor. Astfel, expresia „lose more cable” utilizată de traderul Credit Suisse ar fi anonimizată și ar privi sume aproximative, fără indicarea prețurilor sau a informațiilor cu privire la clienți. Potrivit reclamantelor, termenul „corp” este un termen generic pentru a desemna o întreprindere, nepermițând astfel identificarea unui client.

100 Comisia contestă interpretarea discuției în cauză așa cum a fost prezentată de reclamante.

101 În această privință, trebuie să se constate că extrasul din discuția din 13 aprilie 2012, reprodus în considerentul (224) al deciziei atacate, confirmă că, la ora 9:56:42, traderul Credit Suisse a comunicat unui alt trader prezent pe forumul de discuții în cauză informația referitoare la tranzacția sa actuală de vânzare a 40 de milioane dintr-o pereche de valute GBP/USD cu o întreprindere mare („lose more cable 40 odd corp”), motiv pentru care acest alt trader i-a mulțumit („tks ratty”).

102 Astfel, discuția în cauză indică în mod clar un schimb de informații precise, actuale și excluse din domeniul public, cunoscute numai de părțile la tranzacție, și anume traderul și clientul său. Astfel, informația privind tranzacția comunicată de traderul Credit Suisse indica suma specifică (40 de milioane), perechea de valute vizată (GBP/USD), direcția acestei tranzacții (vânzare) și o referire la un tip de client (întreprindere mare).

103 În această privință, nu poate fi admis argumentul reclamantelor potrivit căruia termenul „corp”, la care a făcut referire traderul Credit Suisse în cadrul discuției în cauză, nu permite să se concluzioneze în sensul identității specifice a unui client vizat. Astfel, acesta indică totuși tipul de client, și anume printre altele că este vorba despre o întreprindere mare. Or, trebuie arătat că informațiile referitoare la fluxurile de ordine ale anumitor întreprinderi mari și întreprinderi internaționale pot fi considerate informative, întrucât permit traderilor care dispun de aceste

informații să anticipeze variația cursului de schimb pentru o pereche de valute vizată, eliminând astfel unele incertitudini inerente pieței valutare la vedere și crescând transparența pe piața respectivă numai în favoarea destinatarilor acestei informații.

104 Pe de altă parte, utilitatea indicației referitoare la un tip de client, în speță „corp”, este confirmată de alte schimburi citate în decizia atacată [a se vedea printre altele considerentele (278)-(280) ale deciziei menționate] din care rezultă că această indicație a fost apreciată de traderii care participau la forumul de discuții în cauză.

105 În aceste împrejurări, trebuie să se considere că informațiile partajate de traderi în cadrul discuției din 13 aprilie 2012 nu pot fi considerate ca reprezentând „informații privind piața” pentru simplul motiv că nu privesc ordine prospective.

106 În consecință, Comisia a considerat în mod întemeiat că discuția din 13 aprilie 2012 privea informații sensibile din punct de vedere comercial de natură să contribuie la caracterul anticoncurențial al schimburilor de informații care avuseseră loc pe forumul de discuții în cauză.

– *Cu privire la discuția din 9 mai 2012*

107 În ceea ce privește discuția din 9 mai 2012, menționată în considerentul (276) al deciziei atacate coroborat cu considerentele (252)-(257) și (337)-(341), Comisia a considerat că, în cadrul acesteia, traderul Barclays l-a întrebat pe traderul Credit Suisse în legătură cu (finalizarea) strategiei sale de tranzacționare, aspect la care traderul Credit Suisse a răspuns afirmativ, furnizând detalii suplimentare cu privire la nivelurile tranzacționate. Potrivit Comisiei, în condițiile normale de piață, traderul Barclays nu ar fi avut niciun motiv și niciun mijloc pentru a se afla în posesia informației referitoare la faptul că traderul Credit Suisse și-a „rezolvat ofertele” recent („cleared his bids”). Or, schimbul acestor informații sensibile din punct de vedere comercial ar fi conferit un avantaj concurențial traderului Barclays, în măsura în care ar fi putut avea un impact asupra comportamentului său ulterior în materie de prețuri, permițându-i să își adapteze ofertele („bids”) la un nivel mai puțin competitiv, știind că traderul Credit Suisse și-a putut executa toate ofertele.

108 Reclamantele susțin că discuția din 9 mai 2012 privește considerații generale, ținând seama de faptul că referirile la ordine nu cuprind sumele, prețurile sau informații cu privire la clienții în cauză și sunt, prin urmare, anonimizate. Această discuție nu ar privi nici ordinele prospective sau pozițiile traderilor.

109 Pe de altă parte, ca răspuns la o întrebare adresată de Tribunal în cadrul unei măsuri de organizare a procedurii, reclamantele au susținut că discuția în cauză ar fi putut avea ca scop explorarea posibilității de a încheia o tranzacție între traderii care participau la această discuție, afirmând însă că nu sunt în măsură să confirme definitiv această interpretare. Ele și-au reiterat, cu titlu subsidiar, poziția potrivit căreia discuția în cauză avea ca obiectiv partajarea de „informații privind piața” pentru a facilita înțelegerea pieței de către aceiași traderi. În orice caz, informațiile schimbate, presupunând că sunt sensibile din punct de vedere comercial, ar fi generale, anonime, istorice și nespecifice și nu ar permite apariția unui comportament anticoncurențial.

110 Comisia apreciază că informațiile partajate în cadrul discuției în cauză constituie informații sensibile din punct de vedere comercial care depășesc cadrul „informațiilor privind piața”, în măsura în care acestea privesc, în esență, nivelurile specifice și actuale de tranzacționare.

111 Ca răspuns la o întrebare adresată de Tribunal în cadrul unei măsuri de organizare a procedurii, Comisia și-a reiterat poziția potrivit căreia discuția în cauză privea schimbul de informații care nu sunt publice și concrete, permițând destinatarului acestora să adapteze prețul pe care îl oferea propriilor clienți, încercând chiar să îl majoreze, știind că este puțin probabil ca, după finalizarea strategiei sale de tranzacționare, concurentul său să continue să tranzacționeze perechea de valute în discuție. Aceasta a adăugat că indicarea de către traderul Credit Suisse a scăderii unui nivel al cursului de schimb nu ar fi avut sens dacă traderul Barclays nu ar fi știut în ce pereche de valute tocmai fuseseră executate ofertele traderului Credit Suisse.

112 În această privință, trebuie să se observe că, în cadrul discuției în cauză, traderul Credit Suisse a comunicat, desigur, informațiile referitoare la activitățile sale de tranzacționare, precizând nivelurile de negociere, care prezintă, prin însăși natura lor, caracter sensibil din punct de vedere comercial („yeh all filled”; „feels like its dropped 200 pips its only 40”). Cu toate acestea, extrasul citat anterior din discuție nu permite, contrar celor susținute de Comisie, să se concluzioneze că schimbul acestor informații sensibile din punct de vedere comercial ar fi conferit un avantaj concurențial traderului Barclays, în măsura în care ar fi putut avea un impact asupra comportamentului său ulterior în materie de prețuri, permițându-i să își adapteze ofertele.

113 Pe de o parte, afirmația Comisiei, potrivit căreia indicația referitoare la nivelurile cursului de schimb „nu ar avea sens dacă cei doi [traderi] ar fi discutat despre executarea ofertelor lor în general, fără a face referire la o anumită pereche de valute”, este, având în vedere conținutul discuției respective, de natură speculativă. Astfel, nicio dată din discuție, nici din vreo altă discuție citată în decizia atacată, nu permite să se concluzioneze că traderii discutau despre realizarea ofertelor la nivelurile menționate de traderul Credit Suisse pentru o pereche de valute specifică.

114 Pe de altă parte, nicio dată din discuția în cauză nu permite confirmarea afirmației Comisiei potrivit căreia traderul care a primit informațiile partajate de traderul Credit Suisse ar fi putut să știe că era puțin probabil ca concurentul său să continue să tranzacționeze perechea de valute în discuție. Prin urmare, această afirmație este de asemenea de natură speculativă.

115 Or, asemenea speculații nu îndeplinesc cerințele în materie de probe care revin Comisiei în vederea demonstrării, corespunzător cerințelor legale, a existenței faptelor constitutive ale unei încălcări (a se vedea Hotărârea din 22 noiembrie 2012, E.ON Energie/Comisia, C-89/11 P, EU:C:2012:738, punctul 71 și jurisprudența citată).

116 Astfel, în lipsa unor informații mai precise, nu se poate concluziona că această discuție a atenuat sau a eliminat incertitudinea pe piață de natură să confere un avantaj concurențial destinatarului acestora.

117 În aceste împrejurări, trebuie să se considere că Comisia nu a demonstrat, corespunzător cerințelor legale, că discuția din 9 mai 2012 era de natură să contribuie la caracterul anticoncurențial al comportamentului reproșat Credit Suisse. Prin urmare, reclamantele susțin în mod întemeiat că Comisia nu putea să o rețină împotriva Credit Suisse.

– *Cu privire la discuția din 5 iunie 2012*

118 În ceea ce privește discuția din 5 iunie 2012, care figurează în considerentul (281) al deciziei atacate coroborat cu considerentele (252)-(257) și (337)-(341), Comisia a considerat că aceasta privea informații sensibile din punct de vedere comercial, având în vedere că un trader UBS a

făcut schimb de informații referitoare la un ordin recent executat, comunicând detalii specifice cu privire la perechea de valute, la cursul de schimb și la tipul de client pe care, fără această discuție, traderul Credit Suisse nu ar fi avut niciun motiv sau niciun mijloc să le cunoască. Or, cunoașterea unor asemenea informații l-ar fi plasat pe traderul Credit Suisse într-o situație de avantaj concurențial dacă același tip de client i-ar fi solicitat o tranzacție în aceeași pereche de valute, știind că clientul acceptase să tranzacționeze la cursul de schimb propus anterior de traderul UBS. Astfel, schimbul de informații din cadrul acestei discuții ar fi fost de natură să contribuie la caracterul anticoncurențial al schimburilor de informații în cauză.

119 Reclamantele susțin în esență că informațiile schimbate cu ocazia acestei discuții privesc „informații privind piața” ținând seama de faptul că referirile la ordinele clienților erau anonimizate, nu indicau sume sau informații cu privire la clienți, ci numai niveluri aproximative ale cursului de schimb. Acestea adaugă că nu este clar că referirea la „rooskies” privește un anumit client.

120 Comisia contestă interpretarea discuției în cauză astfel cum a fost prezentată de reclamante.

121 În această privință, trebuie să se constate că extrasul din discuția în cauză confirmă că, la ora 8:38:40, un trader al UBS l-a întrebat pe traderul Credit Suisse dacă primise ordine de vânzare („are you seeing much eurusd selling Ratty”), precizând, la ora 8:44:28, că un tip de client tocmai cumpărase lire sterline în schimbul a dolari americani la cursul de schimb specific („rooskies buying cable at 2530”). Ca răspuns, la ora 9:06:14, traderul Credit Suisse a indicat că nu primise astfel de ordine („sry mate no”), precizând, la ora 9:06:24, că observase o scădere a nivelului cursului de schimb pentru această pereche de valute („nothing just seen it melt 100 pips”). La ora 9:06:44, traderul UBS i-a mulțumit pentru această informație („tks bro”).

122 În ceea ce privește interpretarea conținutului discuției în cauză, trebuie să se constate că, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 121 de mai sus, schimbul de informații viza informații precise, actuale și confidențiale, cunoscute numai de părțile la tranzacție, respectiv traderul și clientul său, în măsura în care priveau tipul de ordine, cantitatea acestora, perechea de valute în cauză, nivelul cursului de schimb pentru perechea de valute vizată și un tip de client la tranzacție.

123 Niciunul dintre argumentele reclamantelor nu poate infirma concluzia menționată mai sus.

124 Pe de o parte, în ceea ce privește referirea la „rooskie*s*” pentru care nu ar fi cert că se referă la un anumit client, trebuie să se considere că acea referire, indicată în cadrul discuției în cauză, trebuie înțeleasă ca identificând un anumit tip de client, având în vedere, pe de o parte, faptul că i-a mulțumit traderului UBS pentru această informație și, pe de altă parte, faptul că nu a dat naștere la întrebări suplimentare din partea celorlalți traderi. În plus, această concluzie este confirmată de contextul global al schimburilor citate în decizia atacată, din care reiese că referirea la acest tip de clienți („rooskies” sau „roosky”) [a se vedea considerentele (263) și (272) ale deciziei atacate] a fost apreciată întotdeauna de alți traderi, lăsând astfel să se prezume că, în percepția lor, această referire a fost ușor de identificat ca indicând un tip concret de client vizat, și anume informat sau nu, de natură să permită traderilor, profesioniști din domeniu, să anticipeze o eventuală mișcare a pieței și să fie liniștiți în ceea ce privește deciziile lor strategice.

125 Pe de altă parte, în ceea ce privește nivelurile cursului de schimb care, potrivit reclamantelor, erau indicate în discuția în cauză în mod aproximativ, trebuie să se constate că lectura discuției respective și în special a părții din aceasta referitoare la perechea de valute GBP/USD, prezentată la punctul 121 de mai sus, se opune în mod vădit interpretării propuse de reclamante întrucât cifra evocată este foarte precisă.

126 În aceste împrejurări, informațiile schimbate în cadrul discuției în cauză nu pot fi considerate generale sau referitoare la „informațiile privind piața” pentru simplul motiv că nu priveau ordine prospective. În consecință, Comisia a considerat în mod întemeiat că discuția din 5 iunie 2012 privea informații sensibile din punct de vedere comercial de natură să contribuie la caracterul anticoncurențial al schimburilor de informații care avuseseră loc pe forumul de discuții în cauză.

– *Cu privire la discuția din 25 aprilie 2012*

127 În ceea ce privește discuția din 25 aprilie 2012, evocată în considerentul (195) al deciziei atacate coroborat cu considerentele (176)-(182) și (337)-(341), Comisia a considerat că, în cadrul acesteia din urmă, traderul Credit Suisse nu a comunicat nicio informație. Cu toate acestea, el ar fi fost prezent pe forumul de discuții în cauză la momentul la care a avut loc această discuție cu privire la informații sensibile din punct de vedere comercial sau ar fi avut acces la discuția menționată cu ocazia unei conexiuni ulterioare. Or, informațiile sensibile din punct de vedere comercial cu privire la ordinele condiționate schimbate în acea zi pe forumul de discuții în cauză ar fi fost susceptibile să sporească gradul de încredere al traderului Credit Suisse cu privire la o potențială evoluție a prețului de piață pentru o pereche de valute GBP/AUD, permițându-i astfel să ia decizii mai informate cu privire la strategia sa comercială și profitând, așadar, de acest nivel de informații privilegiate și, prin urmare, anticoncurențiale.

128 Reclamantele susțin că discuția în cauză se referă la „informații privind piața”, ținând seama de faptul că aceasta nu conține informații referitoare la ordinele prospective sau la pozițiile traderilor. Astfel, majoritatea informațiilor partajate ar conține speculații cu privire la mișcări viitoare. Acestea adaugă că referirea, pe de o parte, la „hypo” nu vizează un client, ci o contraparte întâlnită pe platforme electronice care ar trata cu mai multe contrapărți pe piață și, pe de altă parte, la „russia selling eur” se poate raporta la o activitate cunoscută public a Băncii Centrale a Federației Ruse.

129 Reclamantele arată de asemenea în cererea introductivă, apoi în replică în esență că Comisia nu a furnizat motive suficiente pentru care această discuție, precum și altele care sunt analizate la punctele 137-162 de mai jos ar permite să își dovedească afirmațiile cu privire la natura lor sensibilă din punct de vedere comercial și la caracterul lor anticoncurențial și că nu ar reveni acestora și nu ar fi nici de competența Tribunalului să identifice pe care parte dintr-un extras din discuții se întemeiază Comisia în lipsa unei datări precise.

130 Comisia contestă interpretarea discuției în cauză astfel cum a fost prezentată de reclamante.

131 În această privință, în măsura în care afirmația reclamantelor rezumată la punctul 129 de mai sus poate fi înțeleasă în sensul că se reproșează Comisiei o insuficiență a motivării deciziei atacate, trebuie să se constate că considerentul (195) al deciziei menționate prezentat, desigur, în mod succint, indică în mod clar și neechivoc raționamentul Comisiei în ceea ce privește natura sensibilă din punct de vedere comercial și caracterul anticoncurențial al discuției din 25 aprilie 2012, din care un extras este reprodus în considerentul (191) al deciziei atacate. Astfel, din considerentul (195) al acestei decizii reiese că discuția respectivă a fost reținută împotriva

Credit Suisse pentru motivul că aceasta a permis traderului său să își crească nivelul de încredere în ceea ce privește evoluția potențială a prețului de piață pentru perechile de valute GBP/AUD și GBP/NZD, permițându-i astfel să ia decizii mai bine informate cu privire la strategia sa de tranzacționare.

132 În plus, trebuie arătat că o lectură a transcrierii unui alt extras din discuția din 25 aprilie 2012, prezentată de reclamante în fața Tribunalului, confirmă că traderii au făcut schimb de informații referitoare la „ordinele de cumpărare în așteptare” în curs, precizând perechile de valute în cauză cu nivelurile de declanșare pentru executarea lor, astfel cum reiese din întrebarea unui trader UBS (la ora 8:42:19: „what's the trigger point for all these gbp/aud and gbp/nzd longs to puke”) și din răspunsurile traderilor HSBC și RBS (la ora 8:42:36: „looking at 1.6040 as a bit of a lvi” și, respectiv, la ora 8:42:56: „1.5500 gpaud …”).

133 Informațiile partajate în cadrul discuției în cauză nu pot fi considerate, contrar celor susținute de reclamante, ca făcând parte din „informațiile privind piața”, în măsura în care astfel de informații depășesc în mod vădit observațiile privind starea sa generală.

134 Astfel, discuția în cauză indică în mod clar un schimb de informații foarte precise, actuale și confidențiale, în măsura în care informațiile partajate privesc tipurile de ordine ale clienților, direcția acestora, nivelurile lor de declanșare și perechile de valute vizate, cunoscute numai de părțile la tranzacție, și anume traderul și clientul său. Astfel, această discuție reflectă comentariile în timp real cu privire la activităților traderilor care au condus la un schimb de informații sensibile din punct de vedere comercial, de natură să sporească transparența între traderi și să reducă incertitudinea pe piață numai în avantajul lor.

135 Această concluzie nu este infirmată de simpla afirmație a reclamantelor potrivit căreia anumite informații comunicate în cadrul discuției în cauză privesc speculații cu privire la evoluția unor mișcări viitoare. Astfel, pe lângă caracterul general al acestui argument, împrejurarea potrivit căreia anumite informații partajate nu sunt considerate sensibile din punct de vedere comercial nu conferă o natură generală aceleiași discuții în ansamblul său. În plus, trebuie arătat că nici faptul de a nu ști la ce fac trimitere în mod precis referirile „hypo” sau „russia selling eur” nu este de natură să confere o natură generală schimbului respectiv, întrucât este suficient ca o astfel de referire să permită să se specifice natura, informată sau nu (a se vedea punctul 94 de mai sus), a unui client vizat, ceea ce reclamantele nu contestă.

136 În consecință, Comisia a considerat în mod întemeiat că discuția din 25 aprilie 2012 privea informații sensibile din punct de vedere comercial de natură să contribuie la caracterul anticoncurențial al schimburilor de informații care avuseseră loc pe forumul de discuții în cauză.

– *Cu privire la discuția din 10 februarie 2012*

137 În ceea ce privește discuția din 10 februarie 2012, evocată în considerentul (228) al deciziei atacate coroborat cu considerentele (214)-(221) și (337)-(341), Comisia a considerat că, în cadrul acesteia din urmă, traderul Credit Suisse nu a comunicat nicio informație. Cu toate acestea, el ar fi fost prezent pe forumul de discuții în cauză la momentul la care a avut loc această discuție sau ar fi avut acces la discuția menționată ulterior. În opinia sa, informațiile sensibile din punct de vedere comercial referitoare la ordinele imediate, schimbate în acea zi pe forumul de discuții în cauză, ar fi fost susceptibile să sporească gradul de încredere a traderului Credit Suisse cu privire la o potențială evoluție a prețului de piață, permițându-i astfel să ia decizii mai informate cu privire la strategia sa comercială.

138 Reclamantele susțin că schimbul de informații în cauză se referă la „informații privind piața”, ținând seama de faptul că acesta nu conține informații referitoare la ordinele prospective sau la pozițiile traderilor. În opinia lor, în cadrul acestui schimb, traderii au speculat cu privire la viitoarea tranzacție a unei contrapărți specifice („JP”), fără a avea vreo certitudine. Acestea adaugă că referirea în special la „corp” ar desemna un termen generic și anonimizat al unei corporații, fără a se putea concluziona însă că acesta face referire la un anumit client.

139 Comisia contestă interpretarea conținutului schimbului în cauză astfel cum a fost propusă de reclamante.

140 În această privință, cu titlu introductiv, se observă că considerentul (228) al deciziei atacate nu cuprinde transcrierea discuției în cauză. În considerentul menționat, Comisia a precizat că acesta privea un schimb de informații referitor la o contraparte care urmărea să obțină o tranzacție specifică și încerca să încheie un ordin de vânzare [„exchange of information regarding JPMorgan («JP») getting a specific trade and still trying to sell”]. Această discuție a fost reținută împotriva Credit Suisse pentru motivul că aceasta a permis traderului său să își sporească nivelul de încredere în ceea ce privește potențiala evoluție a prețului de piață, permițându-i astfel să ia decizii mai bine informate cu privire la strategia sa de tranzacționare.

141 Acestea fiind precizate, trebuie să se constate că lectura extrasului din schimbul de informații din 10 februarie 2012, prezentat de reclamante, confirmă că, la ora 10:12:14, un trader al UBS a indicat că o anumită contraparte tocmai obținuse o tranzacție („JP had the trade”). La ora 10:12:46, un trader al HSBC i-a mulțumit pentru această informație și a solicitat informații suplimentare pentru a stabili dacă era avantajos să vândă o pereche de valute GBP/USD („thx”, „cable worth a sell?”), aspect la care, între orele 10:13:35 și 10:14:08, un trader al UBS a răspuns afirmativ, precizând în plus că această contraparte specifică avea un ordin imediat pentru o pereche de valute EUR/GBP și nivelul cursului de schimb al acesteia („yep”, „eurgbp held here at 57-60 pops draghi”, „but i thik that plmub in JP is still rying to sell X”). În sfârșit, la ora 10:15:32, un trader al Barclays i-a informat pe ceilalți traderi prezenți pe forumul de discuții în cauză că tocmai a vândut 100 de milioane de euro unei întreprinderi mari („sold ton eur for a corp”).

142 Astfel, discuția intervenită la 10 februarie 2012 evidențiază un schimb de informații precise, actuale și confidențiale, în măsura în care divulga concurenților prezenți pe forumul de discuții în cauză ordinele clienților pe care le încheiaseră sau pe care tocmai le-au încheiat ceilalți participanți, precizând perechile de valute vizate, nivelurile cursului de schimb al acestora și o contraparte specifică pentru ordinele menționate. Această discuție, care reflectă, așadar, comentariile în timp real ale activităților și pozițiilor traderilor, a condus la un schimb de informații sensibile din punct de vedere comercial.

143 În plus, după cum reiese în mod clar din extrasul din discuția citată anterior, traderii și-au schimbat punctele de vedere cu privire la oportunitatea vânzării de lire sterline în schimbul a dolari americani. Or, un asemenea schimb de informații, legat intrinsec de stabilirea strategiei de tranzacționare, se opune prin însăși natura sa autonomiei de care un operator economic trebuie, potrivit jurisprudenței citate la punctul 45 de mai sus, să dea dovadă pe piață atunci când stabilește politica pe care intenționează să o urmeze pe piața respectivă.

144 În această privință, reclamantele nu pot fi urmate atunci când afirmă că referirea la un „corp”, pretins anonimizată și generică, nu ar fi specifică unui client. Astfel, independent de desemnarea, prin această referire, a unui anumit client, este suficient să se amintească, după cum s-a indicat la

punctul 94 de mai sus, că un tip de client, și anume informat sau nu, precum în speță o întreprindere mare, este suficient pentru a permite traderilor, profesioniști din domeniu, să anticipeze o eventuală mișcare a pieței și să fie liniștiți în ceea ce privește deciziile lor strategice.

145 În consecință, Comisia a considerat în mod întemeiat că discuția din 10 februarie 2012 privea informații sensibile din punct de vedere comercial de natură să contribuie la caracterul anticoncurențial al schimburilor de informații care avuseseră loc pe forumul de discuții în cauză.

– *Cu privire la discuțiile din 25 aprilie, 19 iunie, 3 și 4 iulie 2012*

146 În ceea ce privește schimburile din 25 aprilie, 19 iunie, 3 și 4 iulie 2012, evocate în considerentul (285) al deciziei atacate coroborat cu considerentele (337)-(341), Comisia a apreciat că traderul Credit Suisse, care nu a comunicat nicio informație în cadrul acestor schimburi, era prezent pe forumul de discuții în cauză și, prin urmare, avea acces la acestea. Comisia a considerat în esență că cumulul de schimburi de informații sensibile din punct de vedere comercial a sporit nivelul de încredere al acestui trader în ceea ce privește direcția potențială a prețului de piață al perechilor de valute discutate, permițându-i astfel să ia decizii mai informate cu privire la strategia sa de tranzacționare. Mai precis, traderii ar fi partajat informații referitoare la activitățile de tranzacționare pentru valute, în special EUR/JPY și USD/JPY (schimbul din 25 aprilie 2012), GBP/USD (schimbul din 19 iunie 2012), EUR, USD/JPY și GBP/USD (schimbul din 3 iulie 2012), EUR și GBP/USD (schimbul din 4 iulie 2012).

147 Reclamantele arată că schimburile citate anterior se referă la informații generale privind piața. Acestea ar fi anonimizate și nu ar privi ordine prospective, poziții ale traderilor și ale clienților. În ceea ce privește schimburile din 19 iunie, 3 și 4 iulie 2012, acestea nu s-ar referi la volume schimbate sau la prețul acestora. Ele adaugă că termenii utilizați în aceste schimburi precum „lev” (schimburile din 25 aprilie și 19 iunie 2012) sau „models” (schimbul din 4 iulie 2012) sunt de asemenea anonimizați și generici. Reclamantele apreciază că nu este clar că termenii „m/e”, „rm”, „rusky”, „Russia”, „roosides” (schimbul din 19 iunie 2012), „rusky” (schimbul din 3 iulie 2012), „models”, „range guy” și „desert” (schimbul din 4 iulie 2012) fac referire la anumiți clienți. În sfârșit, expresia „51.3 is the nod” (schimbul din 4 iulie 2012) ar fi mai degrabă o referire la date economice decât la un preț de pe piață.

148 Comisia contestă interpretarea schimburilor în cauză astfel cum a fost prezentată de reclamante.

149 În primul rând, în ceea ce privește discuția din 25 aprilie 2012, trebuie să se constate că din extrasul din această discuție, prezentat de reclamante, rezultă că traderii au schimbat informații precise și actuale cu privire la activitățile lor recente de tranzacționare ș printre altele, la sumele schimbate și la nivelurile cursului de schimb al acestora (un trader al RBS la ora 9:56:44: „i lost a coupel of ton around 40 earlier” și un trader al Barclays la ora 10:05:44: „lost ton”), clienții și o pereche de valute vizată (un trader al UBS la ora 10:03:25: „lev buys usdjpy – gt track record” și un trader al HSBC la ora 10:04:54: „anyone get paid there in euro”). În plus, câțiva traderi au discutat despre strategiile care trebuiau adoptate pe piață, sugerând printre altele să nu se efectueze tranzacții de cumpărare a unei valute în schimbul unei alte valute (traderul RBS la ora 9:57:11: „but def not right time to be long yet”, traderul Barclays la ora 9:57:24-26: „nope” și „agree”) sau chiar să cumpere o anumită valută (un trader al Barclays la ora 10:13:50: „get eur now”).

150 Or, asemenea informații sunt, contrar celor susținute de reclamante, sensibile din punct de vedere comercial, de natură să sporească transparența pe piață numai în beneficiul traderilor care participă la forumul de discuții în cauză și să îi sprijine în ceea ce privește deciziile lor strategice. Astfel, schimbul acelorași informații se opune, prin însăși natura sa, cerinței autonomiei de care, potrivit jurisprudenței citate la punctul 45 de mai sus, un operator economic trebuie să dea dovadă pe piață atunci când stabilește politica pe care intenționează să o urmeze pe piața respectivă.

151 În această privință, nu poate fi admis argumentul reclamantelor potrivit căruia termenul „lev” nu ar permite să se concluzioneze în sensul identității specifice a unui client. Astfel, chiar dacă aceasta ar fi situația, același termen indică tipul său, informat sau nu, și anume printre altele că este vorba despre un fond de investiții alternativ (fond care utilizează efectul de levier), permițând astfel traderilor care dispun de această informație să anticipeze variația cursului de schimb pentru o pereche de valute vizată (a se vedea punctul 94 de mai sus). Pe de altă parte, utilitatea indicației referitoare la un tip de client, în speță „lev”, este confirmată de alte schimburi citate în considerentele (264) și (268) ale deciziei atacate, din care rezultă că această indicație a fost apreciată de traderii care participă la forumul de discuții în cauză.

152 În consecință, trebuie aprobată concluzia Comisiei referitoare la conținutul anticoncurențial al informațiilor schimbate între traderi la 25 aprilie 2012.

153 În al doilea rând, în ceea ce privește discuția din 19 iunie 2012, trebuie arătat că, după cum reiese din extrasul prezentat de reclamante, traderii au făcut schimb de informații privind activitățile de tranzacționare, inclusiv printre altele cele privind tipurile de clienți și nivelurile de schimb pentru anumite perechi de valute (un trader al UBS la ora 6:42:12: „m/e sniffing in eurusd”, la ora 6:42:20: „passes here on teh 15th price”, un alt trader al UBS la ora 7:14:24: „got cable fromrm high 80s, lively last time he dealt”, un trader al HSBC la ora 7:15:02: „Russia gave me a fex clips off highs too” și un trader al Barclays la 8:09:53: „lev guys selling eur”).

154 Astfel, informațiile comunicate în cadrul discuției în cauză privesc tranzacții actuale și prospective și indică în mod precis perechi de valute și tipuri de clienți vizați de acestea. Or, asemenea informații, cunoscute în principiu numai de trader și de clientul său, sunt sensibile din punct de vedere comercial.

155 Contrar celor susținute de reclamante, faptul că referirile la clienți care rezultă din discuția în cauză nu permit desemnarea unor clienți specifici nu este de natură să repună în discuție natura sensibilă din punct de vedere comercial a acestei discuții. Astfel, un tip de client se dovedește suficient de relevant pentru a se stabili dacă tranzacția încheiată cu acesta din urmă este informativă cu privire la evoluția pieței, permițând, așadar, acordarea unui avantaj traderilor care dispun de aceste informații în raport cu concurenții lor care nu participă la forumul de discuții în cauză. În plus, relevanța comunicării tipului de client în cauză este confirmată de mulțumirea traderului Credit Suisse după primirea acestei informații (la ora 6:42:25: „ta”).

156 Prin urmare, trebuie să se considere că informațiile comunicate în cadrul discuției din 19 iunie 2012, având în vedere natura sensibilă din punct de vedere comercial a acestora, precizia și actualitatea lor, nu pot fi considerate simple informații generale privind piața.

157 În al treilea rând, din extrasul discuției din 3 iulie 2012 reiese că traderii și-au comunicat informații cu privire la fluxurile de ordine ale clienților în ceea ce privește perechile de valute și un tip de clienți vizați („rusky sells euros”, „seeing few usdjpy sellers”, „rusky sold cable”).

Desigur, informațiile schimbate nu furnizează sumele schimbate sau nivelurile de curs specifice. Totuși, doar această împrejurare nu poate conferi celorlalte informații schimbate un caracter general. Or, divulgarea informațiilor referitoare la ordine, în speță de vânzare și de cumpărare, la o pereche de valute vizată și la tipul de client trebuie considerată ca fiind sensibilă din punct de vedere comercial. Pe de altă parte, reclamantele nu prezintă nicio explicație de natură să infirme utilitatea partajării unor astfel de informații confidențiale pe forumul de discuții în cauză, alta decât cea reținută de Comisie în decizia atacată, legată de avantajul pe care l-ar fi putut obține traderii destinatari ai acestora cu privire la strategiile lor de tranzacționare.

158 În aceste împrejurări, trebuie aprobată concluzia Comisiei referitoare la caracterul anticoncurențial al discuției intervenite între traderi la 3 iulie 2012.

159 În al patrulea rând, din extrasul schimbului din 4 iulie 2012 reiese că, la ora 8:46:30, un trader al Barclays a comunicat celorlalți participanți la forumul de discuții în cauză o informație referitoare la faptul că un tip de client cumpăra euro („range guy buys eur”) și că, la ora 8:46:44, un trader al UBS, la rândul său, a indicat o informație aferentă unei achiziții de GBP/USD de un alt tip de client („desert buys cable”). Traderul Credit Suisse le-a mulțumit pentru această informație în minutele care au urmat („ta”). La ora 10:12:00, traderul Barclays a întrebat ceilalți traderi prezenți pe forumul de discuții în cauză dacă erau la curent cu vânzările de euro („anyone seeing this eur selling”). La ora 10:25:39, același comerciant a indicat că avea cunoștință de un tip de client care vindea încă euro. La ora 13:08:19-21, un trader al UBS a comunicat o informație cu privire la un tip de client care vindea lire sterline pentru dolari americani („models in selling on the toy here”, „betty”), aspect la care traderul Barclays a răspuns indicând că confirma că a făcut aceeași constatare („same”).

160 În această privință, trebuie să se constate că, desigur, informațiile partajate nu privesc volumele sau chiar nivelurile de curs aplicabile tranzacțiilor respective. Cu toate acestea, nu este mai puțin adevărat că, contrar celor susținute de reclamante, informațiile de această natură confidențială nu pot fi considerate generale și anonimizate. Astfel, prin intermediul acestora traderii care participă la forumul de discuții în cauză sunt informați cu privire la activitățile de tranzacționare cu valute specifice angajate față de acești traderi de tipuri de clienți la fel de specifici în ceea ce privește natura lor, informați sau nu, și care sunt, în principiu, cunoscuți numai de traderii implicați în asemenea tranzacții.

161 Pe de altă parte, întrebarea adresată de traderul Barclays dovedește utilitatea partajării acestor informații între traderii care participă la forumul de discuții în cauză în scopul de a-i avantaja în raport cu ceilalți actori de pe piață care nu au avut acces la aceste informații. Or, în aceste împrejurări, după cum a considerat Comisia, punerea informațiilor respective la dispoziția traderilor putea, așadar, să le permită acestora din urmă, profesioniști din domeniu, să își sporească nivelul de încredere în ceea ce privește direcția potențială a prețului de piață al perechilor de valute discutate, permițându-le astfel să ia decizii mai informate cu privire la strategiile lor de tranzacționare.

162 În consecință, Comisia a considerat în mod întemeiat că discuțiile din 25 aprilie, 19 iunie, 3 și 4 iulie 2012 priveau informații sensibile din punct de vedere comercial de natură să contribuie la caracterul anticoncurențial al schimburilor de informații care avuseseră loc pe forumul de discuții în cauză.

– *Concluzii cu privire la discuțiile contestate în mod specific de reclamante*

163 Rezultă din tot ceea ce precedă că argumentele reclamantelor referitoare la lipsa caracterului anticoncurențial al schimburilor de informații și la insuficiența probelor contemporane pentru a dovedi acest caracter în măsura în care au fost îndreptate împotriva discuțiilor specifice vizate de prima categorie menționată la punctul 73 de mai sus trebuie respinse, cu excepția celor privind schimbul de informații din 9 mai 2012, în măsura în care acesta, contrar celor reținute de Comisie în decizia atacată, nu poate confirma caracterul anticoncurențial al schimburilor de informații reproșate Credit Suisse. În ceea ce privește acest din urmă schimb, va trebui să se stabilească în continuare dacă eroarea respectivă a Comisiei este de natură să aibă o incidență asupra temeiniciei concluziilor care caracterizează încălcarea reproșată Credit Suisse și a amenzii aplicate în consecință.

iii) Cu privire la caracterul anticoncurențial al discuțiilor necontestate în mod specific

164 Reclamantele contestă în general caracterul anticoncurențial al discuțiilor pe care le-au clasificat în a doua și a treia categorie menționate la punctul 73 de mai sus. Pe de o parte, acestea susțin că discuțiile analizate în considerentele (126)-(129), (142), (147), (183), (185)-(195), (208), (210), (225)-(228), (234)-(238), (245)-(250), (258)-(275), (277)-(280), (282)-(285), (291)-(295) și (473) ale deciziei atacate nu ar fi permis furnizarea de informații cu privire la evoluția preconizată a cursurilor de schimb, având în vedere volumele în cauză relativ scăzute. Pe de altă parte, discuțiile analizate în considerentele (113)-(121), (184), (195), (204)-(207), (211)-(213) și (228) ale deciziei atacate nu ar fi putut avea decât un scop anticoncurențial, și anume „devansarea” traderului care a divulgat informația.

165 Mai întâi, în ceea ce privește discuțiile care figurează în considerentele (126)-(129), (142), (147) și (291)-(295) ale deciziei atacate, care fac parte din a doua categorie menționată la punctul 73 de mai sus, și discuțiile care figurează în considerentele (113)-(121) ale deciziei atacate, care fac parte din a treia categorie menționată la punctul 73 de mai sus, acestea nu țin de comportamentele anticoncurențiale reținute de Comisie în considerentele (337)-(341) ale deciziei menționate.

166 Astfel, în primul rând, Comisia a apreciat în esență că discuțiile care figurează în considerentele (126)-(129) ale deciziei atacate demonstrau că traderii care au participat la forumul de discuții în cauză înțelegeau și se așteptau ca informațiile pe care le schimbau să fie utilizate în interesul lor comun, iar nu împotriva intereselor lor respective. În al doilea rând, în ceea ce privește discuția cuprinsă în considerentul (142) al deciziei atacate, Comisia a indicat în considerentul (144) că arăta că traderii se scuzau atunci când nu acționau în modul așteptat. În al treilea rând, potrivit Comisiei, discuția care figurează în considerentul (147) al deciziei atacate arăta că informațiile erau schimbate de traderi pe forumul de discuții în cauză pentru a-și orienta concurenții. În al patrulea rând, discuțiile care figurează în considerentele (291)-(295) ale deciziei atacate ar constitui dovada unor cazuri ocazionale de coordonare, iar nu comportamente anticoncurențiale reținute de Comisie împotriva Credit Suisse. În al cincilea rând, potrivit Comisiei, discuțiile care figurează în considerentele (113)-(121) ale deciziei atacate demonstrau în esență că membrii forumului de discuții în cauză făceau parte dintr-un cerc de încredere închis.

167 În continuare, în ceea ce privește discuțiile din a doua categorie menționată la punctul 73 de mai sus și analizate în considerentele (183), (185)-(195), (208), (210), (225)-(228), (234)-(238), (245)-(250), (258)-(275), (277)-(280), (283)-(285) și (473) ale deciziei atacate, al căror conținut nu este contestat de reclamante, reiese că traderii care participau la forumul de discuții în cauză au schimbat, în mod extensiv și recurent, informații referitoare la operațiunile actuale, inclusiv

executate recent, sau prospective, precum perechile de valute specifice, volumele, direcțiile, condițiile de tranzacționare și tipurile de clienți vizați de aceste operațiuni. În anumite rânduri, ei au solicitat opinii din partea altor traderi cu privire la modul de tranzacționare, precum și cu privire la o valută sau la o pereche de valute în special, au indicat că o anumită operațiune a unuia dintre ceilalți traderi participanți făcuse să evolueze valoarea unei anumite valute declanșând ordinele lor „stop”, și-au împărtășit opiniile cu privire la modul de tranzacționare și au comunicat nivelul la care a fost executată operațiunea.

168 În plus, traderii au schimbat informații referitoare la pozițiile de risc deschise „scurte” sau „lungi”, la valutele specifice vizate de aceste poziții și, în anumite rânduri, la intențiile sau chiar la strategiile lor, și anume că preferau să nu vândă o anumită monedă deținută în poziție „lungă” și să o dețină în portofoliul lor, că nu își închideau pozițiile „scurte” întrucât se așteptau ca valoarea unei anumite valute să se deprecieze mai mult și nu urmau să cumpere o anumită valută în schimbul unei alte valute până la scăderea unui curs de schimb la un nivel specific.

169 În ceea ce privește discuțiile care fac parte din a treia categorie menționată la punctul 73 de mai sus și care figurează în considerentele (184), (195), (204)-(207), (211)-(213) și (228) ale deciziei atacate, al căror conținut nu este contestat de reclamante, rezultă că traderii au schimbat, în mod extensiv și recurent, informații sensibile din punct de vedere comercial, actuale sau prospective, referitoare la diverse tipuri de ordine primite de la clienții lor pentru perechi de valute și la cursuri de schimb specifice, la volume și la tipul de clienți vizați.

170 Or, conținutul discuțiilor care au avut loc între traderii participanți la forumul de discuții în cauză, printre care, *inter alia*, cele citate la punctele 167 și 169 de mai sus, arată că aceștia din urmă au divulgat, spontan sau la cerere, informații sensibile din punct de vedere comercial care puteau fi utilizate de ceilalți traderi pentru a-și desfășura activitățile de tranzacționare sau pentru a-și defini strategia de tranzacționare, anticipând evoluția cursurilor de schimb. Astfel, schimburile de asemenea informații au sporit transparența numai între participanții la încălcarea în litigiu.

171 Rezultă că, contrar celor susținute de reclamante, schimburile de informații, în special cele care se încadrează în a treia categorie menționată la punctul 73 de mai sus, nu au un singur scop anticoncurențial ipotetic care ar consta în devansarea traderului care a partajat informația făcând ca piața să evolueze împotriva interesului acestuia din urmă, ci reduc incertitudinea care exista pe piață în favoarea traderilor participanți, în detrimentul clienților lor și al celorlalți concurenți.

172 În plus, reclamantele nu pot fi urmate atunci când afirmă că volumul pretins scăzut al operațiunilor discutate în cadrul anumitor schimburi nu ar fi putut furniza informații cu privire la evoluția preconizată a cursurilor de schimb. Acest argument al reclamantelor se opune constatării efectuate în decizia atacată, necontestată de altfel de acestea din urmă, potrivit căreia schimburile de informații reținute împotriva Credit Suisse priveau tranzacții ale căror volume erau semnificative.

173 În orice caz, reținerea relevanței singurului criteriu legat de volumul operațiunilor discutate în schimburile de informații examinate în decizia atacată în vederea aprecierii caracterului anticoncurențial al schimburilor menționate ar avea drept consecință omiterea examinării schimburilor în mod global și excluderea în mod nejustificat din domeniul de aplicare al încălcării articolului 101 alineatul (1) TFUE a unui mare număr dintre aceste schimburi care, ținând seama de natura lor în esență confidențială și strategică, nu ar trebui să aibă loc.

174 În consecință, caracterul anticoncurențial al discuțiilor, a căror interpretare este definitivă și stabilită, va fi luat în considerare în vederea examinării celui de al doilea și a celui de al treilea motiv, invocate de reclamante, legate de existența unei „restrângeri prin obiect” și a unei încălcări unice și continue, care vor fi examinate în continuare.

175 Trebuie să se concluzioneze că, contrar celor susținute de reclamante, prin contactele lor directe, detaliate și recurente prin intermediul unor schimburi frecvente pe forumul de discuții în cauză care priveau informații sensibile din punct de vedere comercial, actuale sau prospective, precum cele examinate la punctele 81-106, 118-162 și 167-169 de mai sus, traderii participanți își comunicau intenția comună de a coopera pe piața tranzacțiilor spot, înlocuind astfel în mod conștient riscurile concurenței cu o cooperare practică între ei, de natură să le influențeze comportamentul pe piață și să dezvăluie comportamentul pe care concurenții lor, prezenți pe forumul de discuții în cauză, intenționau să îl adopte. Având în vedere jurisprudența citată la punctele 45-47 de mai sus, Comisia a considerat, așadar, în mod întemeiat că aceste schimburi puteau fi calificate drept acorduri și/sau practici concertate anticoncurențiale în sensul articolului 101 TFUE.

176 Pe de altă parte, trebuie arătat că concluzia Comisiei potrivit căreia schimburile de informații puteau fi calificate drept acorduri și/sau practici concertate anticoncurențiale în sensul articolului 101 TFUE rămâne justificată chiar și în lipsa luării în considerare a discuției din 9 mai 2012, analizată în considerentul (276) al deciziei atacate și examinată la punctele 107-117 de mai sus. Prin urmare, eroarea de apreciere săvârșită de Comisie în ceea ce privește natura informațiilor schimbate cu ocazia acestei discuții nu are nicio incidență asupra deciziei atacate.

177 Niciunul dintre argumentele reclamantelor nu este de natură să infirme concluzia enunțată la punctul 175 de mai sus.

178 În această privință, trebuie respins argumentul reclamantelor potrivit căruia lipsa unui caz de coordonare în perioada de participare a Credit Suisse la schimburile de informații pe forumul de discuții în cauză ar înlătura calificarea acestor schimburi drept acorduri și/sau practici concertate în raport cu jurisprudența amintită la punctele 45-47 de mai sus.

179 În ceea ce privește argumentul potrivit căruia traderii nu ar fi acționat într-un „cerc închis”, reclamantele se întemeiază pe „elementele de probă care figurează în dosarul Comisiei”. Totuși, în susținerea acestui argument, pe de o parte, reclamantele se referă la o secțiune inexistentă din cererea lor introductivă și, pe de altă parte, se limitează la o trimitere generală la elementele menționate din dosarul Comisiei. Or, chiar presupunând că aceste elemente de probă fac parte din dosarul prezentat la Tribunal, o asemenea trimitere generală nu poate suplini lipsa probelor în susținerea argumentației reclamantelor, în măsura în care nu este de competența Tribunalului să cerceteze în ansamblul elementelor din dosar pe cele care ar fi de natură să confirme aceeași argumentație (a se vedea în acest sens Hotărârea din 27 septembrie 2006, Roquette Frères/Comisia, T-322/01, EU:T:2006:267, punctul 209).

180 În plus, în măsura în care reclamantele se limitează, în stadiul replicii, să indice că exemplele de informații care au fost partajate în afara forumului de discuții în cauză figurează în anexa A.8, trebuie amintit că trimiterea lor generală la anexa menționată nu permite, în sensul jurisprudenței citate la punctul 67 de mai sus, să se indice cu precizie elementele din această anexă care susțin sau completează argumentele lor. Prin urmare, aceasta nu poate fi luată în considerare în susținerea argumentului invocat de reclamante.

181 Rezultă din toate cele ce precedă că Comisia a considerat în mod întemeiat că schimburile de informații pe care le analizase în decizia atacată permiteau să se concluzioneze în sensul existenței unor acorduri și/sau a unor practici concertate care prezintă un caracter anticoncurențial în sensul articolului 101 TFUE.

182 Prin urmare, prima și a doua critică din cadrul celui de al doilea aspect al primului motiv trebuie respinse.

2) Cu privire la a treia critică, întemeiată pe eroarea de drept săvârșită de Comisie atunci când a concluzionat că explicația legitimă a schimburilor de informații în cauză furnizată de Credit Suisse era lipsită de relevanță

183 În cadrul celei de a treia critici, reclamantele susțin în esență că au dat explicații legitime pentru fiecare dintre discuțiile citate în decizia atacată. Reclamantele fac trimitere în această privință la punctele din cererea introductivă referitoare la clasificarea pe categorii a discuțiilor în cauză prezentate la punctul 73 de mai sus și susțin că informațiile schimbate pe forumul de discuții în cauză erau „informații privind piața”. Acestea arată de asemenea că marea majoritate a informațiilor referitoare la ordinele traderului Credit Suisse nu au fost partajate pe forumul de discuții în cauză, ceea ce ar repune în discuție valoarea probantă a elementelor de probă pe care se întemeiază Comisia. Comisia nu ar fi examinat în mod valabil explicațiile legitime furnizate de reclamante. Ca urmare a acestei erori, Comisia ar fi apreciat în mod greșit, la punctul 141 din decizia atacată, că traderul respectiv ar fi trebuit să se distanțeze de acest forum de discuții.

184 Comisia contestă argumentele reclamantelor.

185 În primul rând, argumentul reclamantelor potrivit căruia Comisia nu ar fi examinat explicațiile lor legitime pentru fiecare dintre schimburi și, în consecință, ar fi apreciat în mod greșit că traderul Credit Suisse ar fi trebuit să se distanțeze nu poate fi admis. Într-adevăr, trebuie arătat că, în decizia atacată, Comisia a examinat, în special în considerentele (455)-(480), dacă informațiile schimbate în cadrul discuțiilor în cauză erau „informații privind piața”, cu alte cuvinte informații care puteau fi comunicate în mod legitim, după cum susțineau reclamantele, și a apreciat că nu era cazul.

186 În plus, trebuie amintit că argumentele reclamantelor întemeiate pe clasificarea pe categorii a discuțiilor în cauză și pe faptul că informațiile schimbate în cadrul anumitor discuții în cauză nu ar fi decât „informații privind piața” au fost examinate în cadrul primei și al celei de a doua critici la punctele 75-182 de mai sus și respinse.

187 În al doilea rând, în ceea ce privește argumentul reclamantelor potrivit căruia marea majoritate a informațiilor referitoare la ordinele traderului Credit Suisse nu au fost partajate pe forumul de discuții în cauză, trebuie arătat, asemenea Comisiei, că, din momentul în care informații sensibile din punct de vedere comercial au fost partajate în mod regulat pe acest forum, este lipsit de relevanță faptul că majoritatea informațiilor referitoare la ordinele acestui trader nu au fost partajate pe forumul respectiv.

188 Rezultă din tot ceea ce precedă că a treia critică din cadrul celui de al doilea aspect al primului motiv trebuie respinsă.

189 Cu titlu suplimentar, în măsura în care reclamantele evocă în titlul prezentului motiv o insuficiență a motivării în ceea ce privește calificarea schimburilor de informații online drept acorduri și/sau practici concertate anticoncurențiale și chiar presupunând că o asemenea evocare, nesusținută, poate constitui un argument admisibil în sensul articolului 76 litera (d) din Regulamentul de procedură, trebuie să se constate că Comisia nu a săvârșit nicio încălcare a obligației de motivare în temeiul articolului 296 al doilea paragraf TFUE. Astfel, din examinarea prezentului motiv reiese că explicațiile furnizate în decizia atacată au permis reclamantelor să înțeleagă raționamentul Comisiei referitor la această calificare, iar Tribunalului să își exercite controlul în această privință, respectând cerințele impuse de dispoziția menționată (a se vedea în această privință Hotărârea din 23 noiembrie 2023, Ryanair/Comisia, C-210/21 P, EU:C:2023:908, punctul 105 și jurisprudența citată).

190 În consecință, primul motiv trebuie respins în totalitate.

2. Cu privire la al doilea motiv, întemeiat pe încălcarea articolului 101 TFUE și pe insuficiența motivării în ceea ce privește calificarea schimburilor de informații online drept „restrângere prin obiect”

191 Prin intermediul celui de al doilea motiv, reclamantele contestă calificarea schimburilor de informații drept „restrângere prin obiect”. Acest motiv cuprinde două aspecte. Primul aspect este întemeiat pe faptul că Comisia nu și-a îndeplinit sarcina care îi revenea în temeiul articolului 101 TFUE de a dovedi că schimburile de informații online restrângeau concurența prin obiect. Al doilea aspect este întemeiat pe faptul că Comisia a săvârșit o eroare de drept atunci când a concluzionat că explicația legitimă a unui comportament și efectele proconcurențiale erau lipsite de relevanță în temeiul articolului 101 alineatul (1) TFUE.

a) Observații introductive

192 Trebuie să se considere că are un obiect anticoncurențial un schimb de informații care poate elimina incertitudini ale persoanelor interesate în privința datei, a amplorii și a modalităților de adaptare a comportamentului pe piață pe care întreprinderile în cauză îl vor pune în aplicare (a se vedea Hotărârea din 19 martie 2015, Dole Food și Dole Fresh Fruit Europe/Comisia, C-286/13 P, EU:C:2015:184, punctul 122 și jurisprudența citată).

193 Reiese astfel din jurisprudență că furnizarea de informații comerciale sensibile, precum informațiile privind prețurile, oferta și cererea, inclusiv prețurile viitoare sau oferta și cererea viitoare, permite reducerea incertitudinii cu privire la comportamentul concurenților pe piață, determinarea unor condiții de concurență care nu corespund condițiilor normale de piață și, în consecință, conduce la o practică concertată având ca obiect restrângerea concurenței în sensul articolului 101 alineatul (1) TFUE [Hotărârea din 29 septembrie 2021, Nippon Chemi-Con Corporation/Comisia, T-363/18, EU:T:2021:638, punctul 195 (nepublicată)].

194 Trebuie amintit că, pentru a intra sub incidența interdicției de principiu enunțate la articolul 101 alineatul (1) TFUE, o practică coluzorie trebuie să aibă „ca obiect sau efect” împiedicarea, restrângerea sau denaturarea semnificativă a concurenței în cadrul pieței interne [Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) ș.a., C-307/18, EU:C:2020:52, punctul 62].

195 Rezultă că această dispoziție, astfel cum a fost interpretată de Curte, efectuează o distincție netă între noțiunea de „restrângere prin obiect” și cea de „restrângere prin efect”, fiecare fiind supusă unui regim probatoriu diferit [Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) ș.a., C-307/18, EU:C:2020:52, punctul 63].

196 Astfel, în ceea ce privește practicile calificate ca „restrângeri prin obiect”, nu este necesar nici să se cerceteze, nici *a fortiori* să se demonstreze efectele acestora asupra concurenței pentru a le califica drept „restrângere a concurenței” în sensul articolului 101 alineatul (1) TFUE, întrucât experiența arată că asemenea comportamente atrag scăderi ale producției și creșteri de prețuri, conducând la o alocare necorespunzătoare a resurselor, în special în detrimentul consumatorilor. În ceea ce le privește, se impune numai demonstrarea faptului că acestea țin efectiv de calificarea drept „restrângere prin obiect”, simple afirmații nesusținute nefiind însă suficiente în acest scop [Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) ș.a., C-307/18, EU:C:2020:52, punctele 64 și 65].

197 În schimb, în cazul în care obiectul anticoncurențial al unui acord, al unei decizii de asociere a unor întreprinderi sau al unei practici concertate nu este dovedit, trebuie să se examineze efectele acestuia pentru a se face dovada că, în fapt, concurența a fost împiedicată, restrânsă sau denaturată în mod semnificativ [Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) ș.a., C-307/18, EU:C:2020:52, punctul 66].

198 Reiese de asemenea din jurisprudența Curții că noțiunea de „restrângere prin obiect” trebuie să fie interpretată în mod strict și nu poate fi aplicată decât anumitor practici coluzorii între întreprinderi, care prezintă, în sine și ținând seama de obiectivele pe care le urmăresc, precum și de contextul economic și juridic în care se înscriu, un grad suficient de nocivitate pentru concurență pentru a se putea considera că examinarea efectelor lor nu este necesară, din moment ce anumite forme de coordonare între întreprinderi pot fi considerate, prin însăși natura lor, dăunătoare pentru funcționarea normală a concurenței. În cadrul aprecierii respectivului context, trebuie să se țină seama de natura bunurilor sau a serviciilor afectate, precum și de condițiile reale de funcționare și de structura pieței sau a piețelor relevante [Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) ș.a., C-307/18, EU:C:2020:52, punctele 67 și 68].

b) Cu privire la primul aspect al celui de al doilea motiv, întemeiat pe lipsa dovezii existenței unei restrângeri prin obiect

199 În considerentele (394)-(454) ale deciziei atacate, Comisia a examinat dacă comportamentul reproșat Credit Suisse prezenta un grad suficient de nocivitate pentru concurență pentru a putea fi considerat o restrângere a concurenței „prin obiect”. În considerentul (394) al deciziei atacate, Comisia a amintit că, în acest scop, trebuia, potrivit jurisprudenței, să se țină seama în special de conținutul său, de obiectivele sale, precum și de contextul economic și juridic în care se înscria.

200 Mai întâi, în ceea ce privește conținutul acestui comportament, Comisia a arătat, în decizia atacată, că traderii participanți au efectuat schimburi de informații recurente și extinse prin care și-au divulgat reciproc informații sensibile, actuale sau prospective, cu privire la aspecte confidențiale ale comportamentului lor pe piață, cum ar fi informații privind comenzile în curs ale clienților, pozițiile de risc deschise, marjele și activitățile de tranzacționare în curs sau prevăzute [considerentul (394) al deciziei atacate]. În plus, aceasta a apreciat că fluxul de informații schimbate a permis întreprinderilor participante să aibă o imagine completă a ceea ce făceau sau a ceea ce nu făceau concurenții lor atunci când negociau efectiv pe piață și contribuise la reducerea incertitudinii dintre întreprinderile participante în ceea ce privește calendarul, întinderea și detaliile comportamentelor preconizate pe piață și orientarea potențială a cursurilor de schimb în

cauză. Comisia a concluzionat că aceste schimburi depășeau schimburile de informații din domeniul public și nu erau justificate de obiectivul traderilor de a negocia între ei în calitate de contrapărți [considerentele (396) și (397) ale deciziei atacate].

201 În continuare, Comisia a apreciat că, ținând seama de natura, de frecvența și de nivelul de dezagregare a informațiilor schimbate pe forumul de discuții în cauză, obiectivul schimburilor era de a reduce incertitudinile normale ale pieței pentru întreprinderile participante pe piața tranzacțiilor spot, pentru a reduce riscurile și a le sprijini în deciziile lor de stabilire a prețurilor. Astfel, potrivit Comisiei, schimburile continue de informații sensibile din punct de vedere comercial au dat întreprinderilor participante posibilitatea de a se sustrage de la concurența bazată pe merite în ceea ce privește parametrii esențiali ai concurenței (prețul și gestionarea riscurilor). În plus, acest flux constant de schimburi de informații în cadrul forumului de discuții în cauză ar fi determinat o asimetrie de informare între întreprinderile participante și concurenții lor neparticipanți, în favoarea primelor [considerentele (398)-(401) ale deciziei atacate].

202 În sfârșit, în ceea ce privește contextul economic și juridic, Comisia a arătat, în decizia atacată, natura dinamică și lichidă a pieței tranzacțiilor spot. Comisia a apreciat că, dat fiind acest context, schimburile foarte frecvente și detaliate de informații sensibile din punct de vedere comercial care aveau loc în timp ce întreprinderile participante își desfășurau activitatea pe piață contribuiau în mod direct la creșterea transparenței și la reducerea incertitudinii inerente unui scenariu concurențial [considerentele (402) și (403) ale deciziei atacate].

203 Comisia a concluzionat că aprecierea globală a schimburilor de informații în cauză, în lumina obiectivelor urmărite în mod obiectiv și a contextului economic și juridic în care se produsese acest comportament, indica un grad suficient de nocivitate pentru concurență pentru a aprecia că schimburile de informații sensibile din punct de vedere comercial, actuale sau prospective puteau fi considerate ca restrângând concurența prin obiect în sensul articolului 101 TFUE în ceea ce privește tranzacțiile spot pe cursul de schimb cu valute G10 [considerentele (404) și (405) ale deciziei atacate].

204 În cadrul primului aspect al celui de al doilea motiv, reclamantele reproșează în esență Comisiei că a considerat în mod eronat că schimburile de informații în cauză prezentau o nocivitate suficientă pentru concurență pentru a se încadra în calificarea menționată. În susținerea acestui aspect, ele invocă în esență patru critici. Prin intermediul unei prime critici, acestea susțin că afirmațiile Comisiei potrivit cărora schimburile de informații în cauză aveau ca obiect restrângerea concurenței se întemeiază pe ipoteze factuale inexacte pe care aceasta nu le-a verificat. Prin intermediul unei a doua critici, ele arată că afirmațiile respective nu sunt plauzibile în raport cu contextul pieței relevante. Prin intermediul unei a treia critici, reclamantele susțin că Comisia a săvârșit o eroare de apreciere întemeindu-se fără spirit critic pe calificarea juridică a comportamentului prezentată în probele furnizate pentru a obține clemența și propunerile de tranzacție. Prin intermediul unei a patra critici, ele arată că Comisia nu se poate întemeia pe experiența sa în materie de schimburi de informații în alte contexte de piață sau în alte cauze financiare pentru a ușura sarcina probei care îi revine, și anume stabilirea faptului că schimburile de informații pe forumul de discuții în cauză au restrâns concurența prin obiect.

205 A doua critică trebuie analizată în primul rând.

1) Cu privire la a doua critică, întemeiată pe erori săvârșite de Comisie în aprecierea contextului pieței relevante

206 Reclamantele susțin în esență că Comisia a apreciat în mod eronat contextul factual și juridic al pieței valutare la vedere sau chiar că s-a abținut să îl ia în considerare pentru aprecierea obiectului comportamentului reproșat Credit Suisse. Acestea susțin că Comisia nu a apreciat în mod corect sau nu a ținut seama de elementele pieței menționate referitoare la (i) transparența sa, (ii) structura sa și (iii) rolul traderilor care operează pe piața respectivă.

207 Comisia contestă argumentele reclamantelor.

i) Cu privire la transparența pieței valutare la vedere

208 Prima critică, invocată de reclamante, privește caracterul transparent al pieței relevante. În opinia acestora, în perioada pretinsei încălcări, piața valutară la vedere se caracteriza printr-o transparență limitată. Reclamantele nu contestă că platformele electronice au sporit considerabil transparența pieței. Cu toate acestea, ele califică piața valutară ca fiind relativ opacă. Astfel, potrivit reclamantelor, tranzacțiile au loc pe numeroase platforme și nu există un sistem centralizat de raportare în timp real a tranzacțiilor pe piața valutară la vedere.

209 Comisia contestă argumentele reclamantelor. Aceasta arată, referindu-se în special la considerentele (12)-(16) ale deciziei atacate, că, având în vedere dezvoltarea sistemelor de tranzacționare electronice pe ecran, care au făcut prețurile (inclusiv cele mai bune prețuri de cumpărare și de vânzare disponibile) în timp real și volumele tranzacționate corespunzătoare accesibile pe platformele electronice pentru cvasitotalitatea actorilor de pe piață și care sunt actualizate în mod constant, piața valutară la vedere trebuia considerată transparentă la data faptelor invocate.

210 Astfel cum a arătat Comisia în memoriul în apărare, din considerentele (7), (14), (53) și (402) ale deciziei atacate reiese că, în examinarea contextului economic în care se înscriau schimburile de informații pe forumul de discuții în cauză, Comisia a considerat că piața tranzacțiilor spot era o piață vastă de natură transparentă, dinamică și foarte lichidă. În lumina acestor factori, specifici pieței tranzacțiilor spot, Comisia a concluzionat, în considerentele (404) și (405) ale deciziei atacate, că schimburile de informații constituiau restrângeri ale concurenței prin obiect.

211 În această privință, trebuie arătat că, potrivit elementelor din dosar, transparența pieței relevante este definită ca fiind capacitatea actorilor de pe această piață de a obține informații cu privire la procesul de tranzacționare, de exemplu prețul, volumul ordinului, volumul tranzacțiilor, riscul și identitatea traderului. Aceasta se referă la informațiile disponibile în stadiul pretranzacționării, precum și la cele disponibile în stadiul posttranzacționării și depinde în esență de voința participanților și de capacitatea bursei de a afișa public ordinele de cumpărare și de vânzare.

212 Astfel, potrivit elementelor din dosar, trebuie să se distingă, pe piața valutară la vedere la nivel „interdealer” (a se vedea punctul 24 de mai sus), marcat de structura sa hibridă, două canale comerciale, și anume un canal direct (bilateral) și canalul brokerilor, știind că transparența diferă în funcție de canalul comercial utilizat. Mai precis, în cadrul unui canal comercial direct (bilateral), precum în speță, tranzacționarea nu este anonimizată, iar prețul, precum și volumul tranzacțiilor sunt ținute secrete de părțile la tranzacție.

213 Desigur, dezvoltarea sistemelor de tranzacționare electronice pe ecran a sporit considerabil transparența pe piața relevantă la data faptelor. Cu toate acestea, concluzia privind caracterul său transparent care figurează în considerentul (14) al deciziei atacate nu poate, contrar celor afirmate de Comisie, să se întemeieze, corespunzător cerințelor legale, pe simplul fapt că prețurile și volumele ar fi disponibile pe platformele electronice.

214 Astfel, în înscrisurile sale prezentate în fața Tribunalului și în ședință, Comisia însăși a admis că nu erau accesibile tuturor participanților de pe piață alte condiții decât cele aferente unui preț în timp real și volumelor de tranzacționare corespunzătoare. Mai precis, Comisia a precizat că, ținând seama de lipsa accesului la informațiile deținute de alți traderi, subzista pe piață un anumit grad de incertitudine în ceea ce privește activitățile, pozițiile, interesele și intențiile cu ocazia tranzacțiilor clienților finali și ale traderilor concurenți.

215 Or, informațiile la care se referă Comisia în înscrisurile sale și în ședință pentru a concluziona în sensul existenței unui anumit grad de incertitudine pe piață sunt tocmai cele a căror nedeținere de către traderi permite definirea caracterului transparent sau nu al pieței valutare la vedere în sensul criteriilor amintite la punctele 211 și 212 de mai sus.

216 Mai general, în măsura în care părțile sunt de acord cu privire la faptul că piața valutară la vedere este fundamental asimetrică și la importanța rolului informației pe piața respectivă, Comisia nu poate susține în mod valabil că piața valutară la vedere, la data faptelor, trebuia considerată transparentă. Astfel, pe o piață transparentă, informațiile sunt accesibile imediat (și gratuit) tuturor actorilor de pe piață, ceea ce, după cum admite Comisia, nu este cazul pe piața valutară la vedere, având în vedere prezența mai multor tipuri de informații.

217 În consecință, trebuie să se considere că Comisia a săvârșit o eroare de apreciere atunci când a apreciat, în considerentul (14) al deciziei atacate, că piața valutară la vedere era transparentă la data faptelor. Prin urmare, va trebui să se analizeze dacă această apreciere ar putea avea o incidență, după cum afirmă reclamantele, asupra calificării schimburilor de informații în cauză drept „restrângere prin obiect” din moment ce transparența acestei piețe este unul dintre factorii de care Comisia a ținut seama pentru a ajunge la o asemenea calificare în considerentele (404) și (405) ale deciziei atacate (a se vedea punctul 210 de mai sus).

ii) Cu privire la structura pieței relevante

218 A doua critică a reclamantelor este întemeiată pe faptul că Comisia nu a apreciat în mod corect structura pieței relevante, astfel cum ar fi caracterizată prin concentrarea sa. Acestea apreciază în esență că, pe o piață atât de fragmentată pe care traderii în cauză dețineau cote de piață minime, ar fi fost îndoielnic ca acești traderi să poată crea o asimetrie de informare semnificativă în detrimentul celorlalți actori de pe piață. Prin urmare, aceste cote de piață minime ar ridica îndoieli cu privire la obiectul pretins anticoncurențial al schimburilor de informații în cauză. Acestea reproșează, *in fine*, Comisiei lipsa unei explicații privind motivul pentru care cotele de piață nu erau relevante în prezenta cauză.

219 Comisia contestă această critică a reclamantelor.

220 În această privință, deși este adevărat că structura pieței, astfel cum este caracterizată prin gradul de concentrare, constituie un factor pertinent pentru a aprecia dacă schimbul de informații restrânge concurența „prin obiect” (a se vedea în acest sens Hotărârea din 4 iunie 2009, T-Mobile

Netherlands ș.a., C-8/08, EU:C:2009:343, punctul 34), singurul principiu general reținut cu privire la structura pieței este că oferta nu trebuie să aibă un caracter dispersat (Hotărârea din 2 octombrie 2003, Thyssen Stahl/Comisia, C-194/99 P, EU:C:2003:527, punctul 86).

221 Cu toate acestea, deși inițial Curtea a putut lua în considerare caracterul oligopolist sau dispersat al pieței pe care au avut loc schimburile de informații sensibile din punct de vedere comercial, reiese în special din Hotărârea din 19 martie 2015, Dole Food și Dole Fresh Fruit Europe/Comisia (C-286/13 P, EU:C:2015:184), că instanța Uniunii Europene a putut recunoaște obiectul anticoncurențial al unor astfel de schimburi, chiar și în lipsa unei concentrări oligopoliste a pieței (a se vedea Hotărârea din 14 martie 2013, Dole Food și Dole Germany/Comisia, T-588/08, EU:T:2013:130, punctul 341 și jurisprudența citată).

222 În aceste condiții, trebuie să se constate că, ținând seama de faptul că dreptul concurenței vizează activitățile întreprinderilor (Hotărârea din 7 ianuarie 2004, Aalborg Portland ș.a./Comisia, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P și C-219/00 P, EU:C:2004:6, punctul 59), reclamantele nu pot fi totuși urmate atunci când se prevalează, așa cum au confirmat în ședință, de caracterul dispersat al pieței valutare la vedere pe baza cotelor de piață ale traderilor care erau angajați de băncile implicate în încălcarea în litigiu. În orice caz, după cum reiese din elementele din dosar, acestea nu au reușit să demonstreze cotele de piață ale băncilor menționate pentru activitatea de „trading vocal”, la care se limitează analiza schimburilor de informații în cauză (a se vedea punctul 16 de mai sus).

223 Mai trebuie arătat că, în considerentul (28) și următoarele și în considerentul (402) ale deciziei atacate, fără a se pronunța însă cu privire la gradul concentrării sale în raport cu cotele de piață ale participanților la încălcarea în litigiu, Comisia a luat în considerare structura și particularitățile pieței relevante, astfel cum erau caracterizate de rolul formatorilor de piață care participau la schimburile de informații online. Or, rolul formatorilor de piață pe piața respectivă, necontestat de reclamante, implică angajamente financiare importante care nu ar putea fi suportate de un număr mare de participanți, excluzând astfel ipoteza susținută de acestea din urmă potrivit căreia piața valutară la vedere ar fi avut un caracter dispersat.

224 De altfel, Tribunalul a apreciat deja, confirmat cu privire la acest aspect de către Curte, că schimburile de informații au un caracter cu atât mai sensibil din punctul de vedere al concurenței întrucât se desfășoară între traderi care acționează ca „formatori de piață”, având în vedere importanța pe care o au aceștia pe piață, și în special faptul că aceștia intervin în general și continuu și, prin urmare, încheie un număr mai mare de tranzacții decât ceilalți actori de pe piață (Hotărârea din 24 septembrie 2019, HSBC Holdings ș.a./Comisia, T-105/17, EU:T:2019:675, punctul 145, confirmat cu privire la acest aspect prin Hotărârea din 12 ianuarie 2023, HSBC Holdings ș.a./Comisia, C-883/19 P, EU:C:2023:11, punctul 195). Prin urmare, din perspectiva respectării concurenței pe piață, ar fi cu atât mai important ca aceștia să își stabilească strategiile și în special prețurile în mod autonom.

225 În consecință, trebuie respinsă critica formulată de reclamante, întemeiată pe neluarea în considerare de către Comisie a structurii pieței, astfel cum ar fi fost caracterizată prin concentrarea sa dispersată.

iii) Cu privire la dublul rol al traderilor

226 A treia critică a reclamantelor privește neluarea în considerare de către Comisie, cu ocazia aprecierii contextului economic și juridic în cauză, a caracteristicii pieței valutare la vedere potrivit căreia traderii ar interacționa în orice moment în dublu rol de concurent și de contraparte. Potrivit reclamantelor, deși este adevărat că reducerea incertitudinii rezultate din schimbul de informații poate servi efectiv drept criteriu absolut pentru o încălcare „prin obiect" pe piețele pe care orice divulgare de informații sensibile din punct de vedere comercial între concurenți creează condiții care nu corespund condițiilor normale ale pieței, aceasta nu poate servi drept criteriu absolut atunci când condițiile normale ale pieței impun schimbul regulat de informații sensibile din punct de vedere comercial între participanți care acționează atât vertical cât și orizontal.

227 Comisia contestă această critică a reclamantelor.

228 În această privință, este adevărat că, pe piața valutară la vedere, în general, traderii acționează în același timp în calitate de contrapărți, încheind tranzacții între ei, și în calitate de concurenți față de clienții potențiali. Ca răspuns la o măsură de organizare a procedurii decisă de Tribunal, reclamantele au arătat în esență că, deși este dificil să se stabilească o distincție formală între cele două roluri, un moment clar în care doi traderi se află în concurență este cel în care aceștia încearcă să încheie o tranzacție cu același client în același moment.

229 Cu toate acestea, pe lângă faptul că dublul rol al traderilor, invocat de reclamante, nu apare pentru aceeași operațiune, ci în raport cu două operațiuni distincte, delimitarea domeniului de apreciere a legalității schimburilor de informații, astfel cum reiese din considerentele (158) și (467) ale deciziei atacate, care exclude schimburile pe care le-au avut traderii în cursul normal al afacerilor atunci când examinau posibilitățile de tranzacționare între ei, se opune, în principiu, criticii reclamantelor amintite la punctul 226 de mai sus.

230 Prin urmare, trebuie respinsă ca nefondată critica reclamantelor referitoare la neluarea în considerare de către Comisie a caracteristicii pieței valutare la vedere privind dublul rol al traderilor.

231 Rezultă din tot ceea ce precedă că a doua critică este fondată în măsura în care este întemeiată pe eroarea pe care Comisia a săvârșit-o atunci când a apreciat, în considerentul (14) al deciziei atacate, că piața valutară la vedere era transparentă la data faptelor și trebuie respinsă în rest. Va trebui să se analizeze, în cadrul primei critici, dacă această apreciere ar putea avea o incidență, după cum afirmă reclamantele, asupra calificării schimburilor de informații în cauză drept „restrângere prin obiect".

2) Cu privire la prima critică, întemeiată pe faptul că concluzia Comisiei potrivit căreia schimburile de informații în cauză aveau ca obiect restrângerea concurenței s-ar întemeia pe ipoteze factuale inexacte neverificate

232 Reclamantele susțin că Comisia nu și-a îndeplinit obligația de a demonstra că era posibil să se deducă din tipul de informații schimbate și din caracteristicile pieței relevante că obiectul schimburilor pe forumul de discuții în cauză era anticoncurențial. Acestea apreciază că Comisia nu a demonstrat că schimburile de informații au permis traderilor să fie liniștiți în deciziile lor cotidiene de stabilire a prețurilor și de gestionare specializată a riscurilor. Ele susțin că Comisia nu a demonstrat nici ipoteza sa potrivit căreia comportamentul traderilor participanți avea ca

obiect crearea unei asimetrii de informare importante în raport cu restul pieței. Or, pe piața valutară la vedere, traderii ar fi încurajați să facă schimb de informații pentru a fi orientați în activitatea lor de tranzacționare și să le transmită clienților lor. În orice caz, marea majoritate a informațiilor referitoare la ordinele traderului Credit Suisse nu ar fi fost partajate pe forumul de discuții în cauză.

233 Reclamantele susțin de asemenea că discuțiile citate în decizia atacată, potrivit cărora informațiile schimbate ar fi permis traderilor participanți la forumul de discuții în cauză să aștepte înainte de a absorbi o poziție scurtă, ar fi în contradicție cu faptul că formatorii de piață trebuiau, potrivit termenilor deciziei atacate, „să fie pregătiți să tranzacționeze în orice moment cu orice persoană care are nevoie de valute”. Acestea apreciază că majoritatea, chiar totalitatea discuțiilor referitoare la marje citate în decizia atacată nu privesc nicio indicație legată de o eventuală încheiere a acordurilor privind marjele și au avut loc în abstract, chiar după ce a fost deja furnizată o marjă.

234 Pentru a răspunde la argumentația reclamantelor, trebuie să se analizeze dacă diferitele tipuri de schimburi de informații vizate de decizia atacată prezentau un grad de nocivitate suficient pentru a justifica calificarea lor drept „restrângere prin obiect”.

i) Cu privire la schimburile de informații referitoare la marje („bid-ask spreads”)

235 În ceea ce privește schimburile de informații referitoare la marje („bid-ask spreads”), a căror interpretare a fost efectuată în considerentele (245)-(251) ale deciziei atacate, Comisia a justificat, în considerentele (394)-(404) ale deciziei menționate, calificarea drept „restrângere prin obiect” pentru motivul că acestea au contribuit la eliminarea incertitudinilor inerente pieței relevante în ceea ce privește prețurile, crescând în acest mod transparența cu privire la marjele superioare pe care acești traderi le-ar putea propune. Astfel, asemenea schimburi au putut influența prețurile propuse de aceiași traderi clienților, reducând riscul legat de schimburile de valute în propriul lor avantaj.

236 În această privință, trebuie arătat că, fără însă ca reclamantele să conteste acest lucru, marjele constituie o componentă a prețului final plătit de clienți, în măsura în care sunt aplicate cu privire la valoarea mediană dintre cursul de cumpărare și cursul de vânzare pentru un schimb al unei anumite perechi de valute și de care depinde compensarea pe care o primește traderul pentru caracterul imediat al serviciului furnizat, precum și pentru riscul pe care îl suportă ulterior având o anumită valută în portofoliul său [a se vedea punctul 20 de mai sus și considerentele (48) și (239) ale deciziei atacate]. Or, pe piața valutară la vedere, capacitatea băncilor de a-și evalua riscurile legate de stabilirea prețurilor constituie unul dintre parametrii esențiali ai concurenței, ceea ce nici reclamantele nu contestă.

237 Astfel, trebuie să se considere că schimburile de informații, în speță cu privire la o componentă a prețului, care nu sunt publice și precise, permit reducerea incertitudinilor normale inerente pieței relevante în ceea ce privește stabilirea prețului pe această piață, crearea unei asimetrii de informare numai în favoarea traderilor care participă la forumul de discuții în cauză și, în consecință, prezintă un grad suficient de nocivitate pentru concurență. Or, o asemenea constatare este suficientă pentru a recunoaște că aceste schimburi implicau o restrângere a concurenței prin obiect în sensul articolului 101 alineatul (1) TFUE (Hotărârea din 12 ianuarie 2023, HSBC Holdings ș.a./Comisia, C-883/19 P, EU:C:2023:11, punctul 204).

238 Niciunul dintre argumentele reclamantelor nu permite infirmarea concluziei care precedă.

239 De la bun început, trebuie respinse argumentele reclamantelor potrivit cărora în esență schimburile de informații privind marjele nu constituie o „restrângere prin obiect” ținând seama de lipsa unei indicații cu privire la o eventuală încheiere de acorduri în legătură cu aceste marje. Desigur, din schimburile de informații referitoare la marje care au avut loc pe forumul de discuții în cauză nu reiese că traderii s-au pus de acord să aplice în mod concertat un anumit nivel al marjei unei perechi de valute în special. Acest lucru nu împiedică totuși ca, prin comunicarea către concurenții lor a unor informații confidențiale și strategice referitoare la nivelul adecvat al marjelor pentru o pereche de valute specifică sau cele pe care tocmai le-au aplicat, traderii care participau la forumul de discuții în cauză să fi dezvăluit comportamente pe care le puteau adopta pe piață, reducând astfel incertitudinea în percepția celor care participaseră la schimburile de informații, în sensul jurisprudenței citate la punctul 47 de mai sus.

240 În continuare, în ceea ce privește argumentul reclamantelor potrivit căruia în esență, ținând seama de stabilirea prețului final propus clienților de angajații biroului de vânzări al unei bănci, nu ar fi fost logic, din punctul de vedere al traderilor care ar fi actori raționali, să se adopte comportamentul constând în cotarea celei mai largi diferențe posibile, trebuie să se constate că elemente referitoare la voința traderilor de a restrânge concurența sau la interesul lor economic de a o face au în mod normal o importanță limitată pentru calificarea comportamentului drept „restrângere prin obiect” (a se vedea în acest sens și prin analogie Hotărârea din 7 ianuarie 2004, Aalborg Portland ș.a./Comisia, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P și C-219/00 P, EU:C:2004:6, punctul 335).

241 Reiese din ceea ce precedă că Comisia a apreciat în mod întemeiat că schimburile de informații referitoare la marje care au avut loc pe forumul de discuții în cauză contribuiau la calificarea comportamentelor în cauză, în ansamblul lor, drept „restrângere prin obiect”.

ii) Cu privire la schimburile de informații referitoare la ordinele clienților

242 În ceea ce privește schimburile de informații referitoare la ordinele clienților, și anume ordinele „condiționate” [considerentele (183)-(195) ale deciziei atacate], ordinele care trebuie executate la „fixing” [considerentele (206)-(213) ale deciziei atacate] și ordinele „imediate” [considerentele (223)-(228) ale deciziei atacate], Comisia a justificat, în considerentele (394)-(404) coroborate cu considerentele (171)-(173) ale deciziei atacate, calificarea lor drept „restrângere prin obiect” pentru motivul că, având în vedere natura, frecvența și nivelul lor de dezagregare, acestea eliminaseră incertitudinile referitoare la piața valutară la vedere și sporiseră transparența cu privire la strategiile de tranzacționare ale traderilor care participau la forumul de discuții în cauză, în măsura în care schimbul de informații referitoare la direcția pieței sau la nivelurile la care piața își dovedea rezistența ar putea permite unui trader să se poziționeze mai bine pentru a profita de acestea sau pentru a evita o pierdere. Astfel, aceste schimburi ar fi informat traderii printre altele cu privire la tendințele prețurilor, reducând incertitudini în legătură cu riscurile inerente stabilirii lor (de exemplu determinând o scădere a pierderilor așteptate), în timp ce prețul constituie unul dintre parametrii concurenței pe piața valutară la vedere, pe care băncile participante ar fi trebuit să o stabilească în mod autonom.

243 În această privință, trebuie amintit, așa cum rezultă din elementele din dosar, că informațiile referitoare la ordinele clienților constituie informații care nu sunt publice, cunoscute numai de părțile la tranzacție, și anume traderul și clientul, și constituie informații importante pentru a permite traderului care a încheiat tranzacția să își formeze propria opinie cu privire la variația cursului de schimb sau să își stabilească strategia comercială. Or, schimbul unor asemenea informații are capacitatea de a reduce incertitudinile inerente pieței relevante, permițând

formatorilor de piață să nu își stabilească în mod autonom, pe de o parte, strategia referitoare la perechile de valute specifice cu privire la care dispun de informații confidențiale și detaliate și, pe de altă parte, comportamentul lor pe piață, permițându-le astfel să profite sau să evite pierderi care pot rezulta din evoluțiile de pe piață.

244 În consecință, trebuie să se considere că schimburile de informații menționate mai sus, în sensul jurisprudenței citate la punctul 237 de mai sus, prezintă un grad suficient de nocivitate pentru concurență pentru a fi calificate drept „restrângere prin obiect”.

245 O asemenea concluzie nu poate fi infirmată de afirmația reclamantelor potrivit căreia există o contradicție în ceea ce privește concluzia întemeiată pe schimbul care figurează în considerentul (193) al deciziei atacate, și anume că informațiile schimbate ar fi permis traderilor participanți să aștepte înainte de a absorbi o poziție scurtă în portofoliul lor (pentru a-și maximiza șansele de a realiza un profit), și cea care figurează în considerentul (21) al deciziei menționate, și anume că formatorii de piață trebuiau „să fie pregătiți să tranzacționeze în orice moment cu orice persoană care are nevoie de valute”. Astfel, în măsura în care obiectivul traderilor este de a realiza un profit și de a-și limita pierderile, ar fi puțin logic ca traderii să acționeze împotriva propriilor interese comerciale pentru simplul motiv că în principiu ei trebuie să fie pregătiți să tranzacționeze în orice moment. Prin urmare, nu se poate deduce de aici că traderii luau poziții numai pe baza ordinelor primite de la clienți pentru a înlătura calificarea schimburilor de informații privind ordinele clienților drept „restrângere prin obiect”.

246 Reiese din cele ce precedă că Comisia a apreciat în mod întemeiat că schimburile de informații referitoare la ordinele clienților menționate la punctul 242 de mai sus contribuiau la calificarea comportamentelor în cauză, în ansamblul lor, drept „restrângere prin obiect”.

iii) Cu privire la schimburile de informații referitoare la pozițiile de risc deschise

247 În ceea ce privește schimburile de informații aferente pozițiilor de risc deschise, a căror interpretare a Comisiei este prezentată în considerentele (234)-(238) ale deciziei atacate, Comisia a justificat, în considerentele (394)-(404) ale acestei decizii, calificarea lor drept „restrângere prin obiect” pentru motivul că partajarea lor permisese traderilor să aibă o mai mare certitudine cu privire la intențiile comerciale respective în ceea ce privește comportamentul lor de acoperire („hedging conduct”) potențial și eliminase, așadar, o incertitudine cu privire la evoluția potențială a cursului de schimb specific, conferind astfel traderilor participanți un avantaj în raport cu ceilalți actori de pe piață și ajutându-i în gestionarea specializată a riscurilor lor cu privire la care se află în concurență.

248 În această privință, în lipsa unor argumente concrete invocate de reclamante împotriva calificării schimburilor de informații referitoare la pozițiile de risc deschise drept „restrângere prin obiect”, este suficient să se constate, asemenea deciziei atacate, că schimbul acestor informații, precizând o monedă specifică și strategia care constă în a se abține să închidă poziția sau să aștepte înainte de încheierea acesteia, trebuie considerat ca având capacitatea de a elimina incertitudini inerente funcționării pieței valutare la vedere.

249 Rezultă că asemenea schimburi de informații, care se opun în principiu cerinței autonomiei inerente articolului 101 alineatul (1) TFUE, prezintă un grad suficient de nocivitate pentru concurență pentru a fi calificate drept „restrângere prin obiect” în sensul jurisprudenței citate la punctul 237 de mai sus.

250 Reiese din cele ce precedă că Comisia a apreciat în mod întemeiat că schimburile de informații referitoare la pozițiile de risc deschise contribuiau la calificarea comportamentelor în cauză, în ansamblul lor, drept „restrângere prin obiect”.

iv) Cu privire la schimburile de informații referitoare la activitățile de tranzacționare actuale sau prospective

251 În ceea ce privește schimburile de informații referitoare la activitățile de tranzacționare actuale sau prospective, a căror interpretare de către Comisie este expusă în considerentele (258)-(285) ale deciziei atacate, Comisia a justificat, în considerentele (394)-(404) ale deciziei menționate, calificarea drept „restrângere prin obiect” pentru motivul că acestea eliminaseră anumite incertitudini inerente pieței valutare la vedere și sporiseră nivelul de transparență a acestei piețe, furnizând participanților la forumul de discuții în cauză o imagine de ansamblu asupra comportamentelor actuale ale concurenților lor, generând o asimetrie de informare între traderii participanți la forumul de discuții în cauză și ceilalți actori de pe piață. Astfel, primii ar fi fost liniștiți în ceea ce privește evaluarea riscurilor lor legată de elaborarea propriilor strategii de tranzacționare și în special a celor legate de prețuri.

252 În această privință, trebuie să se constate că schimbul de informații referitoare la detaliile tranzacțiilor efectuate de traderi și schimbul de sfaturi sau de opinii cu privire la modul de tranzacționare precum cele în cauză permit traderilor care participă la forumul de discuții în cauză, pe de o parte, să dobândească cunoștințe specifice pentru a anticipa mai bine evoluția pieței și, pe de altă parte, să își adapteze strategiile de tranzacționare în consecință.

253 Or, asemenea schimburi de informații contrazic în mod flagrant cerința autonomiei care trebuie să caracterizeze comportamentul formatorilor de piață pe piața relevantă într-un sistem de concurență eficace. În fapt, aceste schimburi elimină incertitudinile în percepția lor în ceea ce privește parametrii esențiali ai concurenței pe piața menționată, și anume prețul și gestionarea specializată a riscurilor. Astfel, aceste schimburi au putut spori transparența pe piața valutară la vedere în avantajul traderilor care participau la forumul de discuții în cauză, în detrimentul celorlalți actori de pe piață. În consecință, acestea prezintă un grad suficient de nocivitate pentru concurență pentru a fi calificate drept „restrângere prin obiect” în sensul jurisprudenței citate la punctul 237 de mai sus.

254 Rezultă din cele ce precedă că schimburile de informații aferente marjelor, ordinelor clienților, pozițiilor de risc deschise și activităților de tranzacționare actuale sau prospective, analizate în decizia atacată, prezintă un grad suficient de nocivitate pentru concurență. Prin urmare, Comisia le-a calificat în mod întemeiat drept „restrângere prin obiect”.

255 Contrar celor susținute de reclamante, împrejurarea potrivit căreia traderul Credit Suisse nu a partajat marea majoritate a informațiilor referitoare la ofertele sale este lipsită de relevanță în ceea ce privește nocivitatea comportamentului reproșat băncii respective. În această privință, este suficient să se constate că aprecierea gradului suficient de nocivitate pentru concurență a unui comportament nu se întemeiază pe niciun prag cantitativ legal de informații partajate cu concurenții.

256 În aceste împrejurări, în pofida erorii de apreciere a Comisiei cu privire la caracterul transparent al pieței valutare la vedere, este necesar să se respingă argumentele reclamantelor prin care se urmărește infirmarea calificării schimburilor de informații în cauză drept „restrângere prin obiect”.

257 Rezultă din tot ceea ce precedă că prima critică trebuie respinsă.

3) Cu privire la a treia critică, întemeiată pe erori săvârșite de Comisie întemeindu-se pe calificarea juridică a schimburilor de informații în cauză prezentată în probele furnizate pentru obținerea clemenței și în propunerile de tranzacție

258 În considerentele (394)-(404) ale deciziei atacate coroborate cu considerentele (170)-(285), în susținerea constatării existenței unei restrângeri a concurenței „prin obiect”, Comisia s-a întemeiat pe elementele de probă contemporane puse la dispoziția sa de alte bănci implicate în încălcarea în litigiu, și anume numeroase transcrieri ale schimburilor de informații care au avut loc pe forumul de discuții în cauză, întemeindu-se în anumite rânduri, în ceea ce privește conținutul lor, pe declarațiile efectuate de aceste bănci, în special în cadrul cererilor de clemență.

259 Reclamantele reproșează Comisiei că s-a întemeiat „fără spirit critic” pe declarațiile de clemență și pe propunerile de tranzacție. În ceea ce privește aceste declarații, reclamantele invocă valoarea lor probantă scăzută, caracterul lor provizoriu și lipsa lor de temei, precizând că toate părțile care au încheiat tranzacția și-au exprimat îndoielile cu privire la înțelegerea de către Comisie a pieței relevante și a obiectivului comportamentului în litigiu. Reclamantele concluzionează că Comisia s-a întemeiat pe declarațiile de clemență atunci când acestea confirmau interpretarea sa cu privire la fapte.

260 Comisia contestă argumentele reclamantelor.

261 Cu titlu introductiv, este necesar să se arate că, deși, în cadrul prezentei argumentații, reclamantele citează fragmente provenite din cererile de clemență și din propunerile de tranzacție, astfel cum au confirmat în ședință, ele nu prezintă nicio contestație concretă referitoare la faptul că Comisia s-ar fi întemeiat pe propunerile de tranzacție.

262 În aceste condiții, în măsura în care părțile au opinii divergente cu privire la valoarea probantă a declarațiilor de clemență și la luarea în considerare a acestora de către Comisie ca elemente de probă de natură să confirme existența încălcării reproșate Credit Suisse, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, nicio dispoziție și niciun principiu general de drept al Uniunii nu interzic Comisiei să invoce împotriva unei întreprinderi declarații ale altor întreprinderi incriminate. În cazul inexistenței unei asemenea situații, sarcina probei comportamentelor contrare articolelor 101 și 102 TFUE, care revine Comisiei, ar fi nesustenabilă și incompatibilă cu misiunea supravegherii bunei aplicări a acestor dispoziții care îi este atribuită prin Tratatul FUE (a se vedea Hotărârea din 8 septembrie 2016, Goldfish ș.a./Comisia, T-54/14, EU:T:2016:455, punctul 96 și jurisprudența citată).

263 În special, este necesar să se considere că faptul că o persoană mărturisește că a săvârșit o încălcare și recunoaște astfel existența unor fapte care depășesc ceea ce putea fi dedus direct din documentele în discuție implică *a priori*, în lipsa unor circumstanțe particulare de natură să indice contrariul, că această persoană a luat decizia de a spune adevărul. Astfel, declarațiile care sunt contrare interesului celui care le dă trebuie în principiu să fie considerate elemente de probă deosebit de credibile, cu excepția cazului în care nu sunt coroborate cu alte elemente (a se vedea în acest sens Hotărârea din 8 septembrie 2016, Goldfish ș.a./Comisia, T-54/14, EU:T:2016:455, punctele 98-100 și jurisprudența citată).

264 Pe de altă parte, în cazul în care Comisia se întemeiază pe elemente de probă scrise în vederea stabilirii unei încălcări a dreptului concurenței, nu revine întreprinderilor în cauză doar sarcina de a prezenta o simplă alternativă plauzibilă la teza Comisiei, ci și de a invoca insuficiența probelor reținute în decizia atacată pentru a stabili existența încălcării (a se vedea Hotărârea din 16 iunie 2015, FSL ș.a./Comisia, T-655/11, EU:T:2015:383, punctul 181 și jurisprudența citată).

265 În această privință, trebuie arătat că, în cadrul argumentației lor, pe de o parte, reclamantele nu contestă autenticitatea declarațiilor efectuate în cadrul cererilor de clemență și, pe de altă parte, acestea nu demonstrează că existau împrejurări speciale de natură să indice că solicitantele clemenței nu luaseră decizia de a spune adevărul în sensul jurisprudenței citate la punctul 263 de mai sus.

266 În ceea ce privește, mai precis, fragmentele din declarațiile de clemență pe care Comisia nu le-ar fi luat în considerare, deși acestea ar fi contrare interpretării sale cu privire la fapte, reclamantele se referă la documentele prezentate de alte două bănci implicate în încălcarea în litigiu. Din citatele lor rezultă că aceste bănci urmăreau în esență fie să prevină Comisia cu privire la pretinsele repercusiuni asupra funcționării pieței valutare la vedere pe care le-ar avea calificarea schimburilor de informații care au avut loc pe forumul de discuții în cauză drept „restrângere prin obiect”, fie să invoce caracterul „legitim” sau chiar „proconcurențial” al acestor schimburi.

267 Or, trebuie să se constate că afirmațiile citate anterior, pe care se întemeiază reclamantele, urmăresc în esență să „justifice” schimburile de informații în cauză prin caracterul lor pretins „legitim”, chiar „proconcurențial”, fără a furniza însă elemente care să permită punerea la îndoială a capacității lor intrinseci de a afecta concurența pe piața relevantă, pe care se pretinde că Comisia s-ar fi abținut să le ia în considerare.

268 Dimpotrivă, din fragmentele din declarațiile de clemență menționate la punctul 261 de mai sus, precum și din alte fragmente citate în decizia atacată, a căror exactitate materială nu este contestată de reclamante, rezultă că solicitantele clemenței ar fi recunoscut că schimburile de informații care au avut loc pe forumul de discuții în cauză erau de natură să sporească transparența pe piața relevantă și, pentru acest motiv, să confere un avantaj participanților la acest forum în detrimentul celorlalți actori de pe piață.

269 În aceste împrejurări, trebuie să se considere că declarațiile de clemență care, astfel cum reiese din decizia atacată, confirmau probele contemporane puse la dispoziția Comisiei de alte bănci constituie elemente de probă deosebit de fiabile în sensul jurisprudenței citate la punctul 263 de mai sus, pe care Comisia le putea lua în considerare în mod valabil ca un context factual care să îi permită să examineze obiectul schimburilor în litigiu.

270 În plus, așa cum rezultă din decizia atacată, Comisia a recurs la declarațiile de clemență în cauză pentru a confirma propriile aprecieri întemeiate pe mijloacele de probă scrise de care dispunea. Prin urmare, reclamantele nu pot fi urmate atunci când afirmă că Comisia nu ar fi efectuat propria evaluare a faptelor.

271 Această concluzie nu poate fi repusă în discuție de niciunul dintre argumentele invocate de reclamante.

272 În primul rând, afirmațiile contradictorii care figurează în înscrisurile reclamantelor sunt cele care evidențiază caracterul nefondat al argumentației lor. Astfel, reclamantele afirmă, mai întâi, că declarațiile date în cadrul declarațiilor de clemență au o valoare probantă ridicată și, în

continuare, că probele furnizate pentru obținerea clemenței au o valoare probantă redusă. Întrebate cu privire la aceste afirmații contradictorii în ședință, ele au arătat că această diferență de abordare rezulta din faptul că prima afirmație ar privi principiul potrivit căruia declarațiile efectuate în cadrul unor cereri de clemență ar avea o valoare probantă ridicată, în timp ce a doua ar privi valoarea probantă scăzută a declarațiilor vizate în speță. Totuși, această înțelegere a argumentației reclamantelor este contrazisă de lectura înscrisurilor lor în fața Tribunalului, care, în cele două cazuri, se referă la jurisprudența care evidențiază valoarea probantă ridicată a unor asemenea documente.

273 Astfel, în ceea ce privește valoarea probantă pretins redusă a declarațiilor de clemență care rezulta din Hotărârea din 13 iulie 2011, Kone ș.a./Comisia (T-151/07, EU:T:2011:365), trebuie arătat că acest argument al reclamantelor se bazează pe o interpretare eronată a hotărârii menționate. În fapt, contrar celor susținute de reclamante, în această hotărâre, Tribunalul s-a pronunțat cu privire la „valoarea adăugată semnificativă” a declarațiilor de clemență în raport cu elementele de probă aflate deja în posesia Comisiei în vederea reducerii amenzii în temeiul Comunicării privind cooperarea, iar nu cu privire la valoarea probantă redusă a declarațiilor de clemență în general.

274 În al doilea și ultimul rând, deși reclamantele afirmă că faptul că Comisia se întemeiază pe declarațiile băncilor care solicită clemența se dovedește a fi îngrijorător din cauza complexității evaluării necesare pentru a determina întinderea schimbului de informații autorizat pe piața valutară la vedere, trebuie să se constate că ele nu invocă în această privință nicio contestație juridică concretă.

275 În consecință, a treia critică trebuie respinsă.

4) Cu privire la a patra critică, întemeiată pe faptul că Comisia nu se putea baza pe experiența sa în materie de schimburi de informații în alte contexte de piață sau în alte cauze financiare pentru a ușura sarcina probei care îi revine

276 În primul rând, reclamantele reproșează Comisiei că a ușurat sarcina de a dovedi că schimburile de informații în cauză restrângeau concurența „prin obiect” întemeindu-se pe pretinsa sa experiență în materie de schimburi de informații în alte contexte de piață sau în alte cauze financiare.

277 În al doilea rând, reclamantele susțin că Comisia le-a transferat sarcina probei pentru a demonstra că schimburile de informații nelegale invocate erau necesare în loc să examineze dacă, pe piața valutară la vedere, aceste schimburi erau efectiv nelegale și figurau printre restrângerile cele mai grave ale concurenței.

278 În al treilea rând, reclamantele afirmă că nu se poate reține calificarea drept „restrângere prin obiect” decât atunci când experiența dobândită și teoria economică indică în mod clar că un comportament face parte, prin natura sa, din tipurile de comportamente anticoncurențiale cele mai nocive. Or, principiul economic general potrivit căruia s-ar putea aștepta ca schimbul de informații care nu sunt publice și detaliate să fie, în mod intrinsec și semnificativ, dăunător pentru concurență pe majoritatea piețelor nu s-ar aplica pieței valutare la vedere.

279 Comisia contestă argumentele reclamantelor.

280 În primul rând, în ceea ce privește afirmația reclamantelor aferentă unei pretinse reduceri a sarcinii probei în măsura în care Comisia s-ar fi întemeiat pe pretinsa sa experiență în materie de schimburi de informații în alte contexte pentru a califica schimburile de informații în cauză drept „restrângere prin obiect”, este suficient să se amintească faptul că, astfel cum reiese din considerațiile indicate la punctele 235-254 de mai sus, Comisia a considerat în mod întemeiat că aceste schimburi de informații erau susceptibile să creeze o asimetrie de informare între traderii participanți în detrimentul celorlalți traderi de pe piață și prezentau astfel un grad suficient de nocivitate pentru concurență, fără ca această concluzie să se întemeieze pe experiența sa pe alte piețe.

281 În al doilea rând, în aceste împrejurări, reclamantele nu pot nici să reproșeze Comisiei un pretins transfer al sarcinii probei pentru a demonstra că schimburile de informații ar fi fost necesare, nici să afirme că Comisia și-ar fi întemeiat concluzia pe obiectul schimburilor menționate în raport cu caracterul lor „mai detaliat sau informativ”. Astfel, rezultă în mod clar din decizia atacată că Comisia a calificat drept „restrângere prin obiect” schimburile de informații ca urmare a naturii lor sensibile din punct de vedere comercial care atenua sau chiar elimina incertitudinea pe piață și, în consecință, avea impact asupra autonomiei decizionale a traderilor pe piața relevantă și acestea prezentau astfel un grad suficient de nocivitate pentru concurență.

282 În al treilea rând, trebuie să se constate că, pe de o parte, literatura economică la care fac referire reclamantele în susținerea argumentației lor, rezumată la punctul 278 de mai sus, nu evocă nicidecum ipoteza unei piețe valutare la vedere pentru a confirma argumentația lor.

283 Pe de altă parte, Curtea a statuat recent că faptul că, în trecut, Comisia nu a apreciat că un acord similar cu acordul în litigiu restrângea concurența prin însuși obiectul său nu este de natură să o împiedice să facă acest lucru în viitor (Hotărârea din 25 martie 2021, Lundbeck/Comisia, C-591/16 P, EU:C:2021:243, punctul 130).

284 Prin urmare, reclamantele nu se pot prevala în mod util de lipsa unui consens economic pentru a contesta calificarea schimburilor de informații în cauză drept „restrângere prin obiect”. Argumentele lor prezentate în acest sens trebuie, așadar, respinse.

285 Rezultă că a patra critică trebuie respinsă.

5) Concluzii cu privire la primul aspect al celui de al doilea motiv

286 Din examinarea criticilor prezentate în cadrul primului aspect al celui de al doilea motiv rezultă că, în pofida erorii Comisiei în ceea ce privește caracterul transparent al pieței valutare la vedere (a se vedea punctul 217 de mai sus), trebuie respinse argumentele reclamantelor prin care se urmărește să se infirme calificarea schimburilor de informații în cauză drept „restrângere prin obiect” și, în consecință, sub rezerva examinării în continuare a argumentelor întemeiate pe efectele proconcurențiale ale schimburilor respective, primul aspect al celui de al doilea motiv.

c) Cu privire la al doilea aspect al celui de al doilea motiv, întemeiat pe erori săvârșite de Comisie în cadrul analizei caracterului legitim sau proconcurențial al schimburilor de informații în cauză

287 În considerentele (464)-(479) ale deciziei atacate, Comisia a observat, mai întâi, că eventualele efecte proconcurențiale ale unui comportament puteau fi luate în considerare în cadrul aprecierii articolului 101 alineatul (3) TFUE, dar că Credit Suisse nu invocase aplicabilitatea articolului menționat în speță. În orice caz, în ceea ce privește calificarea schimburilor de informații în cauză drept restricții accesorii, Credit Suisse nu ar fi dovedit că piața valutară la vedere nu putea funcționa fără acestea și nici nu ar fi demonstrat vreun efect proconcurențial al acestor schimburi. În continuare, Comisia a examinat, cu titlu exhaustiv, susținerile Credit Suisse referitoare la efectele proconcurențiale ale schimburilor de informații în cauză.

288 În această privință, Comisia a amintit că faptul că comportamentul urmărește un obiectiv legitim nu exclude posibilitatea să se considere că respectivul comportament are un obiectiv de restrângere a concurenței. Într-adevăr, dacă schimbul de informații ar fi de natură să reducă marjele și să îmbunătățească prețurile, ar exista o diferență fundamentală între un astfel de schimb într-un cerc restrâns de traderi pe un forum de discuții, precum în speță, și informațiile accesibile tuturor actorilor de pe piață. Or, efectele proconcurențiale ale schimburilor de informații invocate de reclamante nu s-ar aplica schimbului de informații într-un cerc închis, dat fiind că schimbul de informații în cauză ar fi creat o asimetrie de informare acordând un avantaj competitiv numai participanților la forumul de discuții în cauză. În aceste împrejurări, traderii ar putea decide să nu reducă prețurile, ci să își crească profiturile, dat fiind că bonusurile pe care le primesc sunt legate de profitul pe care îl generează.

289 În primul rând, reclamantele contestă această apreciere arătând că Comisia a aplicat un cadru juridic eronat, dat fiind că a examinat argumentele lor referitoare la caracterul legitim și la efectele proconcurențiale ale schimburilor de informații numai cu titlu exhaustiv. Procedând astfel, Comisia ar fi considerat că natura proconcurențială a acestora nu era esențială pentru analiza juridică a schimburilor de informații în cauză. Or, în opinia lor, dacă o practică concertată urmărește un obiect legitim sau proconcurențial, aceasta nu poate fi calificată drept încălcare prin obiect.

290 În al doilea rând, reclamantele reproșează Comisiei că a săvârșit o eroare de apreciere a argumentelor și a probelor lor având în vedere natura legitimă și proconcurențială a schimburilor de informații pe forumul de discuții în cauză.

291 Astfel, pe de o parte, informațiile ar fi fost schimbate cu titlu informativ pentru a fi transmise clienților și pentru a permite traderilor să evalueze rapid riscul legat de inventar și să reducă astfel marjele propuse clienților.

292 Pe de altă parte, Comisia ar fi încălcat normele care reglementează sarcina probei, în măsura în care, atunci când un comportament prezintă elemente atipice, ar fi mai ușor pentru reclamant să respingă afirmațiile Comisiei făcând dovada unei alte explicații posibile. Mai general, reclamantele invocă faptul că comportamentele în cauză nu sunt reabilitate prin efectele lor proconcurențiale sau prin caracterul lor „legitim”, dar că obiectul unic al acestora este legitim și proconcurențial.

293 Comisia contestă argumentele reclamantelor.

294 Cu titlu introductiv, trebuie arătat că, în ședința în fața Tribunalului, părțile au fost întrebate cu privire la consecințele care trebuie deduse din Hotărârea din 21 decembrie 2023, European Superleague Company (C-333/21, EU:C:2023:1011), în ceea ce privește luarea în considerare în speță a efectelor proconcurențiale invocate de reclamante. În această privință, părțile au susținut în esență că efectele proconcurențiale trebuie luate în considerare în cadrul calificării schimburilor de informații în sensul articolului 101 alineatul (1) TFUE. Mai precis, reclamantele au apreciat că această hotărâre confirmă poziția lor potrivit căreia efectele proconcurențiale ale schimburilor de informații în cauză trebuie luate în considerare ca elemente ale contextului economic și juridic în cadrul căruia se plasează aceste schimburi. Comisia a considerat că aceeași hotărâre confirmă analiza efectuată în decizia atacată.

295 Tot cu titlu introductiv, întrebate în ședință cu privire la anumite argumente referitoare la pretinsele efecte „legitime” invocate în înscrisurile lor în fața Tribunalului, reclamantele au confirmat că aceste efecte trebuie înțelese ca făcând parte din același context economic și juridic și ca fiind, ca atare, pertinente pentru a repune în discuție calificarea schimburilor de informații drept „restrângere prin obiect”.

296 În aceste condiții, trebuie amintit că, pentru a determina, într-un anumit caz, dacă un acord, o decizie a unei asocieri de întreprinderi sau o practică concertată prezintă, prin însăși natura lor, un grad suficient de nocivitate pentru concurență pentru a putea fi considerate ca având ca obiect împiedicarea, restrângerea sau denaturarea acesteia, este necesar să se examineze, în primul rând, cuprinsul acordului, al deciziei sau al practicii în cauză, în al doilea rând, contextul economic și juridic în care se înscriu și, în al treilea rând, scopurile pe care urmăresc să le atingă (a se vedea Hotărârea din 21 decembrie 2023, European Superleague Company, C-333/21, EU:C:2023:1011, punctul 165 și jurisprudența citată).

297 În această privință, trebuie de asemenea amintit, mai întâi, în ceea ce privește contextul economic și juridic în care se înscrie comportamentul în cauză, că trebuie să se ia în considerare natura produselor sau a serviciilor în cauză, precum și condițiile reale care caracterizează structura și funcționarea sectorului/sectoarelor sau a pieței/piețelor relevante. În schimb, nu este nicidecum necesar să se examineze și cu atât mai mult să se demonstreze efectele acestui comportament asupra concurenței, indiferent dacă sunt reale sau potențiale și negative sau pozitive (a se vedea Hotărârea din 21 decembrie 2023, European Superleague Company, C-333/21, EU:C:2023:1011, punctul 166 și jurisprudența citată).

298 În continuare, în ceea ce privește scopurile urmărite de comportamentul în cauză, este necesar să se determine scopurile obiective pe care acest comportament urmărește să le atingă în privința concurenței. În schimb, împrejurarea că întreprinderile implicate au acționat fără a avea intenția subiectivă de a împiedica, de a restrânge sau de a denatura concurența și faptul că au urmărit anumite obiective legitime nu sunt determinante în vederea aplicării articolului 101 alineatul (1) TFUE (a se vedea Hotărârea din 21 decembrie 2023, European Superleague Company, C-333/21, EU:C:2023:1011, punctul 167 și jurisprudența citată).

299 În sfârșit, luarea în considerare a ansamblului elementelor menționate la punctele 296-298 de mai sus trebuie, în orice caz, să evidențieze motivele exacte pentru care comportamentul în cauză prezintă un grad suficient de nocivitate pentru concurență, care justifică să se considere că are ca obiect împiedicarea, restrângerea sau denaturarea acesteia (a se vedea Hotărârea din 21 decembrie 2023, European Superleague Company, C-333/21, EU:C:2023:1011, punctul 168 și jurisprudența citată).

300 Trebuie arătat că din examinarea primului motiv și a primului aspect al celui de al doilea motiv rezultă că Comisia a analizat conținutul schimburilor de informații în cauză, contextul economic și juridic în care se înscriu și scopurile pe care urmăreau să le atingă și că aceasta a explicat motivul pentru care luarea în considerare a tuturor acestor elemente a determinat-o să concluzioneze că schimburile respective aveau un obiect anticoncurențial, conform jurisprudenței amintite la punctele 296-299 de mai sus.

301 În plus, trebuie arătat că, astfel cum reiese din jurisprudența citată la punctele 297 și 298 de mai sus, contrar celor susținute de părți, nu este necesar, pe de o parte, să se ia în considerare efectele proconcurențiale ca atare pentru a aprecia dacă este necesar ca schimburile de informații în cauză să fie calificate drept restrângere a concurenței „prin obiect” în temeiul articolului 101 alineatul (1) TFUE, inclusiv în cadrul unei eventuale examinări a existenței unui grad de nocivitate necesar în vederea unei asemenea calificări. Pe de altă parte, luarea în considerare a pretinselor obiective legitime nu este determinantă în aprecierea respectivă.

302 Prin urmare, reclamantele nu pot reproșa în mod valabil Comisiei o eroare de drept întemeiată pe „aplicarea unui cadru juridic eronat”.

303 În orice caz, trebuie să se constate că, în considerentele (465)-(479), Comisia a examinat în decizia atacată argumentele Credit Suisse întemeiate pe caracterul legitim sau proconcurențial al schimburilor de informații. Este necesar să se examineze dacă argumentele reclamantelor sunt susceptibile să repună în discuție temeinicia acestei aprecieri.

304 În primul rând, în ceea ce privește teoria economică la care se referă reclamantele în înscrisurile lor, care se limitează să indice că creșterea eficacității unei întreprinderi „poate” avea efecte de propagare, în esență favorabile, trebuie să se considere că legătura dintre concluzia care decurge din această teorie economică și schimburile de informații în cauză nu poate fi considerată dovedită, corespunzător cerințelor legale. În plus, afirmația reclamantelor se dovedește contraintuitivă din punctul de vedere al logicii comerciale și al raționalității economice a formatorilor de piață, în măsura în care, atunci când un cerc restrâns de concurenți care acționează ca formatori de piață dispun de informații suplimentare în raport cu ceilalți actori de pe piață, logica maximizării profiturilor lor ținând seama de aceste informații conduce mai mult la o aliniere a ofertelor de prețuri către clienții lor, iar nu la propunerea unor marje mai reduse.

305 Contrar celor susținute de reclamante, niciunul dintre elementele din dosar nu permite să se demonstreze că traderii în cauză intenționau să propună marje mai mici clienților lor în raport cu informațiile schimbate. În această privință, pe de o parte, reclamantele se referă la un schimb de informații din 24 iunie 2011 reprodus în anexa A.12. Având în vedere data sa anterioară participării Credit Suisse la încălcarea în cauză, acesta trebuie respins ca lipsit de relevanță.

306 Pe de altă parte, în ceea ce privește un alt exemplu care figurează în anexa A.12, trebuie să se constate că acesta datează din 19 iunie 2012, zi inclusă în perioada relevantă. *Primo*, acesta demonstrează că a avut loc un schimb între ora 10:40:33 și ora 10:41:38, în cursul căruia traderul Credit Suisse s-a informat de la un trader al RBS care a participat la forumul de discuții în cauză cu privire la nivelul unei marje aplicabile unei sume de 50 de milioane pentru o pereche de valute EUR/GBP („whats spread 50 x these days”). Ca răspuns la întrebare, traderul RBS a indicat marja aplicabilă („3”). Traderul Credit Suisse i-a mulțumit pentru această informație („yeh thats what I thought”; „ta mate”).

307 *Secundo*, dintr-un alt schimb reprodus în anexa A.12, care a avut loc între orele 7:30:20 și 7:30:47 la 19 iunie 2012 pe un alt forum de discuții, reiese că două persoane au schimbat informații referitoare la o marjă aplicabilă unei perechi de valute EUR/GBP („50 eurgbp”; „sure”, „42 46”, „off”, „ref”). În această privință, reclamantele apreciază că schimbul care a avut loc între traderul Credit Suisse și traderul RBS, evocat la punctul 306 de mai sus, l-a determinat probabil pe traderul Credit Suisse să propună marje mai strânse unui client al Credit Suisse. Cu toate acestea, astfel cum reiese din elementele din dosar, schimbul dintre traderul Credit Suisse și cel al RBS este ulterior schimbului de pe celălalt forum de discuții. În plus, niciun element din dosar nu permite confirmarea afirmației reclamantelor potrivit căreia acest schimb ar avea o legătură cu schimbul dintre traderul Credit Suisse și cel al RBS.

308 Totuși, chiar presupunând că aceste două exemple de schimburi de informații care figurează în anexa A.12 ar privi o eventuală reducere a marjelor avută în vedere de traderii în cauză, nu se poate deduce de aici, corespunzător cerințelor legale, că de schimburile de informații referitoare la marje dintre traderii în cauză ar fi beneficiat în mod sistematic clienții, ceea ce ar fi permis să se stabilească efecte legitime pertinente și proprii practicii vizate și suficient de importante.

309 Dimpotrivă, reclamantele admit ele însele în cererea introductivă că schimbul de informații pe forumurile de discuție (în afara contextului unor tranzacții potențiale) permite traderilor să gestioneze riscul tranzacțiilor și să stabilească prețuri mai precise într-un termen scurt și, în consecință, să reducă riscul legat de rolul lor de formatori de piață.

310 Or, deși un schimb de informații poate genera efectiv creșteri în eficiență și poate face băncile mai performante, permițându-le printre altele să își compare practicile respective și să își îmbunătățească pozițiile pe piață, este de la sine înțeles că astfel de inițiative nu justifică recurgerea la practici anticoncurențiale, precum schimbul de informații confidențiale și strategice din punctul de vedere al dreptului concurenței, cum ar fi, în speță, cele privind marjele, ordinele clienților, pozițiile de risc și activitățile de tranzacționare actuale sau planificate și pozițiile unor traderi concurenți care constituie informații utile pentru stabilirea prețurilor și gestionarea specializată a riscurilor, și anume parametrii pe baza cărora se stabilește concurența pe piața valutară la vedere.

311 Mai general, chiar presupunând că de schimburile de informații în cauză puteau beneficia clienții în ceea ce privește prețurile care le erau propuse, un asemenea avantaj nu ar fi în sine de natură să repună în discuție caracterul suficient de nociv pentru concurență al acestor schimburi. Astfel, trebuie amintit că articolul 101 TFUE urmărește, asemenea altor norme de concurență prevăzute de tratat, să protejeze nu numai interesele directe ale concurenților sau ale consumatorilor, ci structura pieței și, prin aceasta, concurența în sine (Hotărârea din 19 martie 2015, Dole Food și Dole Fresh Fruit Europe/Comisia, C-286/13 P, EU:C:2015:184, punctul 125). Or, reclamantele nu își justifică în niciun fel afirmația potrivit căreia schimbul de informații ar fi adus beneficii pieței în general.

312 Contrar celor susținute de reclamante, sarcina probei care le revine pentru a permite ridicarea unei îndoieli rezonabile cu privire la caracterul suficient de dăunător al schimburilor de informații în cauză nu poate fi ușurată nici în lumina unor pretinse elemente „atipice” ale acestor schimburi, nici în lumina valorii probante a elementelor de probă pe care Comisia s-a întemeiat în decizia atacată, această valoare și caracterul suficient al acestor elemente de probă nefiind, de altfel, puse în discuție de reclamante.

313 În al doilea rând, trebuie să se constate că, în susținerea argumentației lor prezentate la punctele 290-292 de mai sus, reclamantele se referă la rapoartele de expertiză prezentate în anexele A.5 și A.11 la cererea introductivă (denumite în continuare „raportul de expertiză 1” și, respectiv, „raportul de expertiză 2”).

314 În această privință, trebuie amintit că, potrivit jurisprudenței, valoarea probantă, printre altele, a rapoartelor prezentate la cererea unei părți în susținerea afirmațiilor acesteia de către un terț care se prevalează de calitatea de expert este apreciată din mai multe puncte de vedere. Pe de o parte, autorul acestora trebuie să se asigure că își prezintă calificările și experiența și explică modul în care acestea sunt relevante pentru a emite un aviz cu privire la problema examinată. Pe de altă parte, conținutul avizului respectiv trebuie să prezinte motivele pentru care merită să fie luat în considerare, indiferent că este vorba despre fiabilitatea metodologiei utilizate sau despre relevanța răspunsului dat acestei probleme pentru necesitățile prezentei cauze [Hotărârea din 14 septembrie 2022, Google și Alphabet/Comisia (Google Android), T-604/18, atacată cu recurs, EU:T:2022:541, punctul 96].

315 Or, pentru motivele expuse în continuare, conținutul rapoartelor de expertiză nu poate îndeplini a doua cerință indicată la punctul 314 de mai sus și, în consecință, nu poate confirma argumentele reclamantelor.

316 *Primo*, concluziile care figurează în special în raportul de expertiză 1, potrivit cărora de schimburile de informații dintre traderi ar beneficia în mod direct clienții, se întemeiază pe articole științifice care nu sunt de natură să confirme veridicitatea acestora. Astfel, fragmentele din articole, prezentate de reclamante pe parcursul procedurii administrative în fața Comisiei ca răspuns la cererea sa de clarificare și de asemenea în fața Tribunalului, nu privesc nicidecum ipoteza referitoare la incidența pretins favorabilă a schimburilor de informații sensibile din punct de vedere comercial, precum cele din speță, asupra marjelor mai strânse și cu atât mai puțin asupra reducerii prețurilor propuse clienților. O concluzie identică se impune în ceea ce privește o publicație citată de reclamante, în susținerea raportului de expertiză 1, care, deși stabilește legătura dintre marjele mai strânse și posibilitatea unui trader de a-și închide poziția la un cost scăzut, nu concluzionează nicidecum în sensul existenței unei legături între schimbul de informații sensibile din punct de vedere comercial și prețurile mai mici propuse clienților, care, în mod logic, ar fi singurele de natură să aducă beneficii clienților.

317 *Secundo*, analiza prezentată în rapoartele de expertiză 1 și 2 nu privește ipoteza în speță, și anume schimburile de informații într-un cerc închis de traderi, ci se concentrează mai mult pe afirmații generale referitoare la schimburile de informații dintre traderi pe piața valutară la vedere sau chiar nu vizează informațiile confidențiale și strategice care au fost schimbate în speță, ci se referă la informații generale („culoarea pieței”, „marje”, „poziții referitoare la ordinele clienților agregate și anonimizate”). Mai precis, rapoartele fac referire la traderii care schimbă informații pe forumul de discuții în cauză, în special pentru a exclude ipoteza anticoncurențială ca urmare a cotelor de piață reduse deținute de aceștia din urmă, iar nu pentru a confirma efectele, natura sau scopul legitim al schimburilor de informații sensibile din punct de vedere comercial într-un cerc restrâns de traderi.

318 Contrar celor susținute de reclamante, raportul de expertiză 2, relativ vag și nesusținut, nu se întemeiază pe niciun model economic care să permită stabilirea naturii legitime a comportamentului care a avut loc pe forumul de discuții în cauză atunci când informațiile au fost schimbate într-un grup închis. Această situație se regăsește *a fortiori* în ceea ce privește raportul

de expertiză 1, care nu se bazează pe niciun alt „aparat științific” de natură să susțină afirmațiile referitoare la pretinsa natură legitimă a schimburilor de informații privind clienții sau piața în general.

319 În aceste condiții, este necesar să se constate că reclamantele nu au demonstrat că schimburile de informații care au avut loc pe forumul de discuții în cauză aveau un caracter legitim sau proconcurențial care putea repune în discuție gradul lor suficient de nocivitate pentru concurență și, în consecință, calificarea lor drept „restrângere prin obiect”. Prin urmare, fără a săvârși o eroare de apreciere, Comisia a înlăturat argumentația care i-a fost prezentată în această privință în cursul procedurii administrative.

320 Rezultă din cele ce precedă că al doilea aspect al celui de al doilea motiv trebuie respins.

321 Cu titlu suplimentar, în măsura în care reclamantele evocă în titlul prezentului motiv o insuficiență a motivării în ceea ce privește calificarea schimburilor de informații online drept „restrângere prin obiect” și chiar presupunând că o asemenea evocare, nesusținută, poate constitui un argument admisibil în sensul articolului 76 litera (d) din Regulamentul de procedură, trebuie să se constate că Comisia nu a săvârșit nicio încălcare a obligației de motivare în temeiul articolului 296 al doilea paragraf TFUE. Astfel, din examinarea prezentului motiv reiese că explicațiile furnizate în decizia atacată au permis reclamantelor să înțeleagă raționamentul Comisiei referitor la această calificare, iar Tribunalului să își exercite controlul în această privință, respectând cerințele impuse de dispoziția menționată (a se vedea în această privință Hotărârea din 23 noiembrie 2023, Ryanair/Comisia, C-210/21 P, EU:C:2023:908, punctul 105 și jurisprudența citată).

322 În consecință, al doilea motiv trebuie respins în totalitate.

3. Cu privire la al treilea motiv, întemeiat pe încălcarea articolului 101 TFUE și pe insuficiența motivării în ceea ce privește calificarea drept încălcare unică și continuă reținută în decizia atacată

323 În cadrul celui de al treilea motiv, reclamantele contestă calificarea drept încălcare unică și continuă reținută în decizia atacată. Acest al treilea motiv cuprinde două aspecte. Primul aspect este întemeiat pe insuficiența probelor și a motivării existenței unui plan global care urmărea un obiectiv comun la care Credit Suisse intenționa să contribuie, de care avea cunoștință sau pe care ar fi trebuit să îl prevadă. Al doilea aspect este întemeiat pe o eroare de drept privind calificarea acordului subiacent drept element al încălcării unice și continue care poate face obiectul unor grade diferite de participare.

324 În această privință, reiese dintr-o jurisprudență constantă că o încălcare a articolului 101 alineatul (1) TFUE poate rezulta nu numai dintr-un act izolat, ci și dintr-o serie de acte sau chiar dintr-un comportament continuu, chiar dacă unul sau mai multe elemente ale acestei serii de acte sau ale acestui comportament continuu ar putea constitui de asemenea, în sine și privite izolat, o încălcare a dispoziției respective. Astfel, în ipoteza în care diferitele comportamente se înscriu într-un „plan de ansamblu” din cauza obiectului identic al acestora care constă în denaturarea concurenței în cadrul pieței interne, Comisia are dreptul să stabilească răspunderea pentru aceste comportamente în funcție de participarea la încălcare privită în ansamblul său (a se vedea Hotărârea din 16 iunie 2022, Sony Corporation și Sony Electronics/Comisia, C-697/19 P, EU:C:2022:478, punctul 62 și jurisprudența citată).

325 O întreprindere care a participat la o asemenea încălcare unică și continuă prin comportamente proprii, care intrau în sfera de aplicare a noțiunilor de „acord” sau de „practică concertată” având un obiect anticoncurențial, în sensul articolului 101 alineatul (1) TFUE, și care aveau drept scop să contribuie la realizarea încălcării în ansamblul său, poate fi de asemenea răspunzătoare, pentru toată perioada participării sale la încălcarea menționată, pentru comportamentele altor întreprinderi în cadrul acestei încălcări. O asemenea situație există atunci când se stabilește că întreprinderea în cauză intenționa să contribuie prin propriul comportament la obiectivele comune urmărite de toți participanții și cunoștea comportamentele ilicite urmărite sau puse în aplicare de alte întreprinderi pentru atingerea acelorași obiective sau putea să le prevadă în mod rezonabil și era pregătită să accepte riscul ce decurge din acestea (a se vedea în acest sens Hotărârea din 24 iunie 2015, Fresh Del Monte Produce/Comisia și Comisia/Fresh Del Monte Produce, C-293/13 P și C-294/13 P, EU:C:2015:416, punctul 157 și jurisprudența citată).

326 În schimb, dacă o întreprindere a participat în mod direct la unul sau la mai multe dintre comportamentele anticoncurențiale care compun o încălcare unică și continuă, dar nu s-a stabilit că, prin propriul comportament, aceasta intenționa să contribuie la ansamblul obiectivelor comune urmărite de ceilalți participanți la înțelegere și că aceasta cunoștea toate celelalte comportamente ilicite urmărite sau puse în aplicare de acești participanți pentru atingerea acelorași obiective sau că putea să le prevadă în mod rezonabil și era pregătită să accepte riscul ce decurge din acestea, Comisia nu are dreptul să stabilească în sarcina sa răspunderea decât pentru comportamentele la care a participat în mod direct și pentru comportamentele urmărite sau puse în aplicare de ceilalți participanți pentru atingerea acelorași obiective cu cele pe care ea le urmărea și cu privire la care s-a dovedit că le cunoștea sau putea să le prevadă în mod rezonabil și era pregătită să accepte riscul ce decurge din acestea (a se vedea Hotărârea din 24 iunie 2015, Fresh Del Monte Produce/Comisia și Comisia/Fresh Del Monte Produce, C-293/13 P și C-294/13 P, EU:C:2015:416, punctul 159 și jurisprudența citată).

327 Acest lucru nu poate totuși să conducă la exonerarea răspunderii acestei întreprinderi pentru comportamentele la care a luat parte sau pentru care poate fi considerată efectiv răspunzătoare. Astfel, faptul că o întreprindere nu a participat la toate elementele constitutive ale unei înțelegeri sau că aceasta a jucat un rol minor în aspectele în care a fost implicată nu este relevant pentru a stabili existența unei încălcări în privința sa, dat fiind faptul că aceste elemente trebuie luate în considerare numai atunci când se evaluează gravitatea încălcării și, după caz, când se stabilește amenda (Hotărârea din 6 decembrie 2012, Comisia/Verhuizingen Coppens, C-441/11 P, EU:C:2012:778, punctul 45).

328 În plus, în măsura în care calificarea drept încălcare unică și continuă are ca rezultat participarea unei întreprinderi la o încălcare a dreptului concurenței, trebuie amintit că, în domeniul dreptului concurenței, în cazul unui litigiu privind existența unei încălcări, revine Comisiei obligația de a face dovada încălcărilor pe care le constată și de a stabili elementele de probă de natură să demonstreze, corespunzător cerințelor legale, existența faptelor constitutive ale unei încălcări (a se vedea Hotărârea din 22 noiembrie 2012, E.ON Energie/Comisia, C-89/11 P, EU:C:2012:738, punctul 71 și jurisprudența citată, și Hotărârea din 28 noiembrie 2019, ABB/Comisia, C-593/18 P, nepublicată, EU:C:2019:1027, punctul 38 și jurisprudența citată).

329 Rezultă astfel din jurisprudența citată la punctele 324-328 de mai sus că trei elemente sunt determinante pentru a se concluziona în sensul participării unei întreprinderi la o încălcare unică și continuă. Primul se referă la însăși existența încălcării unice și continue. Astfel, diferitele comportamente în cauză trebuie să facă parte dintr-un „plan de ansamblu” care are un obiectiv unic. Al doilea și al treilea element se referă la stabilirea în sarcina unei întreprinderi a

răspunderii pentru încălcarea unică și continuă. Pentru ca această încălcare să îi fie imputabilă, întreprinderea respectivă trebuie, pe de o parte, să fi avut cunoștință de comportamentele ilicite preconizate sau puse în aplicare de alte întreprinderi pentru atingerea acelorași obiective sau să fi putut să le prevadă în mod rezonabil și să fi fost pregătită să accepte riscul ce decurge din acestea și, pe de altă parte, să fi avut intenția de a contribui prin propriul comportament la obiectivele comune urmărite de toți participanții.

a) Cu privire la primul aspect al celui de al treilea motiv, întemeiat pe insuficiența probelor și a motivării existenței unui plan global care urmărea un obiectiv comun la care Credit Suisse intenționa să contribuie, de care avea cunoștință sau pe care ar fi trebuit să îl prevadă

330 În cadrul primului aspect al celui de al treilea motiv, reclamantele susțin că Comisia nu a dovedit și nu a motivat suficient existența unui plan global care să urmărească un obiectiv anticoncurențial unic, la care Credit Suisse ar fi avut intenția să contribuie, de care ar fi avut cunoștință sau pe care ar fi trebuit să îl prevadă.

1) Cu privire la existența unui „plan global” care urmărea un obiectiv comun

331 În primul rând, în decizia atacată, în considerentele (481)-(484) și (488)-(491), Comisia a tratat calificarea drept încălcare unică și continuă, examinând existența unui plan de ansamblu care urmărea un obiectiv comun. Aceasta a considerat în esență că (i) schimburile de informații ample și recurente, (ii) cazurile ocazionale de coordonare și (iii) acordul subiacent constituiau încălcarea menționată care urmărea un obiectiv comun ce consta în atenuarea incertitudinilor normale inerente pieței tranzacțiilor spot pentru a reduce riscul și pentru a liniști întreprinderile participante în deciziile lor de stabilire a prețurilor și de gestionare a riscurilor, pentru ca acestea să nu se afle în concurență în mod autonom. În plus, existența unui „plan global” ar fi fost demonstrată prin elemente obiective, și anume „*modus operandi*” al forumului de discuții în cauză și continuitatea traderilor participanți, precum și a băncilor implicate.

332 Reclamantele reproșează Comisiei că a întemeiat existența unui plan anticoncurențial global pe „*modus operandi*” al forumului de discuții în cauză, și anume că traderii participanți erau în contact regulat pe forumul „privat” și participarea la acest forum era „doar pe bază de invitație”. Acestea susțin că utilizarea unui forum de discuții multilateral era curentă și bine cunoscută pe piața valutară la vedere. Caracterul „privat” al acestor forumuri ar fi doar în sensul că persoanele puteau participa la ele în urma invitației unui administrator, acesta din urmă putând fi orice alt trader care avea acces la un forum Bloomberg. Reclamantele adaugă că compunerea acestor forumuri se putea schimba frecvent și contestă afirmația Comisiei, care figurează în considerentul (497) al deciziei atacate, potrivit căreia există un „nivel ridicat de continuitate în participarea persoanelor în cauză” pentru motivul că niciun element din dosarul Comisiei nu indică faptul că traderii constituiau un „grup închis”. În plus, reclamantele apreciază că, chiar dacă traderii ar fi schimbat informațiile potrivit unui model de comunicări „aproape cotidiene”, un astfel de model ar corespunde unui comportament obișnuit de formare a pieței care nu permite, prin urmare, să se dovedească existența unui „plan global”.

333 Comisia contestă argumentele reclamantelor.

334 Trebuie amintit că mai multe criterii au fost identificate de jurisprudență ca fiind relevante pentru aprecierea caracterului unic al unei încălcări, și anume identitatea obiectivelor practicilor în cauză, identitatea produselor și a serviciilor vizate, identitatea întreprinderilor care au participat la

încălcare și identitatea modalităților de punere în aplicare a acesteia (a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 decembrie 2013, Siemens ș.a./Comisia, C-239/11 P, C-489/11 P și C-498/11 P, nepublicată, EU:C:2013:866, punctul 243; a se vedea de asemenea Hotărârea din 17 mai 2013, Trelleborg Industrie și Trelleborg/Comisia, T-147/09 și T-148/09, EU:T:2013:259, punctul 60 și jurisprudența citată). În plus, identitatea persoanelor fizice implicate pe seama întreprinderilor și identitatea domeniului de aplicare geografic al practicilor în cauză sunt elemente susceptibile să fie luate în considerare în cadrul acestei examinări (Hotărârea din 17 mai 2013, Trelleborg Industrie și Trelleborg/Comisia, T-147/09 și T-148/09, EU:T:2013:259, punctul 60).

335 În această privință, din constatările efectuate de Comisie în decizia atacată, întemeiate în special pe discuții intervenite înainte și în perioada participării Credit Suisse la încălcarea în cauză, reiese că, în această perioadă, obiectivul urmărit de celelalte comportamente care compun, potrivit Comisiei, încălcarea unică și continuă, și anume în special cazurile ocazionale de coordonare și acordul subiacent, consta în esență în atenuarea incertitudinilor normale inerente pieței tranzacțiilor spot, liniștind astfel traderii în deciziile lor de stabilire a prețurilor și de gestionare a riscurilor, ceea ce reclamantele nu contestă. În plus, astfel cum reiese din cuprinsul punctelor 235-254 de mai sus, schimburile de informații sensibile din punct de vedere comercial, la care a participat Credit Suisse, împărtășeau același obiectiv.

336 Pe de altă parte, discuțiile intervenite în special în perioada participării Credit Suisse susțin aprecierile efectuate în decizia atacată potrivit cărora, în esență, elemente obiective confirmau că comportamentele anticoncurențiale adoptate de participanți erau legate și aceste comportamente contribuiau la planul de ansamblu care urmărea obiectivul anticoncurențial descris de Comisie.

337 În această privință, trebuie să se constate că, *primo*, comportamentele în cauză urmau aceleași modalități de funcționare („*modus operandi*”), și anume discuții privind informațiile sensibile din punct de vedere comercial, cotidiene și frecvente în cadrul forumului de discuții în cauză. În plus, aceste comportamente au avut loc în cadrul unui forum de discuții „privat”. Astfel, reclamantele nu contestă, după cum au confirmat în ședință, că accesul la forumul de discuții în cauză avea loc doar pe baza unei invitații personale [a se vedea de exemplu considerentele (107) și (111) ale deciziei atacate].

338 *Secundo*, comportamentele în cauză implicau un grup de întreprinderi stabil, și anume Barclays, HSBC, RBS și UBS, și aveau loc între aceleași persoane fizice implicate pe seama acestor întreprinderi în perioade paralele sau adiacente. Acest grup a fost extins după ce traderul uneia dintre băncile respective și-a schimbat angajatorul și și-a preluat atribuțiile în cadrul Credit Suisse, conducând astfel la participarea acesteia din urmă la schimburile de informații sensibile din punct de vedere comercial pe forumul de discuții în cauză pe tot parcursul perioadei relevante.

339 Or, argumentația reclamantelor, vagă și nedetaliată, prin care se urmărește pur și simplu să se „justifice” comportamentele care au avut loc pe forumul de discuții în cauză prin pretinsul caracter curent și bine cunoscut al utilizării forumurilor multilaterale de discuții sau chiar caracterul obișnuit invocat al modelului cotidian al comunicărilor nu schimbă cu nimic constatarea că exista într-adevăr un grup privat și stabil de persoane și de întreprinderi care participau la schimburile în cauză.

340 În plus, chiar presupunând că traderii participanți ar fi membri ai altor forumuri de discuție, forumurile de discuție fiind utilizate pe scară largă pe piața valutară la vedere, sau chiar că compunerea acestor forumuri s-ar schimba frecvent, nu este mai puțin adevărat că ansamblul schimburilor de informații analizate în decizia atacată permite să se stabilească identitatea traderilor care participau la forumul de discuții în cauză pe toată durata încălcării.

341 *Tertio*, existența unui plan de ansamblu care urmărește un obiectiv anticoncurențial unic este de altfel confirmată de alte elemente din dosar. După cum reiese din ansamblul probelor contemporane colectate de Comisie, toate comportamentele în cauză priveau aceleași produse, și anume valute G10. Această apreciere este ilustrată de mai multe discuții analizate de Comisie în decizia atacată potrivit cărora, în aceeași zi, aceiași traderi au efectuat schimburi de informații în legătură cu valutele respective (a se vedea de exemplu discuțiile evocate la punctele 92, 101 și 132 de mai sus).

342 Or, întrucât elementele enumerate la punctele 337-341 de mai sus sunt pertinente pentru a aprecia dacă anumite comportamente se înscriu într-un plan de ansamblu și constituie o încălcare unică în temeiul jurisprudenței citate la punctul 334 de mai sus, Comisia a concluzionat în mod întemeiat în sensul existenței unui plan global care urmărește un obiectiv comun.

343 Pe de altă parte, în ceea ce privește pretinsele rațiuni legitime și proconcurențiale ale schimburilor de informații, în măsura în care acestea reiterează argumentele invocate în cadrul celui de al doilea aspect al celui de al doilea motiv analizat mai sus, se face trimitere la raționamentul prezentat la punctele 287-319 de mai sus în vederea respingerii lor pentru aceleași motive.

344 În consecință, trebuie înlăturată argumentația reclamantelor prin care se urmărește infirmarea concluziei Comisiei referitoare la existența unui plan global care urmărește un obiectiv comun.

2) Cu privire la cunoașterea și la intenția de a contribui la obiectivul comun urmărit

345 În considerentele (500)-(505) ale deciziei atacate, Comisia a examinat intenția Credit Suisse de a contribui la obiectivul comun și cunoașterea de către aceasta a comportamentelor ilicite ale celorlalți participanți. Ea a considerat în esență, pe de o parte, că traderul său avea intenția de a contribui la acest obiectiv prin faptul că primea și furniza informații sensibile din punct de vedere comercial pe forumul de discuții în cauză și, pe de altă parte, că avea cunoștință de schimburile de informații și de acordul subiacent și avea cunoștință sau, în orice caz, trebuia să prevadă în mod rezonabil faptul că schimburile de informații permiteau traderilor să identifice oportunitățile de coordonare. În plus, în considerentele (507)-(538) ale deciziei atacate, Comisia a respins mai multe argumente ale Credit Suisse.

346 În sfârșit, în ceea ce privește răspunderea Credit Suisse pentru încălcarea unică și continuă, în considerentele (539)-(547) ale deciziei atacate, Comisia a exclus-o pentru acordul subiacent și pentru cazurile ocazionale de coordonare, dar a reținut-o totuși pentru schimburi extensive și recurente de informații actuale sau prospective și sensibile din punct de vedere comercial, care făceau parte din încălcarea menționată.

347 Reclamantele reproșează Comisiei că a concluzionat în sensul cunoașterii de către traderul lor a unui obiectiv anticoncurențial sau chiar a unui plan global anticoncurențial pe baza, pe de o parte, a constatărilor potrivit cărora discuțiile lasă să se înțeleagă că traderul respectiv cunoștea identitatea administratorului și a membrilor forumului de discuții în cauză [considerentul (527) al deciziei atacate], că a fost chemat cu pseudonimul său atunci când s-a reînscris pe forumul de

discuții menționat [considerentul (525) al deciziei atacate], că nu s-a alăturat acestui forum și nici nu a fost invitat din întâmplare [considerentul (155) al deciziei atacate], că a recurs la aceleași practici de când s-a alăturat acestui forum sau că a trebuit să își dea seama că obiectul și normele acestui forum rămâneau neschimbate [considerentul (521) al deciziei atacate] și, pe de altă parte, a propunerii de tranzacție a unei alte bănci, care nu era destinatara deciziei atacate, pentru care traderul Credit Suisse a lucrat anterior. În această privință, ele arată că Comisia a săvârșit o eroare de drept atunci când s-a întemeiat pe elemente de probă privind discuțiile și propunerea de tranzacție a unei alte bănci care sunt anterioare perioadei de participare a Credit Suisse la încălcare.

348 Comisia contestă argumentele reclamantelor.

349 În primul rând, pe de o parte, trebuie arătat că cea mai mare parte a constatărilor Comisiei care figurează în considerentele deciziei atacate menționate la punctul 347 de mai sus se întemeiază pe discuțiile din 7 februarie 2012, care au avut, așadar, loc în perioada relevantă. Pe de altă parte, trebuie arătat că Comisia a considerat în mod întemeiat, în considerentul (519) al deciziei atacate, că angajarea anterioară a traderului Credit Suisse făcea parte din context și că putea să țină seama de aceasta pentru a stabili că Credit Suisse avea cunoștință de încălcare. Astfel, după cum a arătat Comisia în memoriul în apărare, reiese din jurisprudență că evenimentele care s-au desfășurat în afara perioadei încălcării imputate unei întreprinderi sunt elemente care fac parte din seria de indicii pe care Comisia le poate invoca pentru a dovedi caracterul anticoncurențial al comportamentului acestei întreprinderi (a se vedea în acest sens Hotărârea din 2 februarie 2012, Denki Kagaku Kogyo și Denka Chemicals/Comisia, T-83/08, nepublicată, EU:T:2012:48, punctul 188).

350 În al doilea rând, trebuie amintit că constatarea existenței unei încălcări unice este distinctă de aspectul dacă răspunderea pentru această încălcare, în integralitatea sa, poate fi stabilită în sarcina unei întreprinderi (a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 septembrie 2018, Infineon Technologies/Comisia, C-99/17 P, EU:C:2018:773, punctul 174). Pe de altă parte, stabilirea în sarcina unei întreprinderi a răspunderii pentru încălcarea unică și continuă, în integralitatea sa, trebuie apreciată în raport cu două elemente, și anume, *primo*, contribuția intenționată a întreprinderii respective la obiectivele comune urmărite de toți participanții și, *secundo*, cunoașterea de către aceasta a comportamentelor ilicite preconizate sau puse în aplicare de alte întreprinderi pentru atingerea acelorași obiective sau faptul că ea a putut să le prevadă în mod rezonabil și a fost pregătită să accepte riscul ce decurge din acestea (a se vedea punctele 324-329 de mai sus).

351 În speță, ținând seama de termenii expliciți ai considerentelor (543), (545) și (547) ale deciziei atacate coroborate cu dispozitivul deciziei menționate, trebuie să se considere că, astfel cum a confirmat Comisia în ședință ca răspuns la o întrebare a Tribunalului, aceasta nu stabilește în sarcina Credit Suisse răspunderea pentru încălcarea unică și continuă în ansamblul său, ci stabilește în sarcina sa răspunderea pentru această încălcare în măsura în care a participat la unul dintre elementele sale constitutive, și anume schimburile extensive și recurente de informații actuale sau prospective și sensibile din punct de vedere comercial.

352 Or, dat fiind că răspunderea Credit Suisse nu a fost reținută pentru încălcarea în cauză în integralitatea sa, ci numai în măsura în care a participat la unul dintre elementele sale constitutive, nu este nicidecum necesar în speță să se analizeze dacă aceasta cunoștea comportamentele coluzive ale altor participanți la această încălcare și intenționa să contribuie

prin propriul comportament la obiectivele comune urmărite de toți participanții (a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 septembrie 2018, Infineon Technologies/Comisia, C-99/17 P, EU:C:2018:773, punctul 177).

353 În consecință, rezultă că dezvoltarea deciziei atacate consacrată „intenției de a contribui la obiectivul comun și la cunoaștere” nu are niciun impact asupra stabilirii în sarcina Credit Suisse a răspunderii pentru încălcarea reproșată. Prin urmare, reclamantele nu pot contesta în mod util temeinicia motivelor acestei dezvoltări pentru a repune în discuție imputabilitatea menționată.

3) Cu privire la distanțarea schimburilor de informații

354 În considerentele (529)-(533) ale deciziei atacate, ca răspuns la argumentele Credit Suisse invocate în cursul procedurii administrative, Comisia a considerat că traderul acestei bănci nu numai că nu s-a distanțat de schimburile de informații în cauză, ci și-a reluat participarea la acestea după ce a fost recrutat de Credit Suisse.

355 În cadrul argumentației lor, reclamantele susțin că Comisia a reproșat în mod greșit traderului Credit Suisse că nu s-a distanțat de schimburile de informații efectuate pe forumul de discuții în cauză pentru a evita răspunderea sa. Ele apreciază că traderii erau conectați în mod automat la toate forumurile de discuții ai căror membri erau cu ocazia conectării lor la sistemul Bloomberg, fără însă ca cunoașterea discuțiilor la care traderul nu a participat să poată fi dedusă doar din această conexiune.

356 Comisia contestă argumentele reclamantelor.

357 În această privință, în ceea ce privește aspectul dacă Comisia poate reține ca probă a unui comportament anticoncurențial discuțiile intervenite în cadrul unui forum de discuții la care o întreprindere era conectată, dar la care aceasta nu a participat în mod activ, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, modurile pasive de participare la încălcare, precum prezența unei întreprinderi la reuniuni în cursul cărora au fost încheiate acorduri având un obiect anticoncurențial, fără să se fi opus în mod vădit, reflectă o complicitate care este de natură să angajeze răspunderea acesteia potrivit articolului 101 alineatul (1) TFUE, având în vedere că aprobarea tacită a unei inițiative nelegale, fără a se distanța în mod public de conținutul acesteia sau fără a o denunța entităților administrative, are drept efect să încurajeze continuarea încălcării și să compromită descoperirea sa (a se vedea în acest sens Hotărârea din 22 octombrie 2015, AC-Treuhand/Comisia, C-194/14 P, EU:C:2015:717, punctul 31 și jurisprudența citată).

358 Desigur, natura încălcării în cauză, care a luat forma unor contacte multilaterale între diferiții actori pe forumul de discuții în cauză, nu poate fi considerată o „participare” la o „reuniune” în sensul jurisprudenței citate la punctul 357 de mai sus. Cu toate acestea, reclamantele nu invocă motive care să împiedice transpunerea jurisprudenței respective în cazul unor discuții purtate în cadrul unor forumuri de discuții online. Astfel, faptul că traderii băncilor implicate în situația de fapt nu sunt prezenți fizic, ci sunt numai conectați la distanță la forumul de discuții în cauză pe care au avut loc schimburile în litigiu este lipsit de relevanță, din moment ce, după cum reiese din cuprinsul punctelor 77-173 de mai sus, conținutul acestor schimburi se dovedește anticoncurențial.

359 Pe de altă parte, în măsura în care trebuie să se înțeleagă că, prin referirea la Hotărârea din 30 noiembrie 2011, Quinn Barlo ș.a./Comisia (T-208/06, EU:T:2011:701, punctul 51), și la Hotărârea din 10 octombrie 2014, Soliver/Comisia (T-68/09, EU:T:2014:867, punctul 105),

reclamantele urmăresc să conteste aplicarea jurisprudenței referitoare la cerința unei distanțări publice, deși natura anticoncurențială a schimburilor respective nu a fost stabilită, aceasta trebuie înlăturată ca nefondată. În fapt, pentru motivele indicate la punctele 77-173 de mai sus, natura anticoncurențială a schimburilor în cauză a fost demonstrată de Comisie.

360 Astfel, în speță Comisia era îndreptățită să aprecieze că Credit Suisse avusese cunoștință de schimburile care avuseseră loc pe forumul de discuții în cauză la care era conectat traderul său, chiar dacă acesta nu ar fi participat în mod activ la unele dintre schimburile analizate în decizia atacată. În consecință, în lipsa distanțării publice sau a denunțării către entitățile administrative a practicilor în cauză, răspunderea Credit Suisse putea fi reținută.

361 Situația ar fi putut fi diferită numai dacă reclamantele ar fi fost în măsură să demonstreze, prin intermediul unor elemente de probă certe și precis datate, că Credit Suisse nu luase efectiv cunoștință de schimbul sau de schimburile incriminate sau nu luase cunoștință de acestea decât într-un termen în care informațiile cuprinse în schimburile respective își pierduseră caracterul sensibil.

362 În această privință, niciun element de probă în acest sens nu a fost prezentat de reclamante, care se limitează să susțină că, din mai mult de 100 de schimburi analizate în decizia atacată, 36 corespund unor cazuri în care traderul Credit Suisse (i) nu era conectat, (ii) nu era activ și (iii) nu era angajat de Credit Suisse, fără a face însă referire la niciun schimb de informații concret. Or, astfel de afirmații, nesusținute și îndreptate în mod general și nedeterminat împotriva celor 36 de schimburi analizate în decizia menționată, nu permit repunerea în discuție a concluziei Comisiei potrivit căreia acest trader a participat la toate schimburile de informații analizate în decizia atacată pentru perioada relevantă și, prin urmare, concluzia Comisiei referitoare la răspunderea Credit Suisse rezultată din această participare.

363 În consecință, concluzia Comisiei trebuie considerată lipsită de eroare și trebuie respinse argumentele reclamantelor invocate în privința sa.

364 Cu titlu suplimentar, în măsura în care reclamantele evocă în titlul prezentului motiv și în cel al prezentului aspect, precum și în anunțul acestui aspect o motivare insuficientă în esență în ceea ce privește calificarea drept încălcare unică și continuă reținută în decizia atacată și chiar presupunând că o asemenea evocare, nesusținută, poate constitui un argument admisibil în sensul articolului 76 litera (d) din Regulamentul de procedură, trebuie să se constate că Comisia nu a săvârșit nicio încălcare a obligației de motivare în temeiul articolului 296 al doilea paragraf TFUE. Astfel, din examinarea prezentului motiv reiese că explicațiile furnizate în decizia atacată au permis reclamantelor să înțeleagă raționamentul Comisiei referitor la această calificare, iar Tribunalului să își exercite controlul în această privință, respectând cerințele impuse de dispoziția menționată (a se vedea în această privință Hotărârea din 23 noiembrie 2023, Ryanair/Comisia, C-210/21 P, EU:C:2023:908, punctul 105 și jurisprudența citată).

365 În consecință, primul aspect al celui de al treilea motiv trebuie respins.

b) Cu privire la al doilea aspect al celui de al treilea motiv, întemeiat pe o eroare de drept în ceea ce privește calificarea acordului subiacent drept element al încălcării unice și continue care poate face obiectul unor grade diferite de participare

366 În cadrul celui de al doilea aspect al celui de al treilea motiv, reclamantele susțin în esență că acordul subiacent nu constituie un tip de comportament distinct de schimbul de informații la care Credit Suisse ar fi putut participa parțial, ci constituie „*modus operandi*” al pretinsei încălcări. Reclamantele concluzionează că Comisia a săvârșit o eroare sau chiar s-a contrazis atunci când a considerat că faptul de a nu fi participat la acordul subiacent și la cazurile ocazionale de coordonare nu modifica concluzia referitoare la participarea Credit Suisse la schimburi de informații.

367 Comisia contestă argumentele reclamantelor.

368 Cu titlu introductiv, trebuie arătat că, în cadrul celui de al doilea aspect al celui de al treilea motiv, reclamantele reiterează, în mod limitat și prin trimitere la argumentele prezentate în cadrul primului motiv, afirmația lor referitoare în esență la lipsa de autonomie a schimburilor de informații în raport cu acordul subiacent. Or, această afirmație trebuie respinsă pentru aceleași motive precum cele prezentate la punctele 48-59 de mai sus.

369 În aceste condiții, trebuie amintit că Comisia a stabilit în mod corect că acordul subiacent și schimburile de informații constituiau elemente distincte ale încălcării unice și continue, care a fost pusă în aplicare prin aceleași modalități de funcționare („*modus operandi*”), și anume discuții privind informații sensibile din punct de vedere comercial, cotidiene și frecvente în cadrul forumului de discuții în cauză (a se vedea punctele 334-342 de mai sus). În plus, din elementele de probă citate în decizia atacată reiese că traderul Credit Suisse a participat la schimburile de informații care au avut loc pe forumul de discuții în cauză, ceea ce reclamantele admit în mod explicit în înscrisurile lor, fie și numai pentru marea majoritate a acestor schimburi.

370 Astfel, ținând seama de schimburile extensive și recurente de informații actuale sau prospective și sensibile din punct de vedere comercial, analizate în decizia atacată, eroarea de calificare săvârșită de Comisie cu privire la discuția din 9 mai 2012, analizată în considerentul (276) al deciziei atacate (a se vedea punctele 107-117 de mai sus), nu are nicio incidență asupra concluziei Comisiei potrivit căreia Credit Suisse a participat la încălcarea unică și continuă.

371 Pe de altă parte, trebuie arătat că, în înscrisurile depuse la Tribunal, reclamantele nu contestă caracterul continuu al încălcării unice. În ședință, reclamantele au arătat totuși că, ținând seama de faptul că anumite schimburi de informații pe care Comisia s-a întemeiat în decizia atacată nu permit să se dovedească existența încălcării unice și continue, o asemenea constatare ar trebui de asemenea să determine Tribunalul să analizeze caracterul continuu al înțelegerii globale din care se pretinde că fac parte aceste schimburi de informații. Or, întrucât nu a fost prezentat în cadrul cererii introductive, astfel cum a susținut în esență Comisia în ședință, un asemenea argument al reclamantelor, care nu se întemeiază pe elemente de fapt sau de drept care au apărut în cursul procedurii și care nu poate fi înțeles ca reprezentând dezvoltarea argumentației sale elaborate în susținerea celui de al treilea motiv, este tardiv și, în consecință, inadmisibil, în temeiul articolului 84 alineatul (1) din Regulamentul de procedură, care interzice în esență invocarea de argumente noi pe parcursul procesului (a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 decembrie 2020, Fakro/Comisia, T-515/18, nepublicată, EU:T:2020:620, punctul 92).

372 Prin urmare, este necesar să se aprobe concluzia Comisiei potrivit căreia Credit Suisse a participat la încălcarea unică și continuă, în măsura în care sunt vizate schimburile de informații.

373 Rezultă din cele ce precedă că este necesar să se respingă al doilea aspect al celui de al treilea motiv și, în consecință, să se respingă acest motiv în totalitate.

4. Cu privire la al cincilea motiv, întemeiat pe încălcarea principiului bunei administrări

374 În cadrul celui de al cincilea motiv, reclamantele reproșează Comisiei că a încălcat în esență principiul bunei administrări. Acestea susțin că Comisia nu și-a îndeplinit obligația de a efectua o anchetă imparțială și diligentă cu privire la elementele de probă care figurează în dosar, întemeindu-se pe acestea și pe declarațiile unor terți părți la procedura hibridă în mod selectiv, pe care nu le poate justifica prin pretinsa examinare a numeroase cauze financiare.

375 În plus, principiul liberei aprecieri a probelor nu ar trebui înțeles în sensul că interpretarea probelor efectuată de Comisie este determinantă, care ar fi în mod vădit incompatibilă cu dreptul la apărare al Credit Suisse. Din principiul potrivit căruia prezumția de nevinovăție conferă reclamantului beneficiul îndoielii ar rezulta că, în prezența unor elemente de probă puțin fiabile, sarcina care revine acestuia din urmă de a prezenta probele care să infirme susținerile Comisiei ar fi de asemenea redusă.

376 Pe de altă parte, Comisia nu și-ar fi respectat obligațiile de a examina în mod critic informațiile furnizate în cadrul procedurii de tranzacție, pe de o parte, și nu ar fi efectuat o „reexaminare *de novo* a elementelor de probă aflate la dispoziția sa, în conformitate cu principiul «*tabula rasa*»” în cadrul unei proceduri ordinare, pe de altă parte. Comisia nu și-ar fi exercitat în mod corect nici puterea de apreciere, care îi permite să stabilească oportunitatea adoptării unor măsuri de investigație suplimentare.

377 Comisia contestă argumentele reclamantelor.

378 Potrivit articolului 41 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, referitor la „dreptul la bună administrare”, orice persoană are dreptul printre altele de a beneficia, în ce privește problemele sale, de un tratament imparțial din partea instituțiilor Uniunii. Această cerință de imparțialitate privește, pe de o parte, imparțialitatea subiectivă, în sensul că niciunul dintre membrii instituției în cauză care este însărcinat cu soluționarea cauzei nu trebuie să fie părtinitor sau să aibă prejudecăți, și, pe de altă parte, imparțialitatea obiectivă, în sensul că instituția trebuie să ofere garanții suficiente pentru a exclude în această privință orice bănuială legitimă (a se vedea Hotărârea din 11 iulie 2013, Ziegler/Comisia, C-439/11 P, EU:C:2013:513, punctul 155 și jurisprudența citată).

379 Printre garanțiile conferite de dreptul Uniunii în cadrul procedurilor administrative, care sunt legate de principiul bunei administrări, figurează obligația instituției competente de a examina, cu atenție și cu imparțialitate, toate elementele relevante ale cauzei (a se vedea Hotărârea din 27 septembrie 2012, Shell Petroleum ș.a./Comisia, T-343/06, EU:T:2012:478, punctul 170 și jurisprudența citată).

380 Cu titlu introductiv, trebuie arătat că, deși reclamantele invocă o încălcare a dreptului la apărare în cadrul prezentului motiv, ele nu prezintă nicio argumentație concretă în această privință. Astfel, argumentația lor pare să se întemeieze mai degrabă pe o confuzie între respectarea de către Comisie a cerinței de imparțialitate obiectivă, pe de o parte, și oportunitatea de a se putea apăra

efectiv la momentul la care obiecțiunile Comisiei au fost adresate Credit Suisse, pe de altă parte. Reclamantele nu contestă că Credit Suisse a avut oportunitatea de a-și exercita efectiv dreptul la apărare în conformitate cu toate garanțiile procedurale legate de exercitarea efectivă a acestora în cadrul procedurii administrative ordinare înainte de adoptarea deciziei atacate, atât în scris, cât și oral, și, prin urmare, de a contesta faptele și elementele de probă pe care se întemeiază Comisia.

381 În aceste condiții, reclamantele consideră că „preocupările” și clarificările pe care Credit Suisse le-a prezentat în cursul procedurii administrative au fost „ignorate” de Comisie, determinând-o astfel, după cum se pretinde, pe aceasta din urmă să nu își îndeplinească cerința de imparțialitate cu ocazia unei „reexaminări *de novo* a elementelor de probă aflate la dispoziția sa, în conformitate cu principiul «*tabula rasa*»”. Cu toate acestea, niciunul dintre argumentele reclamantelor nu permite să se stabilească faptul că în speță Comisia nu a oferit toate garanțiile pentru a exclude orice îndoială legitimă cu privire la imparțialitatea sa în examinarea cauzei în ceea ce privește Credit Suisse și în special în examinarea argumentelor și a elementelor de probă pe care aceasta le-a putut prezenta în cadrul exercitării dreptului la apărare în timpul procedurii administrative ordinare. Astfel, faptul că Comisia nu a găsit convingătoare „preocupările” și clarificările menționate pe care Credit Suisse le-a prezentat în cursul procedurii administrative ține de examinarea temeiniciei aprecierilor efectuate de aceasta din urmă, iar nu de controlul respectării garanțiilor conferite de dreptul Uniunii în procedura administrativă ordinară.

382 Astfel, reclamantele nu pot reproșa în mod valabil Comisiei vreo lipsă de exercitare a puterii sale de apreciere în ceea ce privește oportunitatea adoptării unor măsuri de investigație suplimentare pentru a verifica afirmațiile făcute de Credit Suisse în cursul procedurii administrative. Astfel, pe lângă caracterul său general, în măsura în care, prin această din urmă afirmație, reclamantele se limitează să afirme că utilizarea de către Comisie a competențelor de investigație suplimentare ar fi fost „adecvată pe piața complexă”, ea se întemeiază pe o premisă eronată potrivit căreia concurenții ar fi autorizați, pe piața relevantă, să facă schimb de informații sensibile din punct de vedere comercial în cursul normal al activităților lor.

383 În orice caz, în măsura în care Comisia dispune de o marjă de apreciere în ceea ce privește oportunitatea adoptării unor măsuri de investigare (a se vedea în acest sens Hotărârea din 2 februarie 2022, Scania ș.a./Comisia, T-799/17, EU:T:2022:48, punctul 154), aceasta nu era nicidecum obligată să facă uz de competențele sale de investigație pentru a solicita date suplimentare sau pentru a consulta un expert în vederea verificării afirmațiilor Credit Suisse.

384 Pe de altă parte, trebuie să se considere că cerința imparțialității în cadrul reexaminării *de novo* a cauzei în raport cu procedura de tranzacție, având în vedere partea care a decis să nu încheie o tranzacție, nu se poate opune unor constatări de fapt și unor calificări juridice similare celor efectuate în decizia de tranzacție, dacă elementele de probă aflate la dispoziția Comisiei indică această direcție (a se vedea *a contrario* Hotărârea din 2 februarie 2022, Scania ș.a./Comisia, T-799/17, EU:T:2022:48, punctul 149).

385 În această privință, afirmațiile reclamantelor referitoare la elementele de probă pe care s-a întemeiat Comisia în decizia atacată nu permit să se stabilească o eventuală părtinire din partea sa. Astfel, reclamantele se limitează să invoce o pretinsă selecție a elementelor de probă de către Comisie care corespunde versiunii sale prestabilite a cauzei, fără a furniza însă nicio indicație concretă în acest sens. În plus, ele se limitează să susțină că Comisia a înlăturat celelalte elemente de probă prezentate de Credit Suisse care, după cum se pretinde, ar repune în discuție concluziile Comisiei care figurează în decizia atacată, reiterând într-o frază o argumentație identică cu cea respinsă în cadrul primului lor motiv.

386 În plus, în măsura în care reclamantele își reiterează argumentele, prezentate în cadrul primului motiv, întemeiate pe faptul că probele prezentate pentru obținerea clemenței și documentele care au condus la tranzacție ridică îndoieli cu privire la normele acordului subiacent identificate de Comisie, trebuie amintit că nu este necesar ca Tribunalul să le examineze pentru motivele prezentate la punctul 58 de mai sus.

387 Pe de altă parte, dat fiind că Comisia a stabilit, întemeindu-se pe o serie de indicii suficiente și proprii prezentei cauze, existența încălcării și participarea Credit Suisse la aceasta din urmă, împrejurarea potrivit căreia anumite afirmații ale Comisiei referitoare la obiectivul urmărit de schimburile de informații ar fi fost preluate dintr-o frază a unei declarații date de un terț la procedura administrativă nu poate evidenția nicio încălcare a principiului bunei administrări. În sfârșit, în ceea ce privește afirmația reclamantelor potrivit căreia, în esență, prezumția de nevinovăție ar implica faptul că, în prezența unor elemente de probă puțin fiabile, sarcina care revine reclamantelor de a prezenta probe care să infirme afirmațiile Comisiei ar fi redusă, aceasta trebuie înlăturată, din moment ce reclamantele nu au demonstrat că elementele de probă pe care Comisia s-a întemeiat erau puțin fiabile.

388 Pentru motivele care precedă, al cincilea motiv trebuie respins în totalitate.

5. Concluzie cu privire la articolul 1 din decizia atacată

389 Din examinarea primului, a celui de al doilea, a celui de al treilea și a celui de al cincilea motiv, invocate în susținerea concluziilor prin care se solicită anularea articolului 1 din decizia atacată, în temeiul căruia Comisia a considerat că Credit Suisse încălcase articolul 101 alineatul (1) TFUE prin participarea la o încălcare unică și continuă, rezultă că acestea nu sunt fondate și, în consecință, acest capăt de cerere trebuie respins.

B. Cu privire la articolul 2 litera (a) din decizia atacată

1. Cu privire la al patrulea motiv, întemeiat pe încălcarea articolului 23 din Regulamentul nr. 1/2003, a Orientărilor privind calcularea amenzilor, a principiilor proporționalității și egalității de tratament, precum și a obligației de motivare

390 În cadrul celui de al patrulea motiv, reclamantele reproșează Comisiei diverse erori săvârșite în diferitele etape ale calculării cuantumului amenzii aplicate Credit Suisse. Acest motiv este împărțit în cinci aspecte. Primul aspect este întemeiat pe o eroare în calcularea valorii de înlocuire. Al doilea aspect este întemeiat pe o eroare referitoare la reducerea amenzii acordată pentru circumstanțe atenuante. Al treilea aspect este întemeiat pe o eroare legată de o supraestimare a amenzii în temeiul factorului legat de gravitatea încălcării. Al patrulea aspect este întemeiat pe încălcarea principiului egalității de tratament. În sfârșit, al cincilea aspect este întemeiat pe insuficiența motivării deciziei atacate cu privire la proporționalitatea calculării amenzii aplicate reclamantelor în raport cu cea aplicată celorlalți participanți la încălcare.

391 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că sistemul de control jurisdicțional al deciziilor Comisiei privind procedurile de aplicare a articolelor 101 și 102 TFUE constă într-un control al legalității actelor instituțiilor prevăzut la articolul 263 TFUE (a se vedea Hotărârea din 26 septembrie 2018, Infineon Technologies/Comisia, C-99/17 P, EU:C:2018:773, punctul 47 și jurisprudența citată).

392 În ceea ce privește întinderea controlului de legalitate prevăzut la articolul 263 TFUE, acesta se extinde la toate elementele deciziilor Comisiei privind procedurile de aplicare a articolelor 101 și 102 TFUE care fac obiectul unui control aprofundat asigurat de instanța Uniunii, în drept și în fapt, în lumina motivelor invocate de reclamantă și ținând seama de toate elementele relevante prezentate de aceasta (a se vedea Hotărârea din 26 septembrie 2018, Infineon Technologies/Comisia, C-99/17 P, EU:C:2018:773, punctul 48 și jurisprudența citată).

393 În cadrul acestui control, instanța nu se poate întemeia pe puterea de apreciere de care dispune Comisia, nici în ceea ce privește alegerea elementelor luate în considerare în aplicarea criteriilor prevăzute în Orientările privind calcularea amenzilor, nici în ceea ce privește aprecierea acestor elemente, pentru a renunța la exercitarea unui control aprofundat atât în drept, cât și în fapt (Hotărârea din 8 decembrie 2011, Chalkor/Comisia, C-386/10 P, EU:C:2011:815, punctul 62).

394 Trebuie amintit însă că instanțele Uniunii nu pot, în cadrul controlului de legalitate menționat la articolul 263 TFUE, să substituie prin propria motivare pe cea a autorului actului atacat (a se vedea în acest sens Hotărârea din 24 ianuarie 2013, Frucona Košice/Comisia, C-73/11 P, EU:C:2013:32, punctul 89 și jurisprudența citată).

395 În primul rând, în considerentele (574)-(660) ale deciziei atacate, Comisia a arătat că Credit Suisse a încălcat în mod intenționat articolul 101 TFUE și, în consecință, intenționa să îi aplice o amendă potrivit metodologiei stabilite de Orientările privind calcularea amenzilor.

396 În al doilea rând, în cadrul stabilirii valorii vânzărilor care servește drept punct de plecare pentru calculul cuantumului de bază al amenzilor, Comisia a constatat că produsele în cauză, și anume valutele G10, nu generau vânzări în sensul obișnuit al termenului și, prin urmare, nu puteau fi urmărite în mod direct în conturile întreprinderilor participante. În consecință, în speță era adecvat să se calculeze o valoare de înlocuire. Aceasta din urmă s-a întemeiat, pe de o parte, pe cuantumurile noționale anualizate corespunzătoare celor mai tranzacționate perechi de valute, incluzând una dintre valutele Spațiului Economic European (SEE) (euro, coroana daneză, lira sterlină, coroana norvegiană și coroana suedeză), aferente tranzacțiilor care au avut loc cu contrapărțile situate în SEE în lunile în care întreprinderile au participat la încălcare și, pe de altă parte, pe un factor de ajustare, constituit dintr-o marjă care reflectă valoarea veniturilor rezultată din activitățile de formare a pieței și valoarea veniturilor rezultată din activitățile de tranzacționare în cont propriu.

397 În al treilea rând, Comisia a calculat cuantumul de bază al amenzii aplicate Credit Suisse reținând un procent de 16 % din valoarea de înlocuire pentru gravitatea încălcării în litigiu, multiplicat cu un coeficient de durată propriu Credit Suisse, și anume 0,42 pe an, adăugând în sfârșit la acesta un cuantum suplimentar de 16 % în scop de descurajare.

398 În al patrulea rând, Comisia a efectuat ajustarea cuantumului de bază calculat pentru Credit Suisse. În acest sens, ea nu a reținut circumstanțe agravante. În schimb, aceasta a aplicat circumstanțe atenuante deducând din cuantumul de bază calculat pentru Credit Suisse 2 % pentru lipsa răspunderii sale față de acordul subiacent, pe de o parte, și pentru cea aferentă cazurilor ocazionale de coordonare, pe de altă parte, și anume, în total, o deducere de 4 %. În sfârșit, Comisia nu i-a majorat amenda în scop de descurajare.

a) Cu privire la primul aspect al celui de al patrulea motiv, întemeiat pe o eroare în calcularea valorii de înlocuire

399 Reclamantele contestă stabilirea valorii vânzărilor în decizia atacată, susținând că valoarea de înlocuire reținută de Comisie supraestimează în mod semnificativ și arbitrar valoarea vânzărilor Credit Suisse și importanța economică a încălcării în litigiu, îndepărtându-se astfel de conceptul de „valoare a vânzărilor” care figurează în Orientările privind calcularea amenzilor.

400 Comisia contestă aceste argumente.

401 Potrivit punctului 13 din Orientările privind calcularea amenzilor, „[p]entru a determina cuantumul de bază al amenzii care urmează să fie aplicată, Comisia utilizează valoarea vânzărilor de bunuri sau servicii, realizate de întreprindere, care au legătură directă sau indirectă […] cu încălcarea, în sectorul geografic relevant din teritoriul SEE”.

402 În partea introductivă, Orientările privind calcularea amenzilor prevăd, la punctul 6, că „combinarea valorii vânzărilor care au legătură cu încălcarea cu durata acesteia este considerată o valoare de înlocuire adecvată pentru a reflecta importanța economică a încălcării, precum și ponderea relativă a fiecărei întreprinderi participante la încălcare”.

403 Astfel, punctul 13 din Orientările privind calcularea amenzilor are ca obiectiv să rețină ca punct de plecare pentru calculul amenzii aplicate unei întreprinderi un cuantum care să reflecte importanța economică a încălcării și ponderea întreprinderii respective în cadrul acesteia. În consecință, dacă noțiunea de „valoare a vânzărilor” prevăzută de punctul menționat nu s-ar putea extinde până la înglobarea vânzărilor realizate de întreprinderea în cauză care nu intră în domeniul de aplicare al înțelegerii reproșate, s-ar aduce totuși atingere obiectivului urmărit de această dispoziție dacă noțiunea respectivă ar fi înțeleasă în sensul că vizează numai cifra de afaceri realizată doar cu vânzările pentru care s-a stabilit că au fost efectiv afectate de această înțelegere (Hotărârea din 11 iulie 2013, Team Relocations ș.a./Comisia, C-444/11 P, nepublicată, EU:C:2013:464, punctul 76).

404 Trebuie amintit de asemenea că din cuprinsul punctului 15 din Orientările privind calcularea amenzilor reiese că, pentru a determina valoarea vânzărilor unei întreprinderi, Comisia utilizează cele mai bune date disponibile ale întreprinderii.

405 În considerentele (584)-(620) ale deciziei atacate, Comisia a determinat valoarea vânzărilor prin intermediul unei valori de înlocuire în măsura în care tranzacțiile spot cu valutele G10 nu generează vânzări în sensul obișnuit al termenului.

406 În această privință, Comisia a considerat adecvat să ia ca valoare de înlocuire cuantumurile noționale anualizate ale Credit Suisse corespunzătoare perechilor de valute celor mai tranzacționate, incluzând una dintre valutele SEE, și anume euro, lira sterlină, coroana norvegiană, coroana suedeză sau coroana daneză, în lunile de participare a acestei bănci la încălcarea în cauză, care au avut loc cu contrapărțile situate în SEE, aceste cuantumuri fiind apoi multiplicate cu factorul de ajustare uniform, constituit dintr-o marjă care reflectă valoarea veniturilor provenite, pe de o parte, din activitățile de formare a pieței (denumit în continuare „factorul de ajustare legat de formarea pieței”) și, pe de altă parte, din activitățile de tranzacționare în cont propriu (denumit în continuare „factorul de ajustare legat de tranzacționarea în cont propriu”). Prin urmare, Comisia a considerat ca valoare a vânzărilor în privința Credit Suisse suma de 381 888 991 de euro.

1) Cu privire la cuantumurile noționale anualizate ale Credit Suisse

407 În considerentul (628) al deciziei atacate, în ceea ce privește argumentul Credit Suisse potrivit căruia cuantumurile noționale relevante pentru calculul valorii de înlocuire includeau tranzacțiile în care Credit Suisse cumpărase lichidități, iar nu cele în care Credit Elveția furnizase lichidități, Comisia a afirmat că acesta nu era relevant. Ea a arătat în această privință că modul în care traderii alegeau să acopere și să gestioneze riscul legat de pozițiile deschise în portofoliul lor nu ar trebui luat în considerare și căutarea lichidităților, deținerea, majorarea sau lichidarea pozițiilor deschise constituiau esența activității unui trader și erau activități integrate în prețurile de cumpărare și de vânzare pe care traderii le propuneau clienților lor.

408 Reclamantele apreciază că metodologia adoptată de Comisie în decizia atacată include în mod greșit cuantumuri noționale asociate unor tranzacții în care Credit Suisse își procură lichidități, în măsura în care o asemenea includere atribuie acesteia din urmă cuantumurile noționale ale altor bănci. Astfel, aceste sume ar reprezenta costuri de prestare a serviciului de formare a pieței și, prin urmare, nu ar putea fi incluse în calculul valorii vânzărilor, care urmărește să determine veniturile. Comisia ar fi supraestimat astfel importanța economică a pretinsei încălcări.

409 Comisia contestă argumentele reclamantelor.

410 Cu titlu introductiv, trebuie arătat că reclamantele nu repun în discuție însuși principiul anualizării cuantumurilor noționale, ci încearcă să excludă din acestea operațiunile de cumpărare de valută de către Credit Suisse.

411 În aceste condiții, este necesar să se constate că, la aplicarea metodologiei în scopul calculării valorii de înlocuire, în lipsa unor sume care pot fi urmărite în mod direct în conturile întreprinderilor participante, Comisia a încercat să procedeze în mod comparabil la calcularea valorii vânzărilor, în măsura în care aceasta din urmă se apreciază în raport cu combinația dintre volumul unităților vândute și prețul lor de vânzare [considerentele (585) și (586) ale deciziei atacate]. Astfel, în speță, volumul menționat corespundea cuantumurilor noționale anualizate.

412 Desigur, la calcularea acestor cuantumuri noționale, Comisia nu a diferențiat cuantumurile noționale corespunzătoare unor tranzacții realizate de Credit Suisse în vederea aprovizionării sau a furnizării de lichidități. Cu toate acestea, trebuie să se considere că lipsa unei asemenea diferențieri la calcularea cuantumurilor noționale anualizate este justificată de particularitățile pieței valutare la vedere, necontestate de reclamante, potrivit cărora încasările depind de întreaga operațiune de schimb a unei perechi de valute, și anume de o operațiune de vânzare și de cumpărare. Mai precis, astfel cum arată în mod întemeiat Comisia, dat fiind că un trader pe piața tranzacțiilor spot urmărește să obțină un profit din tranzacțiile sale atât de cumpărare, cât și de vânzare, o tranzacție prin care se urmărește achiziționarea de lichidități de pe piață face parte integrantă din activitatea sa obișnuită pe această piață și în special din încasările sale.

413 Contrar celor susținute de reclamante, operațiunile de cumpărare de valute de către Credit Suisse nu pot fi excluse din cuantumurile noționale în vederea stabilirii valorii de înlocuire pentru motivul în esență că acestea nu ar constitui venituri în sensul strict al termenului și nici ca urmare a faptului că ar atribui acestei bănci cuantumuri noționale ale altor bănci.

414 În această privință, reclamantele nu se pot prevala în mod valabil de o metodă expusă în nota anexată la anexa C.5 la replică. Astfel, în replică, acestea se limitează să facă o trimitere generală la anexa menționată. Or, nu este de competența Tribunalului să le cerceteze în ansamblul

elementelor din dosar pe cele care ar fi de natură să confirme afirmația lor (a se vedea în acest sens Hotărârea din 27 septembrie 2006, Roquette Frères/Comisia, T-322/01, EU:T:2006:267, punctul 209).

415 În plus, reclamantele nu contestă că tranzacțiile în cadrul cărora Credit Suisse, printre alte bănci, urmărea să își procure lichidități au avut loc pe piața afectată de înțelegere, pe care, de altfel, căutarea de lichidități face parte din gestionarea riscurilor legate de stocuri la nivelul portofoliului. Or, fără a minimiza în mod artificial importanța economică a încălcării săvârșite de această bancă și, așadar, fără a determina Comisia să aplice amenzi fără o legătură reală cu domeniul de aplicare al înțelegerii în cauză, valoarea de înlocuire – la fel ca valoarea vânzărilor – nu poate fi calculată numai pe baza operațiunilor despre care s-a stabilit că au fost afectate în mod real de această înțelegere, ci poate fi calculată, precum în speță, pe baza tuturor operațiunilor care intră în domeniul de aplicare al înțelegerii respective, astfel cum rezultă din jurisprudența citată la punctul 403 de mai sus.

416 Prin urmare, Comisia era îndreptățită să rețină pentru calculul valorii de înlocuire cuantumurile noționale anualizate ale Credit Suisse referitoare atât la operațiunile de cumpărare, cât și la operațiunile de vânzare de valute.

2) Cu privire la factorul de ajustare uniform reținut în decizia atacată

417 În decizia atacată, pentru a calcula valoarea de înlocuire, Comisia a aplicat în esență o metodologie care constă în multiplicarea cuantumurilor noționale anualizate cu un factor de ajustare. În ceea ce privește acest factor de ajustare, Comisia a considerat că el era constituit, pe de o parte, dintr-un factor de ajustare legat de formarea pieței și, pe de altă parte, dintr-un factor de ajustare legat de tranzacționarea în cont propriu.

i) Cu privire la factorul de ajustare legat de formarea pieței

418 În decizia atacată, Comisia a apreciat că, în ceea ce privește valoarea veniturilor de formare a pieței, factorul de ajustare trebuia stabilit la 50 % din marja dintre cursul de cumpărare și cursul de vânzare pentru a ține seama de faptul că o marjă completă depinde de cele două părți ale tranzacției și că, prin urmare, veniturile realizate de un trader dintr-o anumită tranzacție reprezintă jumătate din această marjă. Pentru a reconstitui această marjă, Comisia a ales să utilizeze datele provenite din schimburile de informații pe forumul de discuții în cauză, în cadrul cărora au fost discutate marjele privind tranzacții de până la 500 de milioane în moneda de bază, și anume un eșantion de schimburi de informații care cuprindea marje care se întindeau pe o perioadă cuprinsă între 2011 și 2012. Aceasta a stabilit astfel un interval de marje cuprinse între 6,2 și 8,9 de puncte, care s-a bazat pe metodologia constând în stabilirea, în primul rând, a extremității inferioare a intervalului de marje la cel mai mic dintre media și mediana marjelor minime și, în al doilea rând, a extremității superioare a intervalului la cel mai înalt dintre media și mediana marjelor maxime. Acest interval a fost utilizat pentru a determina marja corespunzătoare estimată la 7 puncte, în măsura în care acest nivel se situa în apropiere de mijlocul marjei dintre cursul de cumpărare și cursul de vânzare rezultate din aceste schimburi care implicau orice combinație de valute G10 ce cuprindea cel puțin o valută din SEE. În aplicarea diminuării cu jumătate de marjă, Comisia a apreciat acest factor de ajustare la 3,5 puncte [considerentele (597), (598), (604)-(609) și nota de subsol 501].

419 Reclamantele susțin că factorul de ajustare legat de formarea pieței este inadecvat și părtinitor prin recurgerea la marje mai ridicate care supraestimează valoarea de înlocuire a Credit Suisse și nu reflectă importanța economică a încălcării. În opinia lor, eșantionul reținut de Comisie în decizia atacată se dovedește limitat și nereprezentativ, cu atât mai mult cu cât nu privește perioada participării Credit Suisse la încălcarea menționată. În opinia acestora, Comisia nu putea să întemeieze caracterul „adecvat” al metodologiei sale pe acceptarea limitelor amenzilor de către părțile la procedura de tranzacție. În orice caz, dacă Comisia s-ar fi întemeiat pe eșantionul menționat mai sus, aceasta ar fi putut pondera marjele astfel încât să țină seama de repartizarea tranzacțiilor, pentru a remedia caracterul nereprezentativ al acestui eșantion.

420 În ședință, reclamantele au confirmat că, în cursul procedurii administrative, ele au comunicat Comisiei „cele mai bune date disponibile” în raport cu eșantionul reținut de aceasta în decizia atacată, și anume datele Bloomberg BFIX, privind perioada relevantă. Ca răspuns la o măsură de organizare a procedurii, reclamantele au prezentat aceste date în fața Tribunalului.

421 Comisia contestă argumentele reclamantelor. În opinia sa, eșantionul de schimburi de informații utilizat în decizia atacată constituie baza de date cea mai adecvată și reprezentativă, dat fiind că se apropie cel mai mult de activitatea economică a Credit Suisse la care se raportează încălcarea în cauză. Astfel, acest eșantion ar privi toate discuțiile de pe forumul de discuții în cauză pe care au avut loc schimburile de informații, precum și produsele financiare specifice vizate de încălcare și ar proveni de la întreprinderile care au participat efectiv la aceeași încălcare. Comisia apreciază că, pentru a garanta egalitatea de tratament, nu era obligată să elaboreze o metodologie personalizată pentru Credit Suisse, ci a ținut seama de elementele de probă care datau din perioada faptelor care priveau celelalte întreprinderi participante. În plus, aceasta apreciază că faptul de a lua în considerare numai tranzacțiile mai mici sau egale cu 500 de milioane în valuta de bază face ca eșantionul să fie reprezentativ pentru activitățile de tranzacționare ale întreprinderilor participante. În orice caz, cuantumurile noționale anualizate ar ține deja seama de perioada individuală de participare a Credit Suisse la încălcare și de ponderea sa în cadrul acesteia. Comisia solicită respingerea argumentelor reclamantelor.

422 În ședință, Comisia și-a reiterat poziția potrivit căreia eșantionul de schimburi de informații, utilizat la calcularea factorului de ajustare legat de formarea pieței în decizia atacată, era mai reprezentativ decât datele Bloomberg BFIX, întrucât era specific încălcării în cauză. Ca răspuns la o măsură de organizare a procedurii, Comisia a prezentat eșantionul respectiv, care constituia, în opinia sa, „cele mai bune date disponibile” pentru calculul respectiv, permițând astfel fundamentarea celei mai bune aproximări posibile a importanței economice a încălcării.

423 În această privință, trebuie arătat că părțile sunt de acord cu privire la pertinența luării în considerare în speță a jumătate din marjă în vederea calculării factorului de ajustare legat de formarea pieței. Cu toate acestea, părțile nu sunt de acord în esență cu privire la aspectul dacă eșantionul de discuții privind marjele utilizat în decizia atacată pentru calcularea factorului de ajustare legat de formarea pieței constituie „cele mai bune date disponibile” în sensul punctului 15 din Orientările privind calcularea amenzilor.

424 Or, pe de o parte, trebuie amintit că, așa cum reiese din cuprinsul punctului 15 din Orientările privind calcularea amenzilor, „[p]entru a determina valoarea vânzărilor unei întreprinderi, Comisia utilizează cele mai bune date disponibile ale întreprinderii”. Astfel, la punerea în aplicare a metodologiei pe care o definește, acesteia îi revine în special sarcina de a asigura luarea în considerare a „celor mai bune date disponibile”, sub control aprofundat, în drept și în fapt, al instanței Uniunii, după cum rezultă din jurisprudența citată la punctul 393 de mai sus.

425 Pe de altă parte, potrivit jurisprudenței Curții, adoptând norme de conduită precum Orientările privind calcularea amenzilor și anunțând, prin publicarea acestora, că le va aplica în viitor în situațiile vizate, Comisia își limitează propria putere de apreciere și nu se poate abate de la aceste norme fără să riște să fie sancționată, dacă este cazul, pentru încălcarea principiilor generale de drept, precum egalitatea de tratament sau protecția încrederii legitime (a se vedea în acest sens Hotărârea din 28 iunie 2005, Dansk Rørindustri ș.a./Comisia, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C-208/02 P și C-213/02 P, EU:C:2005:408, punctul 211).

426 În speță, din decizia atacată reiese că, în vederea calculării factorului de ajustare legat de formarea pieței, eșantionul utilizat de Comisie privea 16 schimburi de informații. Rezultă de asemenea că acest eșantion privește marje rezultate din discuții care au avut loc în anul 2011 (două discuții din 24 iunie, o discuție din 11 iulie, două discuții din 10 august, o discuție din 20 septembrie, o discuție din 5 octombrie și o discuție din 21 octombrie) și în anul 2012 (o discuție din 5 ianuarie, o discuție din 11 ianuarie, o discuție din 31 ianuarie, o discuție din 17 februarie, o discuție din 1 martie, o discuție din 5 aprilie, o discuție din 18 aprilie și o discuție din 18 iunie), în cadrul cărora traderii și-au comunicat marje pentru următoarele perechi de valute: GBP/USD (șase discuții), EUR/CHF (o discuție), EUR/GBP (șapte discuții), GBP/JPY (o discuție) și EUR/JPY (o discuție).

427 În această privință, în primul rând, trebuie examinate criticile reclamantelor referitoare la eșantionul utilizat de Comisie.

428 *Primo*, în ceea ce privește perioada vizată de marjele rezultate din eșantionul utilizat în decizia atacată, trebuie să se constate, asemenea reclamantelor, că luarea sa în considerare nu poate fi considerată adecvată, dat fiind că depășește perioada relevantă.

429 Or, luarea în considerare a marjelor rezultate din mai multe discuții care datează printre altele din anul 2011, anterior perioadei ilicite a Credit Suisse, nu are nicio relevanță pentru determinarea valorii de înlocuire rezultate din tranzacțiile diverselor perechi de valute, ale căror cuantumuri noționale anualizate privesc anul 2012.

430 Astfel, având în vedere volatilitatea și lichiditatea pieței valutare la vedere, cursurile de schimb, a căror marjă constituie o componentă, influențate de aceste particularități ale pieței, se schimbă rapid, după cum reflectă de altfel eșantionul reținut în decizia atacată. Mai precis, din acest eșantion reiese că marjele pentru o tranzacție având același cuantum și aceeași pereche de valute erau diferite în funcție de dată. Astfel, trebuie să se constate că aplicarea marjelor indicate de traderi în anul 2011 nu poate, din punct de vedere obiectiv, să informeze Comisia cu precizie cu privire la valoarea reală a veniturilor obținute din formarea pieței de către Credit Suisse în anul 2012, în perioada încălcării.

431 În aceste împrejurări, luarea în considerare a marjelor privind diferite date din anul 2011 trebuie considerată inadecvată și necorespunzătoare pentru a reflecta situația economică reală a Credit Suisse în perioada încălcării.

432 *Secundo*, eșantionul de 16 schimburi utilizat pentru calcularea factorului de ajustare legat de formarea pieței se dovedește limitat în raport cu numărul de tranzacții care corespund cuantumurilor noționale anualizate luate în considerare de Comisie pentru a putea reprezenta în mod obiectiv printre altele importanța economică a pretinsei încălcări.

433 În această privință, deși numărul menționat de tranzacții nu a fost indicat în decizia atacată, dat fiind că Comisia s-a întemeiat numai pe tranzacțiile cu sume inferioare sau egale cu 500 de milioane în valuta de bază ([considerentul (604)] și că valorile noționale pe care le-a luat în considerare formează un total de 1 060 802 752 528 de euro [considerentul (592)], dacă aceste cuantumuri noționale se împart la volumul maxim al tranzacțiilor pe care s-a întemeiat (500 000 000), este necesar să se considere că numărul de tranzacții care corespund acestor cuantumuri noționale este de cel puțin 2 121. De altfel, reclamantele afirmă că Credit Suisse a executat 22 000 de tranzacții în perioada sa de participare la pretinsa încălcare, fără ca acest lucru să fie contestat de Comisie.

434 *Tertio*, trebuie amintit că, pentru a ajunge la valoarea de înlocuire, Comisia a utilizat cuantumurile noționale anualizate corespunzătoare celor mai tranzacționate perechi de valute, implicând una dintre valutele din SEE, și anume euro, lira sterlină, coroana norvegiană, coroana suedeză sau coroana daneză, în lunile în care băncile au participat la încălcarea în cauză [considerentul (589) al deciziei atacate]. Or, așa cum reiese din elementele de probă referitoare la eșantionul de discuții privind marjele reținut în decizia atacată, acest eșantion include doar cinci perechi de valute dintre patruzeci de combinații posibile.

435 Or, această lipsă de reprezentativitate a perechilor de valute vizate de eșantionul marjelor reținut în decizia atacată poate avea o incidență importantă asupra aprecierii „celor mai bune date” disponibile la momentul adoptării deciziei atacate pentru calcularea valorii de înlocuire a Credit Suisse. Astfel, după cum reiese din eșantionul menționat, diverse perechi de valute vizate în speță prezintă diferențe de lichiditate și marje aplicate (de exemplu, pentru 200 de milioane dintr-o pereche de valute EUR/GBP, marja minimă se situa între 10 și 12, în timp ce marja maximă se situa între 12 și 14, iar pentru același volum al unei perechi de valute GBP/USD, marja minimă era 18, în timp ce marja maximă era 20).

436 Având în vedere cele ce precedă, trebuie să se considere că elementele puțin numeroase ale eșantionului utilizat de Comisie pentru a calcula factorul de ajustare în cauză, din care mai mult de jumătate nu privește perioada relevantă (a se vedea punctul 426 de mai sus), nu prezintă un nivel de detaliu inerent fiecărei perechi de valute reținute ca relevantă de către Comisia pentru acel calcul. Prin urmare, nu se poate considera că eșantionul menționat furnizează date care ar fi fost suficiente pentru a garanta că toate perechile de valute vizate erau reprezentate proporțional în lumina logicii factorului de ajustare legat de formarea pieței, și anume luarea în considerare a faptului că veniturile obținute din tranzacții sunt integrate în marja dintre cursul de vânzare și cursul de cumpărare aplicat cu privire la un schimb aferent unei perechi de valute care implică o valută din SEE.

437 În al doilea rând, reclamantele trebuie totuși să demonstreze că, în cadrul metodologiei pe care Comisia a stabilit-o în mod legal, existau efectiv date mai bune decât cele reținute de această instituție și că acestea sunt efectiv disponibile (a se vedea în acest sens și prin analogie Hotărârea din 24 septembrie 2019, HSBC Holdings ș.a./Comisia, T-105/17, EU:T:2019:675, punctul 324). Prin urmare, este necesar să se stabilească dacă datele Bloomberg BFIX propuse de reclamante Comisiei pentru a stabili factorul de ajustare legat de formarea pieței constituiau „cele mai bune date disponibile” pentru punerea în aplicare a metodologiei definite de aceasta din urmă în decizia atacată.

438 În această privință, *primo*, trebuie să se constate că, astfel cum au subliniat reclamantele în ședință, utilizarea datelor Bloomberg BFIX ar fi permis Comisiei să ia în considerare mii de date referitoare la perioada relevantă și, prin urmare, exemple de marje cu privire la perioada ilicită a

Credit Suisse mult mai numeroase și, în consecință, mai reprezentative având în vedere volumul semnificativ al tranzacțiilor care au fost luate în considerare de Comisie la calcularea valorii de înlocuire (a se vedea punctele 432 și 433 de mai sus). Luarea în considerare a acestor date ar fi fost astfel de natură să stabilească o corespondență proporțională între aceste marje și cuantumurile noționale anualizate pentru aceeași perioadă, în conformitate cu logica care stă la baza calculării valorii vânzărilor în speță, și perechile de valute incluse în perimetrul calculului factorului de ajustare în cauză.

439 *Secundo*, așa cum a arătat în ședință, Comisia contestă caracterul adecvat al datelor Bloomberg BFIX. În opinia sa, aceste date prezintă limite, în măsura în care printre altele nu permit filtrarea marjelor efectiv executate de băncile care au participat la încălcare. Astfel cum a susținut Comisia în ședință și ca răspuns la o măsură de organizare a procedurii decisă de Tribunal, aceste date sunt de asemenea nespecifice încălcării în cauză, în special în măsura în care nu provin din locul în care a avut loc încălcarea respectivă și nu privesc tranzacțiile executate de băncile implicate în aceasta din urmă.

440 Cu toate acestea, dacă, desigur, Orientările privind calcularea amenzilor se bazează pe luarea în considerare a valorii vânzărilor de produse vizate în legătură cu încălcarea pentru stabilirea cuantumului de bază al amenzilor care trebuie aplicate (Hotărârea din 10 iulie 2019, Comisia/Icap ș.a., C-39/18 P, EU:C:2019:584, punctul 26), acestea prevăd de asemenea, la punctul 16, posibilitatea Comisiei de a determina valoarea respectivă atunci când datele puse la dispoziție de o întreprindere sunt incomplete sau nu sunt fiabile în special pe baza oricăror alte informații pe care le consideră pertinente sau adecvate. Astfel, din aceste orientări nu reiese că datele luate în considerare de Comisie trebuie în mod necesar să fie specifice încălcării.

441 Într-adevăr, noțiunea de „cele mai bune date disponibile”, în sensul punctului 15 din Orientările privind calcularea amenzilor, nu implică găsirea unor date de natură să confere o imagine perfect exactă a importanței economice a încălcării și a ponderii relative a unei întreprinderi în cadrul acesteia, ci constă în găsirea celor care prezintă o calitate superioară celorlalte date disponibile, în sensul, printre altele, că ar fi mai coerente, complete și fiabile pentru a reflecta această importanță și această pondere (a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 iulie 2014, RWE și RWE Dea/Comisia, T-543/08, EU:T:2014:627, punctele 230, 234 și 237).

442 Or, ținând seama de faptul că datele Bloomberg BFIX permit să se ia în considerare toate perechile de valute cuprinse în perimetrul valutelor vizate de calculul factorului de ajustare în cauză, furnizează un eșantion mai semnificativ pentru a reflecta proporțional cuantumurile noționale anualizate pe care a fost aplicat factorul menționat și privesc perioada ilicită a Credit Suisse, acestea trebuie considerate mai coerente, mai complete și mai fiabile decât cele pe care s-a întemeiat Comisia pentru a reflecta importanța economică a încălcării și ponderea relativă a Credit Suisse în cadrul acesteia.

443 Rezultă din cele ce precedă că datele Bloomberg BFIX propuse Comisiei în cadrul procedurii administrative și prezentate de reclamante în fața Tribunalului constituie, contrar celor susținute de Comisie, „cele mai bune date disponibile”, de natură să reflecte într-un mod mai exact valoarea de înlocuire a Credit Suisse.

444 Comisia nu poate justifica în mod valabil luarea în considerare a datelor nereprezentative ale valorii reale a veniturilor obținute din formarea pieței prin cerința respectării egalității de tratament a participanților la încălcare, dat fiind că metoda aplicată ar trebui să fie identică pentru toate părțile la încălcare.

445 Astfel, trebuie amintit că principiul egalității de tratament impune ca situații comparabile să nu fie tratate în mod diferit și ca situații diferite să nu fie tratate în același mod, cu excepția cazului în care un astfel de tratament este justificat în mod obiectiv (a se vedea Hotărârea din 12 noiembrie 2014, Guardian Industries și Guardian Europe/Comisia, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, punctul 51 și jurisprudența citată). Or, aplicarea principiului egalității de tratament nu se poate opune luării în considerare în speță a datelor individualizate ale întreprinderilor participante la încălcare, aplicând în același timp aceeași metodologie pentru calcularea valorii de înlocuire. Astfel, utilizarea în speță a unor date individualizate referitoare la marjele privind perioada de participare a Credit Suisse la încălcare nu constituie decât o modalitate de punere în aplicare a metodologiei elaborate de Comisie și aplicabilă tuturor părților la încălcarea menționată, care nu modifică substanța acesteia, ci este susceptibilă numai să consolideze precizia valorii de înlocuire a acestei bănci în ceea ce privește importanța și întinderea activității sale în perioada participării sale la încălcare.

446 Pe de altă parte, Tribunalul a considerat deja ca fiind conformă cu principiul egalității de tratament abordarea Comisiei care consta în luarea în considerare, în cadrul calculării valorii vânzărilor, a datelor provenite din perioade diferite având în vedere diferitele perioade de participare la încălcare a întreprinderilor în cauză, pentru ca printre altele să se țină seama de situația economică reală a acestor întreprinderi în perioada încălcării și să se evite ca valoarea vânzărilor să subestimeze importanța economică a încălcării (Hotărârea din 29 septembrie 2021, Tokin/Comisia, T-343/18, EU:T:2021:636, punctele 110-114 și 118).

447 În plus, contrar celor susținute de Comisie, nici faptul că părțile care au încheiat o tranzacție au acceptat utilizarea unor date uniforme în vederea calculării factorului de ajustare aplicat în cadrul metodologiei elaborate de Comisie nu poate infirma concluzia cu privire la caracterul său inadecvat și necorespunzător în privința Credit Suisse.

448 În consecință, prin faptul că nu a utilizat „cele mai bune date disponibile” pentru calcularea factorului de ajustare care trebuia aplicat Credit Suisse pentru calcularea valorii de înlocuire, Comisia nu a respectat Orientările privind calcularea amenzilor și a calculat în mod eronat cuantumul de bază al amenzii pe care a aplicat-o Credit Suisse.

ii) Cu privire la factorul de ajustare legat de tranzacționarea în cont propriu

449 În decizia atacată, în ceea ce privește factorul de ajustare legat de tranzacționarea în cont propriu, în măsura în care traderii schimbau informații referitoare la pozițiile lor de risc deschise, după ce a amintit că niciuna dintre băncile în cauză nu a fost în măsură să furnizeze datele necesare pentru estimarea acestor venituri comerciale și ținând seama de provocările tehnice inerente calculului valorii de înlocuire a încasărilor provenite din tranzacționarea în cont propriu, Comisia a decis, în vederea stabilirii marjei, să se bazeze pe sursele publice aferente tranzacțiilor la nivel „interdealer” (a se vedea punctul 24 de mai sus). Astfel, pentru a nu supraestima aceste venituri, Comisia a decis să le calculeze multiplicând cuantumul noțional cu 10 % dintr-o marjă adecvată, aceasta din urmă fiind, la discreția sa, evaluată la un nivel între 0,6 și 1,5 puncte. Pe baza acestor constatări, Comisia a luat în considerare marja stabilită la 1 punct, pe care a împărțit-o la cele 10 % menționate mai sus. În consecință, Comisia a estimat acest factor de ajustare la 0,1 puncte.

450 Reclamantele reproșează Comisiei că a utilizat în mod arbitrar factorul de ajustare pentru a ține seama de veniturile pe care băncile participante le-ar fi obținut din deținerea pozițiilor de risc deschise și a aplicat 10 % dintr-o marjă „intertraders” pentru a-l constitui. Acestea apreciază că veniturile generate de deținerea unor poziții de risc deschise se bazează pe creșterea potențială a

valorii poziției unui trader, iar nu pe marja pe care un trader trebuie să o plătească în final. Prin urmare, utilizarea marjei pentru a ține seama de veniturile pretinse nu ar reflecta veniturile pe care Credit Suisse le-ar fi putut obține din această activitate. În orice caz, Comisia nu ar fi demonstrat că venitul mediu din tranzacționarea proprie ar fi proporțional cu marja.

451 Comisia contestă argumentele reclamantelor.

452 În această privință, cu titlu introductiv, trebuie să se observe că reclamantele nu contestă afirmația enunțată în considerentul (610) al deciziei atacate potrivit căreia, pe de o parte, băncile implicate în încălcarea în cauză încheiau tranzacții nu numai ca formatori de piață, ci și în nume propriu și, pe de altă parte, toate aceste tranzacții generau venituri. Nu este contestată nici constatarea din considerentul (630) al acestei decizii potrivit căreia „marjele reflectă așteptările băncilor în ceea ce privește riscul asociat unei expuneri deschise”.

453 Acestea fiind precizate, trebuie amintit că, pe piața valutară la vedere, marja constituie compensația pe care o primește traderul, în special pentru riscul pe care îl suportă având o anumită valută în portofoliul său, ca urmare a expunerii la pozițiile de risc deschise ca urmare a rapidității fluctuațiilor de curs valutar pe piață [a se vedea punctul 21 de mai sus și considerentele (35) și (36) ale deciziei atacate, necontestate de reclamante].

454 Astfel, este necesar să se considere că abordarea reținută de Comisie pentru calcularea factorului de ajustare legat de tranzacționarea în cont propriu, întemeiată pe o marjă, trebuie considerată ca fiind conformă cu realitatea de pe piața valutară la vedere. Abordarea Comisiei menționată mai sus este de asemenea în concordanță cu logica care stă la baza alegerii valorii de înlocuire, în măsura în care ia în considerare printre altele veniturile generate de activitățile de tranzacționare în cont propriu ale Credit Suisse.

455 În aceste condiții, reclamantele, care se limitează să susțină că marja nu este relevantă pentru calcularea veniturilor obținute din activitățile de tranzacționare în cont propriu, fără a propune însă o metodă alternativă mai adecvată, nu se pot prevala în mod valabil de utilizarea pretins eronată de către Comisie a marjei pentru a determina veniturile pe care Credit Suisse le-ar fi putut obține din activitățile de tranzacționare în cont propriu.

456 Mai general, afirmația reclamantelor potrivit căreia, în contextul activităților de tranzacționare în cont propriu, traderii ar plăti, și nu ar câștiga, o marjă trebuie considerată contraintuitivă din punctul de vedere al logicii comerciale și al raționalității economice a activității în cont propriu și în special, asemenea deciziei atacate, necontestată cu privire la acest aspect de reclamante, potrivit căreia „[a]cestea pot foarte bine să crească, să reducă sau să lichideze poziții cu risc deschise prin «câștigarea marjei» altor traderi […]; într-adevăr, aceasta este esența de a fi un bun formator de piață și, în general, un trader și arată că formarea pieței și tranzacționarea în cont propriu sunt strâns legate între ele” [considerentul (630)].

457 În sfârșit, deși reclamantele contestă în mod formal proporționalitatea venitului mediu al tranzacționării în cont propriu cu marja pe baza „marjelor foarte frecvente” ale unui studiu, ele nu prezintă nicio explicație concretă în susținerea acestei contestații. Astfel, reclamantele se limitează la a susține că „frecvența ridicată a tranzacțiilor se dovedește a fi lipsită de relevanță în prezenta cauză”. În orice caz, reclamantele nu pot reproșa în mod valabil Comisiei vreo răsturnare a sarcinii probei, în măsura în care aceasta din urmă dispune de o marjă de apreciere

la calcularea amenzii. În plus, nu poate fi admis argumentul reclamantelor întemeiat pe pretinsul caracter arbitrar și inadecvat al aplicării a 10 % dintr-o marjă „intertraders” pentru a stabili factorul de ajustare în cauză care rezultă dintr-o simplă afirmație, nicidecum detaliată.

458 Rezultă din cele ce precedă că Comisia a stabilit în mod corect factorul de ajustare legat de tranzacționarea în cont propriu. În consecință, argumentele reclamantelor invocate în privința sa trebuie înlăturate ca nefondate.

3) Cu privire la metodologia alternativă propusă de reclamante pentru calcularea valorii de înlocuire

459 Reclamantele apreciază că metodologia alternativă propusă de Credit Suisse în cadrul procedurii administrative constituie o bază mai adecvată și mai fiabilă pentru determinarea valorii vânzărilor sale. Această metodologie ar consta în esență în calcularea cuantumurilor noționale pentru fiecare combinație de perechi de valute și de luni de tranzacționare rezultate din tranzacțiile în cadrul cărora Credit Suisse furniza lichidități, care ar fi multiplicate cu un factor de ajustare referitor la o marjă care corespunde unei jumătăți din marja pentru fiecare combinație de perechi de valute și de luni de tranzacționare specifice pe baza datelor provenite de la un terț independent.

460 Potrivit reclamantelor, această metodologie permite obținerea unei aproximări mai precise a valorii de înlocuire. Or, Comisia nu ar fi examinat în mod serios argumentele și metodologia alternativă propuse de Credit Suisse. Reclamantele reproșează Comisiei că nu și-a îndeplinit obligația de motivare în această privință.

461 Comisia contestă argumentele reclamantelor.

462 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că metodologia propusă de reclamante diferă de cea aplicată în decizia atacată în măsura în care ar exclude din calcul cuantumurile noționale legate de operațiunile de cumpărare, precum și factorul de ajustare legat de tranzacționarea în cont propriu, dar ar efectua o ponderare a marjelor legate de activitățile de formare a pieței.

463 Or, astfel cum reiese din cuprinsul punctelor 410-416 de mai sus, reclamantele urmăresc în mod greșit să stabilească faptul că calculul cuantumurilor noționale anualizate trebuia să țină seama doar de operațiunile de vânzare de valută. Astfel, un asemenea calcul nu ar ține seama de ansamblul operațiunilor relevante efectuate de Credit Suisse, chiar dacă ar fi calculat pe baza combinației dintre perechile de valute și lunile de tranzacționare specifice. În orice caz, așa cum reiese din raportul de expertiză la care se referă reclamantele în susținerea metodologiei lor, calculul alternativ al valorilor noționale nu se bazează pe date precise care ar permite să se determine numai tranzacțiile în cadrul cărora Credit Suisse furnizase lichidități.

464 În plus, în ceea ce privește excluderea din metodologia de calcul al valorii de înlocuire a valorii veniturilor provenite din activitățile de tranzacționare în cont propriu, deși neluarea lor în considerare ar permite diminuarea valorii de înlocuire pretins „umflate”, o asemenea excludere nu ține seama de importanța economică a încălcării și de ponderea relativă a Credit Suisse în cadrul acesteia din urmă, în măsura în care veniturile respective constituie o sursă de venituri a băncilor și țin de însăși esența activităților lor.

465 În ceea ce privește argumentul referitor la insuficiența motivării întemeiat pe lipsa unor explicații din partea Comisiei cu privire la neluarea în considerare de către aceasta a metodei alternative propuse de reclamante, trebuie să se observe că, astfel cum reiese din considerentele (626)-(633)

ale deciziei atacate, Comisia a expus motivele pentru care nu a considerat adecvată metodologia alternativă propusă de reclamante. În rest, trebuie să se constate că argumentul menționat se confundă mai mult cu examinarea temeiniciei aprecierii metodologiei respective. În orice caz, trebuie amintit că, potrivit jurisprudenței, nu se poate impune Comisiei obligația de a explica în deciziile sale motivele pentru care, în ceea ce privește calculul cuantumului amenzii, nu a reținut abordări alternative față de cea reținută efectiv în decizia atacată (Hotărârea din 15 iulie 2015, SLM și Ori Martin/Comisia, T-389/10 și T-419/10, EU:T:2015:513, punctul 206).

466 Prin urmare, primul aspect al celui de al patrulea motiv trebuie admis numai în măsura în care Comisia nu a utilizat cele mai bune date disponibile, în privința Credit Suisse, pentru stabilirea factorului de ajustare legat de formarea pieței.

467 În aceste condiții, Tribunalul consideră adecvat să continue examinarea celui de al patrulea motiv al cererii introductive prin abordarea celui de al treilea aspect, apoi a celui de al doilea, a celui de al patrulea și a celui de al cincilea aspect.

b) Cu privire la al treilea aspect al celui de al patrulea motiv, întemeiat pe o supraestimare a amenzii care rezultă din factorul legat de gravitatea încălcării

468 Potrivit Orientărilor privind calcularea amenzilor, cuantumul de bază al amenzii este legat de o proporție din valoarea vânzărilor, determinată în funcție de gradul de gravitate a încălcării, multiplicată cu numărul de ani în cursul cărora a avut loc încălcarea (punctul 19). Evaluarea gravității încălcării se face caz cu caz pentru fiecare tip de încălcare, ținându-se seama de toate circumstanțele în cazul respectiv (punctul 20). Ca regulă generală, proporția din valoarea vânzărilor luată în calcul se fixează la un nivel de maximum 30 % (punctul 21). Pentru a decide nivelul proporției din valoarea vânzărilor care trebuie luată în calcul într-un anumit caz, Comisia ține seama de un anumit număr de factori, precum natura încălcării, cota de piață cumulată a tuturor părților în cauză, sfera geografică a încălcării și punerea în aplicare sau nu a încălcării (punctul 22). În plus, dat fiind că restrângerile cele mai grave ale concurenței, cum ar fi acordurile orizontale de stabilire a prețurilor, trebuie să fie sever sancționate, proporția din vânzări luată în calcul pentru astfel de încălcări se situează, în general, la limita superioară a intervalului (punctul 23).

469 În considerentele (634)-(637) ale deciziei atacate, ținând seama de normele amintite la punctul 468 de mai sus, Comisia a apreciat în esență că, având în vedere natura și sfera geografică a încălcării, factorul de gravitate trebuia stabilit la 16 %.

470 Reclamantele susțin că Comisia a stabilit în mod eronat factorul de gravitate a încălcării la 16 %. În primul rând, aceasta nu ar fi ținut seama de cotele de piață neglijabile ale traderilor, chiar nu ar fi explicat neluarea în considerare a acestor cote de piață, deși ar fi pertinente pentru stabilirea puterii economice a băncilor participante și a gravității încălcării. În al doilea rând, la aprecierea factorului de gravitate a încălcării, aceasta nu ar fi ținut seama de obiectul legitim și proconcurențial al schimburilor de informații. În al treilea rând, factorii susceptibili să afecteze gravitatea unei încălcări, și anume numărul și intensitatea comportamentelor, ar fi trebuit în mod rezonabil să determine Comisia să aplice un factor de gravitate mai redus.

471 Comisia contestă argumentele reclamantelor.

472 În această privință, trebuie amintit că, în ceea ce privește factorii neexhaustivi menționați la punctul 22 din Orientările privind calcularea amenzilor, luați în considerare de Comisie pentru a determina proporția din valoarea vânzărilor care trebuie luată în considerare într-un anumit caz, Comisia a stabilit în mod corect că încălcarea în litigiu a acoperit întregul SEE și a luat forma unor acorduri și/sau a unor practici concertate care au ca obiectiv în esență reducerea sau eliminarea incertitudinilor normale inerente pieței tranzacțiilor spot. Or, această reducere sau eliminare a permis băncilor implicate în încălcare să se liniștească în legătură cu deciziile lor de stabilire a prețurilor și de gestionare a riscurilor, deși acestea din urmă constituie parametrii în raport cu care băncile respective trebuiau să se afle în concurență pe piața valutară la vedere. Astfel, încălcarea în cauză se numără printre restrângerile cele mai grave ale concurenței. Or, în conformitate cu punctul 23 din Orientările privind calcularea amenzilor, proporția din vânzări luată în calcul pentru astfel de încălcări se situează în general la limita superioară a intervalului.

473 Prin urmare, nu se poate reproșa Comisiei că a stabilit factorul de gravitate la 16 %, și anume la un nivel care se situează printre cotele cele mai scăzute ale intervalului sancțiunilor prevăzute pentru astfel de încălcări în temeiul Orientărilor privind calcularea amenzilor.

474 Această concluzie nu poate fi infirmată de niciunul dintre argumentele invocate de reclamante.

475 În primul rând, Comisia nu era obligată să țină seama, la stabilirea factorului de gravitate, de cotele de piață ale traderilor implicați în încălcarea unică și continuă. Astfel, un asemenea element nu face parte dintre factorii enumerați la punctul 23 din Orientările privind calcularea amenzilor. În plus, dacă, desigur, la stabilirea gravității încălcării, trebuie să se țină seama de toate elementele de natură să fie luate în considerare la aprecierea acesteia, în special de dimensiunea întreprinderilor participante, Curtea a amintit de asemenea că nu a fost stabilită o listă imperativă sau exhaustivă de criterii care trebuie să fie luate în considerare în mod obligatoriu în vederea aprecierii gravității unei încălcări (a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 septembrie 2018, Infineon Technologies/Comisia, C-99/17 P, EU:C:2018:773, punctele 196-198 și jurisprudența citată).

476 În al doilea rând, nici numărul și intensitatea comportamentelor anticoncurențiale nu fac parte din factorii enumerați la punctul 23 din Orientările privind calcularea amenzilor. Deși este de asemenea adevărat că, potrivit jurisprudenței, astfel de elemente sunt în general pertinente la stabilirea cuantumului amenzilor (a se vedea Hotărârea din 26 septembrie 2018, Infineon Technologies/Comisia, C-99/17 P, EU:C:2018:773, punctul 197 și jurisprudența citată), nu este mai puțin adevărat că Comisiei îi este permis să ia în considerare gravitatea relativă a participării unei întreprinderi la încălcare și împrejurările specifice ale cauzei fie atunci când apreciază gravitatea încălcării, fie cu ocazia ajustării cuantumului de bază în funcție de circumstanțe atenuante și agravante (Hotărârea din 11 iulie 2013, Team Relocations ș.a./Comisia, C-444/11 P, nepublicată, EU:C:2013:464, punctul 104).

477 În aceste condiții, trebuie să se considere că Comisia era îndreptățită să stabilească un factor de gravitate luând în considerare încălcarea în integralitatea sa și că gravitatea relativă a participării Credit Suisse la această încălcare putea fi examinată în special în cadrul aprecierii circumstanțelor atenuante, iar nu în stadiul factorului de gravitate.

478 În al treilea și ultimul rând, în ceea ce privește pretinsa neluare în considerare de către Comisie a obiectului legitim și proconcurențial al schimburilor de informații, trebuie amintit, astfel cum s-a procedat în cadrul examinării celui de al doilea aspect al celui de al doilea motiv, că Comisia a respins în mod întemeiat aceste argumente. În consecință, ea nu avea niciun motiv să le ia în considerare în stadiul stabilirii factorului de gravitate.

479 Rezultă că al treilea aspect al celui de al patrulea motiv trebuie respins ca nefondat.

c) Cu privire la al doilea aspect al celui de al patrulea motiv, întemeiat pe o eroare referitoare la reducerea amenzii acordată pentru circumstanțe atenuante disproporționat de redusă

480 În considerentele (650)-(656) ale deciziei atacate, Comisia a apreciat în esență că, în conformitate cu punctul 29 din Orientările privind calcularea amenzilor, ținând seama de circumstanțele specifice ale speței, și anume lipsa răspunderii Credit Suisse pentru acordul subiacent, pe de o parte, și pentru cazurile ocazionale de coordonare, pe de altă parte, trebuia să i se acorde 2 % pentru fiecare dintre aceste comportamente și, prin urmare, în total, 4 % pentru reducerea amenzii în temeiul circumstanțelor atenuante.

481 Reclamantele susțin că reducerea acordată de Comisie pentru circumstanțe atenuante nu ține seama în mod suficient de faptul că Credit Suisse era recunoscută ca fiind răspunzătoare numai pentru unul dintre cele trei comportamente constitutive ale încălcării unice și continue, cu atât mai mult cu cât acest comportament ar fi fost cel mai puțin grav dintre cele trei. În opinia lor, pentru a reflecta această realitate, Comisia trebuia să aplice o reducere de aproximativ 75 % din amendă sau, cel puțin, de două treimi, și anume 66 %. În plus, acestea reproșează Comisiei că nu a luat în considerare circumstanțele atenuante referitoare, în primul rând, la pretinsa implicare foarte limitată a Credit Suisse și, în al doilea rând, la faptul că a evitat să adopte comportamentul anticoncurențial în litigiu, comunicând informații obținute pe forumul de discuții în cauză cu clienți, cu birouri de vânzare și cu alți traderi.

482 Comisia contestă argumentele reclamantelor.

483 În această privință, în primul rând, trebuie amintit că, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 335 de mai sus, toate comportamentele constitutive ale încălcării unice și continue aveau un obiectiv comun care consta în esență în atenuarea incertitudinilor normale inerente pieței tranzacțiilor spot, fără a se putea stabili însă vreo pretinsă diferență în ceea ce privește gravitatea lor. Astfel, reclamantele nu pot fi urmate atunci când afirmă, în general și nedetaliat, că schimburile de informații ar constitui comportamentul „cel mai puțin grav” dintre cele trei comportamente constitutive ale încălcării respective, de care ar trebui să se țină seama pentru circumstanțe atenuante.

484 În al doilea rând, nici argumentele invocate de reclamante prin care se urmărește stabilirea existenței altor circumstanțe atenuante decât a celor admise de Comisie în decizia atacată nu pot fi admise.

485 În această privință, *primo*, în măsura în care Credit Suisse era considerată răspunzătoare pentru încălcarea unică și continuă în măsura în care erau vizate schimburile de informații, trebuie amintit că, așa cum reiese din mai mult de o sută de discuții analizate în decizia atacată, comportamentul Credit Suisse era foarte apropiat de cel al celorlalte bănci participante în aceeași perioadă. Astfel, participarea sa la încălcare nu era extrem de redusă, ceea ce ar fi putut constitui o circumstanță atenuantă în sensul punctului 29 din Orientările privind calcularea amenzilor.

486 *Secundo*, în ceea ce privește pretinsul comportament concurențial al Credit Suisse, este suficient să se constate că, în măsura în care acest argument se întemeiază în esență pe argumentele înlăturate în stadiul analizei celui de al doilea și a celui de al treilea motiv, Comisia nu era în niciun caz obligată să rețină acest element drept circumstanță atenuantă.

487 *Tertio* și în ultimul rând, trebuie analizată incidența erorii Comisiei constatate cu ocazia examinării primului motiv al cererii introductive privind calificarea discuției din 9 mai 2012 [considerentul (276) al deciziei atacate], în măsura în care această calificare ține de aprecierea gravității relative a participării Credit Suisse la încălcarea în cauză, de natură să o atenueze pe aceasta în temeiul circumstanțelor atenuante (a se vedea punctele 107-117 de mai sus).

488 În această privință, trebuie totuși să se constate că această eroare de calificare săvârșită de Comisie nu are incidență asupra caracterului proporțional al cuantumului amenzii având în vedere împrejurările speciale ale prezentei cauze. Astfel, având în vedere cele peste 100 de discuții examinate în decizia atacată, din care o parte precedă, iar cealaltă urmează discuția din 9 mai 2012, care nu permit întreruperea și nici impactarea desfășurării comportamentului reproșat Credit Suisse, nici faptul că această unică discuție a fost reținută în mod eronat împotriva acesteia din urmă nu permite reducerea gravității încălcării care îi este imputată în raport cu numărul ridicat de manifestări și cu gravitatea comportamentului reproșat acestei bănci.

489 Ținând seama de aceste elemente, al doilea aspect al celui de al patrulea motiv trebuie respins.

d) Cu privire la al patrulea aspect al celui de al patrulea motiv, întemeiat pe o încălcare a principiului egalității de tratament

490 Reclamantele susțin că Comisia a încălcat principiul egalității de tratament prin faptul că nu a luat în considerare, pe de o parte, faptul că Credit Suisse a fost considerată responsabilă pentru un singur element constitutiv al încălcării unice și continue, pe care reducerea de 4 % aplicată de Comisie nu l-ar lua suficient în considerare, și, pe de altă parte, participarea limitată a Credit Suisse la pretinsa încălcare, în timp ce celelalte bănci implicate în faptele pretinse ar fi beneficiat de o reducere pentru suprapunerea temporală. Astfel, Comisia nu ar fi ținut seama de răspunderea individuală a Credit Suisse. În sfârșit, reclamantele reproșează Comisiei că nu și-a exercitat în mod corect puterea discreționară la stabilirea amenzilor în prezenta cauză.

491 Comisia contestă argumentele reclamantelor.

492 Cu titlu introductiv, se amintește că, potrivit jurisprudenței citate la punctul 445 de mai sus, principiul egalității de tratament nu este încălcat decât atunci când situații comparabile sunt tratate în mod diferit sau când situații diferite sunt tratate în același mod, cu excepția cazului în care un astfel de tratament este justificat în mod obiectiv.

493 Trebuie amintit de asemenea că, pentru calculul amenzilor aplicate întreprinderilor care au participat la o înțelegere, un tratament diferențiat între întreprinderile în cauză este inerent exercitării competențelor care revin Comisiei în materie. Astfel, în cadrul marjei sale de apreciere, Comisia are obligația să individualizeze sancțiunea în funcție de comportamentele și de caracteristicile proprii întreprinderilor în cauză în vederea garantării, în fiecare caz, a deplinei eficacități a normelor de concurență ale Uniunii (a se vedea Hotărârea din 5 decembrie 2013, Caffaro/Comisia, C-447/11 P, nepublicată, EU:C:2013:797, punctul 50 și jurisprudența citată).

494 În această privință, în ceea ce privește afirmația privind inegalitatea de tratament ca urmare a pretinsei neluări în considerare a participării limitate a Credit Suisse la încălcare, trebuie amintit că, în mod contrar celor susținute de reclamante, durata participării sale, în speță cea mai scurtă dintre toți participanții la încălcare, a fost luată în considerare de Comisie la calcularea amenzii [considerentele (643)-(645) ale deciziei atacate]. În plus, Comisia a ținut seama de faptul că Credit Suisse a participat la o singură încălcare unică și continuă, în măsura în care erau vizate

schimburile de informații, avută în vedere de decizia atacată în prezenta cauză, spre deosebire de alte bănci care au luat parte la mai multe încălcări pe diverse forumuri de discuție. Or, tratamentul diferit al situațiilor Credit Suisse și ale altor bănci trebuie, prin urmare, să fie considerat justificat în mod obiectiv, în sensul jurisprudenței amintite la punctele 492 și 493 de mai sus, de diferențele privind durata și numărul de încălcări săvârșite pe diverse forumuri de discuție.

495 În plus, trebuie să se constate că, prin argumentația lor, generală și nedetaliată, referitoare la o pretinsă încălcare de către Comisie a principiului egalității de tratament care rezultă din refuzul de a acorda Credit Suisse o reducere de 66-75 % din cuantumul de bază al amenzii, asemenea altor părți care au participat la încălcări multiple pe această piață pentru a ține seama de suprapunerea temporală, reclamantele urmăresc în esență să se prevaleze de o circumstanță atenuantă întemeiată pe comportamentul celorlalți participanți la încălcare.

496 Or, potrivit unei jurisprudențe constante, în principiu participantul la o încălcare nu poate invoca o circumstanță atenuantă care rezultă din comportamentul celorlalți participanți la această încălcare (a se vedea Hotărârea din 11 iulie 2019, Huhtamäki și Huhtamaki Flexible Packaging Germany/Comisia, T-530/15, nepublicată, EU:T:2019:498, punctul 193 și jurisprudența citată). Astfel, faptul că ceilalți membri ai înțelegerii s-au angajat în mod diferit în timp sau în mai multe încălcări pe diferite forumuri de discuție ar putea constitui, după caz, o circumstanță agravantă care trebuie reținută în privința lor, iar nu o circumstanță atenuantă în favoarea Credit Suisse (a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 iulie 2019, Huhtamäki și Huhtamaki Flexible Packaging Germany/Comisia, T-530/15, nepublicată, EU:T:2019:498, punctul 194 și jurisprudența citată).

497 În orice caz, trebuie să se constate că reducerea acordată celorlalți participanți în decizia de tranzacție nu a fost aplicată asupra cuantumului de bază pentru care reclamantele o invocă, ci în cadrul calculului valorii de înlocuire. Astfel, reducerea solicitată nu este comparabilă cu cea de care au beneficiat ceilalți participanți la încălcare.

498 În consecință, al patrulea aspect al celui de al patrulea motiv trebuie respins.

e) Cu privire la al cincilea aspect al celui de al patrulea motiv, întemeiat pe insuficiența motivării deciziei atacate cu privire la proporționalitatea calculului amenzii aplicate reclamantelor în raport cu cea aplicată celorlalți participanți la încălcare

499 Reclamantele reproșează Comisiei că nu a motivat suficient factorii care se dovedesc pertinenți pentru calculul amenzilor impuse părților la tranzacție. Prin urmare, acestea apreciază că sunt private de posibilitatea de a evalua întinderea încălcării dreptului la egalitate de tratament al Credit Suisse, la fel cum este Tribunalul în evaluarea caracterului proporțional al reducerii acordate Credit Suisse pentru participarea sa limitată.

500 Comisia contestă argumentele reclamantelor.

501 În această privință, se arată că argumentația reclamantelor referitoare la pretinsa insuficiență a motivării în ceea ce privește proporționalitatea cuantumului amenzii, astfel cum a fost prezentată în cererea introductivă, se întemeiază în esență pe imposibilitatea comparării reducerii amenzii aplicate Credit Suisse cu cea acordată celorlalte părți care au încheiat tranzacția, pentru motivul că reclamantele nu dispuneau de decizia de tranzacție la momentul depunerii cererii introductive. Totuși, odată ce această decizie a fost pusă la dispoziție în cursul procedurii pendinte în fața Tribunalului, ele nu au prezentat niciun argument suplimentar cu privire la respectiva insuficiență a motivării în stadiul replicii.

502 Întrebate în ședință, reclamantele au confirmat că în esență nu își mai menținеau argumentele formulate în cadrul celui de al cincilea aspect al celui de al patrulea motiv în ceea ce privește insuficiența motivării deciziei atacate în legătură cu „factorii care se dovedesc pertinenți pentru calculul amenzilor impuse părților la tranzacție”. Cu toate acestea, reclamantele au apreciat că al doilea aspect al argumentației lor, referitor la proporționalitatea amenzii, era încă de actualitate în scopul prezentei acțiuni.

503 Or, în această privință, trebuie să se constate că explicația reclamantelor, prezentată în ședință, referitoare la proporționalitatea amenzii, nu este susținută în niciun fel de argumentația cuprinsă în al cincilea aspect al celui de al patrulea motiv, după cum a fost rezumată la punctele 499 și 501 de mai sus. Astfel, afirmația privind proporționalitatea reducerii amenzii, generală și nedetaliată, abordată în două fraze în cererea introductivă, din care a doua constituie o consecință pe care reclamantele o deduc din indisponibilitatea deciziei de tranzacție, nu este în niciun caz formulată în mod autonom în raport cu nemotivarea. Prin urmare, întrucât această afirmație este legată de un argument abandonat în cursul procedurii, ea nu mai trebuie examinată.

504 În orice caz, reducerea amenzii impuse Credit Suisse, pentru circumstanțe atenuante, ca urmare a reducerilor acordate altor participanți la încălcare, nu poate constitui un element adecvat pentru a determina o eventuală lipsă de proporționalitate a amenzii (a se vedea prin analogie Hotărârea din 4 iulie 2006, Hoek Loos/Comisia, T-304/02, EU:T:2006:184, punctul 85). Astfel, reducerile menționate sunt în special consecința diferitelor circumstanțe legate de comportamentul individual al Credit Suisse și de cel al celorlalți participanți la încălcare și a căror luare în considerare la calcularea amenzii este justificată de principiul individualizării sancțiunii. Or, astfel cum reiese din cuprinsul punctelor 492-498 de mai sus, având în vedere faptul că celelalte bănci implicate în încălcarea în cauză participau și la alte încălcări care au avut loc pe alte forumuri de discuție și se aflau, așadar, în situații diferite în mod obiectiv de Credit Suisse, Comisia putea aplica o reducere diferită. Prin urmare, această argumentație nu poate fi admisă.

505 Rezultă din cele ce precedă că al patrulea motiv este în parte fondat în ceea ce privește primul său aspect referitor la factorul de ajustare legat de formarea pieței. Totuși, acest motiv trebuie respins în rest.

2. Concluzie cu privire la articolul 2 litera (a) din decizia atacată

506 Rezultă din tot ceea ce precedă că eroarea Comisiei referitoare la datele utilizate pentru stabilirea factorului de ajustare care trebuie aplicat pentru calculul valorii de înlocuire conduce la anularea articolului 2 litera (a) din decizia atacată.

C. Cu privire la cererea de reducere a cuantumului amenzii

507 Prin intermediul celui de al treilea capăt de cerere, reclamantele solicită Tribunalului reducerea cuantumului amenzii aplicate Credit Suisse, independent de concluziile Tribunalului cu privire la primul capăt de cerere care vizează anularea deciziei atacate.

508 Procedând astfel, este necesar să se statueze cu privire la cererea de reducere a cuantumului amenzii formulată de reclamante, în temeiul competenței de fond recunoscute Tribunalului prin articolul 261 TFUE și prin articolul 31 din Regulamentul nr. 1/2003.

509 În această privință, trebuie amintit că, în timp ce, potrivit jurisprudenței Curții, competența de fond recunoscută instanței Uniunii la articolul 31 din Regulamentul nr. 1/2003, conform articolului 261 TFUE, autorizează instanța, dincolo de simplul control al legalității sancțiunii, să substituie aprecierea Comisiei cu propria apreciere și, în consecință, să anuleze, să reducă sau să majoreze amenda sau penalitatea cu titlu cominatoriu aplicată, exercitarea acestei competențe de fond nu echivalează însă cu un control din oficiu, iar procedura rămâne contradictorie. Sarcina de a invoca motive împotriva deciziei în litigiu și de a prezenta elemente de probă în susținerea acestor motive revine în principiu reclamantului (a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 septembrie 2018, Infineon Technologies/Comisia, C-99/17 P, EU:C:2018:773, punctele 193 și 194 și jurisprudența citată).

510 Exercitarea de către Tribunal a competenței sale de fond presupune, în temeiul articolului 23 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1/2003, să se ia în considerare gravitatea încălcării în cauză, precum și durata acesteia, cu respectarea principiilor printre altele ale motivării, proporționalității, individualizării sancțiunilor și egalității de tratament, fără ca normele indicative definite de Comisie în Orientările privind calcularea amenzilor să creeze obligații pentru Tribunal, chiar dacă acestea din urmă pot ghida instituțiile Uniunii atunci când își exercită competența de fond (a se vedea Hotărârea din 21 ianuarie 2016, Galp Energía España ș.a./Comisia, C-603/13 P, EU:C:2016:38, punctul 90 și jurisprudența citată).

511 De asemenea, trebuie să se arate că, prin natura sa, stabilirea unei amenzi de către Tribunal nu este un exercițiu aritmetic exact. Pe de altă parte, atunci când se pronunță în temeiul competenței sale de fond, Tribunalul trebuie să efectueze propria apreciere, ținând seama de toate împrejurările cauzei (a se vedea Hotărârea din 15 iulie 2015, Trafilerie Meridionali/Comisia, T-422/10, EU:T:2015:512, punctul 398 și jurisprudența citată).

512 În cadrul obligației sale de motivare, revine Tribunalului sarcina de a preciza în detaliu factorii de care ține seama pentru a stabili cuantumul amenzii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 14 septembrie 2016, Trafilerie Meridionali/Comisia, C-519/15 P, EU:C:2016:682, punctul 52).

513 În speță, pentru a stabili cuantumul amenzii prin care se urmărește sancționarea comportamentului ilicit al Credit Suisse, astfel cum rezultă din examinarea celor cinci motive invocate în prezenta acțiune, trebuie să se țină seama de împrejurările de mai jos.

514 În primul rând, în ceea ce privește gravitatea și durata încălcării, trebuie să se arate următoarele.

515 Se dovedește oportun să se utilizeze metodologia care, precum cea urmată în speță de Comisie, identifică într-o primă etapă un cuantum de bază al amenzii, susceptibil, într-o a doua etapă, să fie ajustat în funcție de împrejurările proprii cauzei.

516 Mai întâi, în ceea ce privește valoarea vânzărilor ca dată inițială, trebuie să se ia în considerare, ca valoare de înlocuire, cuantumurile noționale anualizate ale Credit Suisse asociate unor operațiuni de cumpărare și unor operațiuni de vânzare de perechi de valute în perioada relevantă. În continuare, este necesar să se ajusteze aceste cuantumuri noționale anualizate prin aplicarea unui factor, constituit dintr-o sumă, pe de o parte, egală cu jumătate din marja dintre cursul de cumpărare și cursul de vânzare aferentă veniturilor provenite din activitățile de formare a pieței și, pe de altă parte, din 10 % dintr-o marjă aferentă veniturilor provenite din activități în cont propriu.

517 Așa cum reiese din cuprinsul punctelor 428-436 de mai sus, Comisia a considerat în mod eronat că datele rezultate dintr-un eșantion de schimburi de informații care au avut loc pe forumul de discuții în cauză constituiau „cele mai bune date disponibile” în vederea calculării factorului de ajustare legat de formarea pieței, afectând astfel calculul valorii de înlocuire a Credit Suisse cu neregularități, deși este vorba despre o componentă a calculului cuantumului de bază al amenzii și, în consecință, al cuantumului final al amenzii care i-a fost aplicată. Prin urmare, este necesar să se modifice decizia atacată pentru a ține seama, la stabilirea valorii de înlocuire, de datele Bloomberg BFIX (a se vedea punctele 437-448 de mai sus).

518 Pe de o parte, în ceea ce privește factorul de ajustare legat de formarea pieței, reclamantele consideră că, pe baza acestor date, marja se ridica la 1,47 puncte de bază și, în consecință, acest factor de ajustare, care reprezintă 50 % din marja menționată, se ridica la 0,73 puncte de bază. Reclamantele au calculat această marjă de 1,47 puncte de bază întemeindu-se pe o medie ponderată a marjelor rezultate din datele Bloomberg BFIX privind perechile de valute G10 compuse din cel puțin o valută din SEE pentru perioada relevantă, raportând aceste marje la cuantumurile noționale ale Credit Suisse pentru fiecare dintre aceste perechi de valute. Într-adevăr, ele apreciază că perechile de valute care sunt schimbate frecvent sunt mai lichide și au, în consecință, marje mai mici. Astfel, aplicarea unei medii simple ar crește în mod semnificativ valoarea vânzărilor Credit Suisse.

519 În ceea ce o privește, Comisia a apreciat, în răspunsul său la o măsură de organizare a procedurii decisă de Tribunal, că, pe baza datelor Bloomberg BFIX, marja se ridica la 2,3 puncte de bază și, în consecință, factorul de ajustare legat de formarea pieței se ridica la 1,15 puncte de bază. Comisia a calculat această marjă pe baza unei medii simple a marjelor rezultate din datele Bloomberg BFIX privind perechile de valute G10 compuse din cel puțin o valută din SEE pentru perioada relevantă. Comisia consideră că metoda care constă în aplicarea unei medii simple marjelor este cea care se apropie cel mai mult de metodologia urmată în decizia atacată.

520 În această privință, trebuie arătat că cuantumurile noționale ale Credit Suisse au fost deja luate în considerare de Comisie la calcularea cuantumurilor noționale anualizate. Astfel cum a arătat Comisia în esență în memoriul său în duplică, deși aceste sume urmăresc să reflecte activitatea Credit Suisse, marjele, în vederea calculării factorului de ajustare, urmăresc în special să reflecte importanța economică a încălcării și structura reală a operațiunilor întreprinderilor participante referitoare la produsele financiare vizate de încălcare. Or, nu aceasta ar fi situația dacă marjele respective ar fi ponderate în funcție de cuantumurile noționale ale Credit Suisse pentru fiecare pereche de valute. În plus, din moment ce marjele rezultate din datele Bloomberg BFIX nu privesc numai tranzacțiile efectuate de Credit Suisse, ponderarea acestor marje în raport cu cuantumurile noționale ale Credit Suisse pentru fiecare pereche de valute este susceptibilă, dimpotrivă, să minimizeze în mare măsură valoarea vânzărilor Credit Suisse. În consecință, trebuie să se considere că metoda de calcul al marjei propusă de reclamante este mai puțin adecvată decât cea propusă de Comisie în vederea calculării factorului de ajustare legat de formarea pieței și, în consecință, trebuie reținut factorul menționat propus de Comisie, și anume 1,15 puncte de bază.

521 Pe de altă parte, în ceea ce privește factorul de ajustare legat de tranzacționarea în cont propriu, reclamantele nu au reușit să repună în discuție aprecierea Comisiei potrivit căreia acesta se ridică la 0,1 puncte de bază (a se vedea punctele 449-458 de mai sus). În consecință, factorul de ajustare total legat de valoarea de înlocuire, calculat pe baza datelor Bloomberg BFIX, se ridică la 1,25 puncte de bază (sau 0,0125 %).

522 În consecință, întrucât reclamantele nu au reușit să repună în discuție valoarea de 1 060 802 752 528 de euro aferentă cuantumurilor noționale anuale ale Credit Suisse reținută în decizia atacată (a se vedea punctele 407-416 de mai sus), după multiplicarea valorii acestor cuantumuri cu factorul de ajustare de 1,25 puncte de bază, valoarea de înlocuire a valorii vânzărilor pentru Credit Suisse este de 132 600 344 de euro, astfel cum a calculat-o Comisia în răspunsul la o măsură de organizare a procedurii decisă de Tribunal.

523 În continuare, Tribunalul consideră adecvat să ia în considerare natura încălcării, precum și sfera geografică a acesteia și să rețină 16 % din valoarea vânzărilor pentru gravitatea sa, pentru motivele expuse la punctele 472 și 473 de mai sus.

524 În plus, trebuie reținută durata participării reclamantelor la încălcare, așa cum reiese din decizia atacată, aceasta nefiind contestată de reclamante și nefiind afectată de concluzia, care figurează la punctul 117 de mai sus, referitoare la discuția din 9 mai 2012. În consecință, trebuie să se rețină 0,42 ani pentru durata participării la încălcare.

525 În sfârșit, asemenea Comisiei, trebuie adăugat un cuantum suplimentar de 16 % din valoarea vânzărilor pentru a asigura necesitatea de a impune o amendă disuasivă independent de durata încălcării.

526 În al doilea rând, se dovedește adecvată, asemenea considerațiilor care figurează în decizia atacată, reducerea cuantumului de bază al amenzii, pentru circumstanțe atenuante, cu 2 % pentru lipsa răspunderii Credit Suisse în ceea ce privește cazurile ocazionale de coordonare și cu 2 % pentru lipsa răspunderii sale în acordul subiacent.

527 În al treilea rând, cuantumul amenzii stabilit de Tribunal ține seama în mod corespunzător de necesitatea de a impune o amendă având un cuantum disuasiv, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 525 de mai sus.

528 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, Tribunalul apreciază că se va face o justă apreciere a împrejurărilor speței în raport cu principiul individualizării sancțiunii și cu principiul proporționalității acesteia prin stabilirea cuantumului amenzii la 28 920 000 de euro, pentru care UBS Group, succesoare în drepturi a Credit Suisse Group, UBS, succesoare în drepturi a Credit Suisse, și Credit Suisse Securities (Europe), sunt considerate răspunzătoare în solidar.

IV. Cu privire la cheltuielile de judecată

529 Potrivit articolului 134 alineatul (3) din Regulamentul de procedură, în cazul în care părțile cad, fiecare, în pretenții cu privire la unul sau mai multe capete de cerere, fiecare parte suportă propriile cheltuieli de judecată.

530 În speță, reclamantele au obținut câștig de cauză în ceea ce privește cererea de anulare a deciziei atacate, în măsura în care este vizat articolul 2 litera (a) din aceasta, precum și cererea de reducere a cuantumului amenzii, dar au căzut în pretenții în ceea ce privește cererea de anulare a articolului 1 din decizia atacată. În aceste împrejurări, reclamantele și Comisia suportă propriile cheltuieli de judecată.

Pentru aceste motive,

TRIBUNALUL (Camera a șaptea)

declară și hotărăște:

1) **Anulează articolul 2 litera (a) din Decizia C(2021) 8612 final a Comisiei din 2 decembrie 2021 referitoare la o procedură inițiată în temeiul articolului 101 TFUE și al articolului 53 din Acordul privind SEE [cazul AT.40135 – FOREX (Sterling Lads)].**

2) **Cuantumul amenzii pentru care UBS Group AG, succesoare în drepturi a Credit Suisse Group AG, UBS AG, succesoare în drepturi a Credit Suisse AG, și Credit Suisse Securities (Europe) Ltd sunt considerate răspunzătoare în solidar este stabilit la 28 920 000 de euro.**

3) **Respinge acțiunea în rest.**

4) **Fiecare parte va suporta propriile cheltuieli de judecată.**

Kowalik-Bańczyk Buttigieg Ricziová

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, la 23 iulie 2025.

[Semnături]

Cuprins

I. Istoricul litigiului . . . 2

A. Cu privire la procedura care a condus la adoptarea deciziei atacate . . . 2

B. Decizia atacată . . . 3

1. Produsele în discuție și sectorul în cauză . . . 3

2. Comportamente reproșate Credit Suisse . . . 5

3. Amendă . . . 7

a) Cuantumul de bază al amenzii . . . 7

b) Cuantumul final al amenzii . . . 7

II. Concluziile părților . . . 8

III. În drept . . . 8

A. Cu privire la articolul 1 din decizia atacată . . . 9

1. Cu privire la primul motiv, întemeiat pe încălcarea articolului 101 TFUE și pe insuficiența motivării în ceea ce privește calificarea schimburilor de informații online drept acorduri și/sau practici concertate anticoncurențiale . . . 9

a) Observații introductive . . . 9

b) Cu privire la primul aspect al primului motiv, întemeiat pe faptul că Comisia nu a dovedit existența unui acord subiacent și, în consecință, că schimburile de informații online constituie un acord anticoncurențial și/sau o practică concertată . . . 10

c) Cu privire la al doilea aspect al primului motiv, întemeiat pe lipsa probelor care să demonstreze că schimburile de informații online constituiau acorduri și/sau practici concertate autonome . . . 12

1) Cu privire la prima critică, întemeiată pe interpretarea eronată a anumitor probe contemporane de către Comisie, și la a doua critică, întemeiată pe faptul că schimburile de informații online nu constituie acorduri și/sau practici concertate anticoncurențiale . . . 12

i) Cu privire la admisibilitatea anumitor argumente și elemente de probă ale reclamantelor . . . 12

ii) Cu privire la caracterul anticoncurențial al discuțiilor contestate în mod specific de reclamante . . . 14

– Cu privire la discuțiile din 14 iunie, 5 august și 4 octombrie 2011 și din 7 februarie și 1 iunie 2012 . . . 15

– Cu privire la discuția din 14 mai 2012 15

– Cu privire la discuția din 11 aprilie 2012 16

– Cu privire la discuția din 13 aprilie 2012 18

– Cu privire la discuția din 9 mai 2012 19

– Cu privire la discuția din 5 iunie 2012 20

– Cu privire la discuția din 25 aprilie 2012 22

– Cu privire la discuția din 10 februarie 2012 23

– Cu privire la discuțiile din 25 aprilie, 19 iunie, 3 și 4 iulie 2012 25

– Concluzii cu privire la discuțiile contestate în mod specific de reclamante 28

iii) Cu privire la caracterul anticoncurențial al discuțiilor necontestate în mod specific 28

2) Cu privire la a treia critică, întemeiată pe eroarea de drept săvârșită de Comisie atunci când a concluzionat că explicația legitimă a schimburilor de informații în cauză furnizată de Credit Suisse era lipsită de relevanță 31

2. Cu privire la al doilea motiv, întemeiat pe încălcarea articolului 101 TFUE și pe insuficiența motivării în ceea ce privește calificarea schimburilor de informații online drept „restrângere prin obiect” 32

a) Observații introductive 32

b) Cu privire la primul aspect al celui de al doilea motiv, întemeiat pe lipsa dovezii existenței unei restrângeri prin obiect 33

1) Cu privire la a doua critică, întemeiată pe erori săvârșite de Comisie în aprecierea contextului pieței relevante 35

i) Cu privire la transparența pieței valutare la vedere 35

ii) Cu privire la structura pieței relevante 36

iii) Cu privire la dublul rol al traderilor 38

2) Cu privire la prima critică, întemeiată pe faptul că concluzia Comisiei potrivit căreia schimburile de informații în cauză aveau ca obiect restrângerea concurenței s-ar întemeia pe ipoteze factuale inexacte neverificate 38

i) Cu privire la schimburile de informații referitoare la marje („bid-ask spreads”) 39

ii) Cu privire la schimburile de informații referitoare la ordinele clienților . . . 40

iii) Cu privire la schimburile de informații referitoare la pozițiile de risc deschise 41

iv) Cu privire la schimburile de informații referitoare la activitățile de tranzacționare actuale sau prospective 42

3) Cu privire la a treia critică, întemeiată pe erori săvârșite de Comisie întemeindu-se pe calificarea juridică a schimburilor de informații în cauză prezentată în probele furnizate pentru obținerea clemenței și în propunerile de tranzacție 43

4) Cu privire la a patra critică, întemeiată pe faptul că Comisia nu se putea baza pe experiența sa în materie de schimburi de informații în alte contexte de piață sau în alte cauze financiare pentru a ușura sarcina probei care îi revine 45

5) Concluzii cu privire la primul aspect al celui de al doilea motiv 46

c) Cu privire la al doilea aspect al celui de al doilea motiv, întemeiat pe erori săvârșite de Comisie în cadrul analizei caracterului legitim sau proconcurențial al schimburilor de informații în cauză 47

3. Cu privire la al treilea motiv, întemeiat pe încălcarea articolului 101 TFUE și pe insuficiența motivării în ceea ce privește calificarea drept încălcare unică și continuă reținută în decizia atacată 52

a) Cu privire la primul aspect al celui de al treilea motiv, întemeiat pe insuficiența probelor și a motivării existenței unui plan global care urmărea un obiectiv comun la care Credit Suisse intenționa să contribuie, de care avea cunoștință sau pe care ar fi trebuit să îl prevadă 54

1) Cu privire la existența unui „plan global” care urmărea un obiectiv comun 54

2) Cu privire la cunoașterea și la intenția de a contribui la obiectivul comun urmărit 56

3) Cu privire la distanțarea schimburilor de informații 58

b) Cu privire la al doilea aspect al celui de al treilea motiv, întemeiat pe o eroare de drept în ceea ce privește calificarea acordului subiacent drept element al încălcării unice și continue care poate face obiectul unor grade diferite de participare 60

4. Cu privire la al cincilea motiv, întemeiat pe încălcarea principiului bunei administrări . 61

5. Concluzie cu privire la articolul 1 din decizia atacată 63

B. Cu privire la articolul 2 litera (a) din decizia atacată 63

1. Cu privire la al patrulea motiv, întemeiat pe încălcarea articolului 23 din Regulamentul nr. 1/2003, a Orientărilor privind calcularea amenzilor, a principiilor proporționalității și egalității de tratament, precum și a obligației de motivare 63

a) Cu privire la primul aspect al celui de al patrulea motiv, întemeiat pe o eroare în calcularea valorii de înlocuire 65

1) Cu privire la cuantumurile noționale anualizate ale Credit Suisse 66

2) Cu privire la factorul de ajustare uniform reținut în decizia atacată 67

i) Cu privire la factorul de ajustare legat de formarea pieței 67

ii) Cu privire la factorul de ajustare legat de tranzacționarea în cont propriu . 72

3) Cu privire la metodologia alternativă propusă de reclamante pentru calcularea valorii de înlocuire 74

b) Cu privire la al treilea aspect al celui de al patrulea motiv, întemeiat pe o supraestimare a amenzii care rezultă din factorul legat de gravitatea încălcării 75

c) Cu privire la al doilea aspect al celui de al patrulea motiv, întemeiat pe o eroare referitoare la reducerea amenzii acordată pentru circumstanțe atenuante disproporționat de redusă 77

d) Cu privire la al patrulea aspect al celui de al patrulea motiv, întemeiat pe o încălcare a principiului egalității de tratament 78

e) Cu privire la al cincilea aspect al celui de al patrulea motiv, întemeiat pe insuficiența motivării deciziei atacate cu privire la proporționalitatea calculului amenzii aplicate reclamantelor în raport cu cea aplicată celorlalți participanți la încălcare 79

2. Concluzie cu privire la articolul 2 litera (a) din decizia atacată 80

C. Cu privire la cererea de reducere a cuantumului amenzii 80

IV. Cu privire la cheltuielile de judecată 83